

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 06742

DI FREYD FUN YIDISHN VORT

Jacob Glatstein

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

די פֿרײד פֿון
יִיִדישן וואָרט.

יעקב גלאטשטיין--

די פֿרײַד פֿון
יִדִישֶׁן וואָרט.

אילוסטראציעס / בנימין קאָפּמאַן

תשכ"ב ~ ניו־יאָרק ~ 1961

JACOB GLATSTEIN
DI FREID FUN YIDISHEN WORT
THE JOY OF THE YIDDISH WORD

פֿאַרביקע אילוסטראַציעס און
שער-בלאַט / בנימין קאַפּמאַן

איבערזעצונג און אַפֿילו שוויצונג,
אין שטרענג פֿאַרווערט

COPYRIGHT 1961,
BY ISRAEL LONDON

*All rights reserved. No part of
this book may be reproduced
in any form without the per-
mission of "Kval" Publishers*

Published by
DER KVAL, I. LONDON, *Publisher*, NEW YORK, N.Y., U.S.A.

MANUFACTURED IN THE UNITED STATES OF AMERICA
BY MARSTIN PRESS, INC., NEW YORK

אינהאלט

1מע סעריע

אַש פֿון גענאָד / זײַט 9

2מע סעריע

דאָס טירל פון אַ חלום / זײַט 55

3מע סעריע

אַ זמר / זײַט 87

4מע סעריע

דער נאַכט אַנטקעגן / זײַט 113

5מע סעריע

וואַריאַציעס אויף אַ טעמע / זײַט 141

6מע סעריע

פאַריאַרטע טעג / זײַט 183

1-לבי סעריע-

אַש פֿון גענאַד.

העכסטע טרעפ

שמרעק אויס די פֿיס, משה.
ווער זיך נישט. דער גערענגל מאַכט מיד.
איך שטיי דיר צוקאַפֿנס,
פֿאַרשוידער דיך מיט אַ ליד.
איך האָב דיך באַגלייט
צו דער העכסטער טרעפּ.
איך בין די אייביקע שווערד.
איך קעפּ און איך קעפּ.

פֿאַרמאַך די אויגן, משה.
זיי שוין געזעטיקט מיט פֿבֿוד און קריג.
גיב זיך איבער מיט גענאַד
צום לעצטן באַזיג.
הער דאָס קלאַנג
פֿון וועלף און המון,
איידער ס'פֿאַלט אויף דיניע שליפֿן
אַ פֿינצטערע קרוין.

אין א געטא

אין א געטא פֿון טעג און נעכט
ליגט אונדזער אָפּגעראַטעוועט לעבן,
אַלץ וואָס טרעפֿט אונדו,
באַשערט און געגעבן,
איז ייִדיש דורך און דורך.
מיר האַנדלען-דורך די טעג
מיט לײַען און באַרגן
און דרייען אַרײַן
די בײַנאַכטיקע, דערשראָקענע לאַמפּן
פֿון אונדזערע באַזונדערע זאַרגן.
פֿאַרפֿאַלן, ייִדישער פּאַעט,
נישט דיר איז באַשערט צו ווערן
אַ פֿעסטונג פֿון ציטאַמן.
דעם תנ"ך, וואָס זיי האַבן דיר צוריקגעוואַרפֿן
אַריבער דעם פּאַרקן,
האַב איך שוין לאַנג אויפֿגעהויבן אַ געשמדטן.
איצט ביסטו שוין ווידער אַליין.

אַליין.

פּאַעט, נעם די שטילסטע ייִדישע רייד,
פֿאַרגלייב זיי, פֿאַרהייליק אויף דאַס נײַ.
אַלע דײַנע מצוות הויערן בײַ דײַנע פֿים געטרײַ
ווי צוגעטרויטע קעצלעך ;
קוקן דיר אין די אויגן,
זאַלסט זיי גלעטן און מאַן.
ווייסט גאַר ניט, ווי ס'שטייט אַלץ אין קאַן.

זאלסט זיי טאָן.

זיי אָפּגעהיט. די פֿאַרוויסמונג רופֿט ווידער.
אַ ווילדער אַקער צעמורשט אַ גרויסע זעט
און געפֿינט דאָס האַרץ פֿון אַ סקעלעט.
און טאַמער זאלסטו דיר איינרעדן,
אַז אַ סקעלעט איז אַן אַ האַרץ,
זאלסטו וויסן, קראַנק יינגל,
דאָס גאַנצע צעגלימע,
צעצונדענע לעבן
אויף יענער זייט פֿאַרקן
קאָן דיר נישט שמאַרקן, דערהייבן,
ווייל ס'איז סקעלעטן-האַרץ
מיט דער גאַנצער פֿרייד,
רחמנות און גלאַקן פֿון גלויבן.

פֿאַעט, וואָס פֿון דער נאַכט?
אונדזער באַפֿריונג איז קליין,
אומבאַוואַכט, אומבאַשיצט.
ווער דער שומר, באַוואַך,
פֿאַרוואַך —

דאָס בטחונדיקע טיר-און-טויער-געזאַנג
פֿון אַן איבעראַיאַר,
וואָס איז אויף תּמיד
אין דינע גלייביקע ביינער איינגעקריצט.

דער פּאָעט לעבט

דער פּאָעט לעבט. די ייִדישע לוויה-פּייגל שנאַפּן.
דיין געזאַנג איז אַ שמירה קעגן זייער געקלאַג.
די לוויה-פּייגל וועלן דיך ניט כאַפּן
הינט אין דיין לעבעדיקן פּאַרמאַג.

דער שפּיגל זוניקט דיין געשמאַלט.
ער באַהאַלט דייןע יאָרן מיט אַ פּאַרגלעט.
פּאַרשניפּס דעם האַלדז מיט די שענסטע קאַלירן.
האַב נישט קיין מוראַ. די ייִדישע לוויה-פּייגל וועלן דיך ניט באַרירן.
זיי וועלן חלילה ניט זאַגן קיין גוט-מאַרגן אַ לעבעדיקן פּאָעט.

זיי שאַרפּן שוין די שנאַבלען אויף אַ געקלאַג.
זיי פּייַפּן זיך שוין איין דעם געקראַלאַג.
ניט צוליב דיר, נאָר כדי מיט דיין טויט צו פּאַרקריצן
זייער אַנלויף פֿון אַלע זומפיקע ווינקלען,
פֿון אַלע אונדזערע פּאַרשימלטע שטינקלען.

זיי רוקן, לעבעדיקער פּאָעט.
קאַנסט וויינען, לאַכן, זיך רייסן אין איינזאַמקייט די האַר.
די לוויה-פּייגל וועלן שנאַפּן,
אַבער זיי וועלן דיר חלילה ניט ווינטשן קיין לעבעדיק יאָר.

גייט אויף

גייט אויף אין פֿאַרגלייבטן צימער
פֿון פֿאַרמעטענע געדעכענישן,
צייכנס פֿון אַ צעשמאַרבן פֿאַרמעג —
פֿנימער פֿון געשווירענעם כרודערשאַפֿט.
דער גאַנצער מיש איז גומער שמועס.
אונדזער אַלימפ איז ריך
און לעבעדיק איז זייער בענקשאַפֿט
צו אונדז, נאָך אונדז.
דאָס לשון אויף זייערע ליפֿן
איז קלוג און סודותדיק,
דער גאַנצער מיש איז גומער שמועס.

אַבער יעדער היט זיין געזאַנג און זיין פֿנים,
ווייל דאָ ביי אונדז איז שוין אַלין
צווישנשמאַרב.
קיינער ווייסט ניט וועמעס מאַרגן
וועט פֿאַרצייכענען
וועמעס לעבעדיקע האַנט.
די מוימע וואַכן איבער די לעבעדיקע
מיט זאַרגעווודיקער, קלאַסישער מורא.
אַ האַנט וואַרפֿט מיט פֿאַרהויל
נעמען אין דער קלפֿי.
ווער וועט זיין דער זוכה בגורל —
דאָס לעצטע מויל ?

אַלֶט

מיין צעך איז אַלֶט.
די שטאַרביאַרן ליגן אויפֿן קאַרק.
מיר קוקן זיך פֿאַרבענקט
מיט זאַרג אין די אויגן.
מיר באַזינגען זיך הויך און שטאַרק.
די מלאכה פֿאַלֶט פֿון די הענט,
אַבער אַלץ מוז טויגן.
די נאַענטשאַפֿט אונדזערע איז פֿאַרקרענקט.
אין יעדער איינעם פֿון אונדז
ציטערט אַ דערשראַקענער גוואַלד.

מיין צעך איז אַלֶט.

אומזיסט

אומזיסט ווי ניי אריינגעשטעלטע ציין
זענען געווען די ביכער, וואָס ער האָט געלייענט
קורץ פֿאַר זיין אומגעריכטן גאַנג.
דער דאַרשטיקער פֿאַרלאַנג אַלץ צו פֿאַרשטיין
איז איינגעשטילט.
דער מוח דאַרף שוין מער ניט קניען, מאַלן.
די סימעטריע פֿון צעלן און צעלן און וויסן
איז טרויעריק פֿאַרגליווערט.
ער וואָס איז געווען מיט קלוגשאַפֿט פֿאַרריסן
ליגט פֿאַרשעמט
אַנטקעגן דעם שמיכל פֿון אַ נאַר.

אַ מאַל איז ער געווען דער האַר
איבער אַ גאַנצן גוט
מיט איינגעסדרטע געדענקשאַפֿטן,
מיט פֿאַרוואַרטע בענקשאַפֿטן.
איצט איז אַלץ פֿאַרמעקט.
דער שכל וואָס איז געווען זיין געווער
און אַלץ וואָס איז געווען פֿיליאַריק — ער
ליגט אויסגעשטרעקט.

א טאג לעבן

דער טויט קאן ניט זיין אומפארשמענדלעכער
ווי דער אומפארשמענדלעכער קאפ
וואס ליגט ארומגעקרוינט אין ארון.
שמעל אויף זיך דעם טראפ,
פארהאלט זיך, גיי ניט אוועק,
אויך דו האסט פארלוירן א פארמעג,
פארש, שפאן, דערוועג זיך אריבער אן שרעק
אויף יענער זייט רו.

דער אומפארשמענדלעכער קאפ
האט אויסגעשלאפן זיין גאנצן שלאף,
אומפארענדיקט איז געבליבן אן איינציקער סטראף,
א סטראף וואס וואלט מיר פארשמענדיקט
דעם מעסערדיקן טראפ אויף זיך
און די וואך, אז דער געקריך
פון דער שפין קומט נעענטער.
סיי ווי, כ'האב דעם זיין פון היינטיקן טאג באנומען:
דער טויט האט אים שטארק ארומגענומען.

אומבאשיצט

דער גרויסער טרויער מיניער
ווערט אלע נאכט מיין שאַטן,
גייט מיר נאך פֿום-טריט
מיט געטריישאַפֿט פֿון אַ גלויבן.
ער לעקט מיניע טריט.
פֿאַרהילט מיר די מעשים פֿון טאָג,
מעקט זיי אָפּ ווי נישט געמאַן.
דאָס גוטס און דאָס שלעכטס
אַלץ איינס פֿאַרהילט ער מיר.
און ס'איז געווען טונקלמאַג.
געווען פֿרימאַג.
אַלץ איז גוט.

שפעט ביי נאכט פֿליקט ער מיר אויס
אַ גאַנץ בלעמל פֿון מיין טאָגבוך
און שיקט מיך שלאָפֿן
אַן קריאת-שמע
אויף גאַטס באַראַט.
אַז די נשמה ווערט מיר צוריקגעקערט
פֿריש אין דער פֿרי,
האַט זי שוין דער טרויער מיניער
געוואָשן און געפרעסט.
איך הייב זיך אויף,
נעם שרייבן מיניע מעשים,
וואָס דער געטרייער גרויסער טרויער מיניער
וועט ווידער מעקן.

און איין מאָל אַ יאָר
 באַפֿאַלן מיר אַלע
 מנינע גוטע און שלעכטע מעשים
 ווי די הינט
 און זיי פילדערן:
 אזוי און אזוי און אזוי
 האַסטו צעמאַן, אזוי און אזוי.
 שטעל, מעק, זאַג, רוף, גלייב, לייקן.
 מיין גרויער טרויער שנאַרכט.
 ער האָט מיר איין מאָל אַ יאָר צוגעשאַנצט אַ טאַג,
 ווען איך שטיי אומבאַשיצט
 פנים אל פנים מיט דער שווערער, רעווענדיקער פֿרייד
 פֿון לעבן.

אומגלייביקער טרויער

אומגלייביקער טרויער דערנידריקט, דערדריקט.
א פֿאַרגליווערט פנים וויינט
א צו-קיינעמדיק געוויינט.
אין מוטנעם טיכל זענען שטיינדלעך געפֿאלן.
דעם וואַרפֿערס האַנט האַט גאַרניט געמיינט.

צווישן דיר און דער שפּילעוודיקער רישעות פֿון הימל
איז נישטאָ קיין פֿאַרבינד.
ביסט אויפֿגעוואַקסן, אָבער דיין פֿאַרווורף
איז ווי פֿון אַ טויט געבוירן קינד.

מיט וועמען וועסטו זיך אויסטענהן?
ווער וועט דיר איינאיובן דינע וויגדן
מיט זאלב פֿון אומפֿאַרשטאַנד?
דיין שעלטנדיק ווייב איז פֿאַרשוויגדן.
ס'וואַרעמען זייערע רעמאַטישע ביינער
דינע טרייסטערס אין ווייטן לאַנד.

ניט די גרויסע

ניט די גרויסע, די וואָרט-צעקלונגענע,
בין איך מקנא.
זיי זענען מיר ניט אין וועג; קיין שמער פֿאַראַנען.
מיין אייגענער שנין האָט זיך ניט וואָס צו שעמען.
ער פֿאַרלייכט, פֿאַרגעסט,
און אַפֿילו ווען ער פֿאַרגלייכט די נעמען,
איז ער מיט קיינעם ניט אין פֿאַרמעסט.

נאָר ס'טרעפֿט, אַ שטילער פֿאַעם,
אַ פֿאַרווינקלטער,
קומט מיר אַנטקעגן אומגעריכט
אַ צעפֿינקלטער
אויג אויף אויג,
מיט שורות פֿול מיט ליכט,
און לאַזט מיך ניט פֿאַרבלייבן
אַן אַ טיפֿן פֿאַרנויג.

קברים פון חברים

כ'האב איך הינט געזען, קברים פון חברים,
דורכן אפענעם פענצטער פון מיין נייעם פרימארגן.
מיט געבויענער עניוה האב איך געמאכט עטלעכע שפאן
צו אייערע גראזיקע פנימער —
זונזייגערס, וואס ווייזן
איבערגעשראקענע ציט.
כ'האב געדענקט אייער פרייד.
די פונקען געלעכטער און די שטילערע שעהען;
אייערע לעבעדיקע הענט
און די ווערטער וואס זענען געווען פֿייער־פֿליגן.

דעם טרויער האָט איר געטראָגן
אויף אלע שפּאַצירן
און פֿאַר די פֿרויען איז עס געוואָרן
ציטיק געלעכטער
אויף זייערע פֿריידיקע הענגלטרובן.
וויפֿל מער טריט האָב איך שוין געמאַכט?
כ'האָב זיי ניט געמאַסטן.
אַבער כ'האָב געלעבט אָן גדלות,
תמיד געדענקט אייערע איבערגעשראקענע שעהען
און געזאָגט צו זיך:
זיי נישט אזוי פֿאַרריסן.
זאל דיין געלעכטער זיין שמיל.
זאלן דינע יארן זיין קליינע לאַממערגנס.

צו א תבר וואס איז אוועק

איינעם

אז דו ביסט אוועק א לאכנדיקער
מיט א ווארט שפיל אין מויל,
האסטו פאר מיר פארמענטשלעכט דעם טויט.
האסט זיך אים אזוי שטארק אנפארטרויט,
זיך געגראמט מיט אים פשוט, בדחניש,
ווי א גראם א צונזעריקער,
און אפגעווישט פון אים דעם גולנישן גרויל.
ער איז געווארן א צווישנאונדזעריקער.
א בריק.
אט מאך איך עמלעכע שפאן צו דיר
און שפאציר דערווייל
א פארמוחטער צוריק.
נאר ווייסן ווייס איך,
אז האסט נישט געגרייזט,
וואס דו האסט שוין אין גאנצן אריבערגעשפרייזט.
לייען איך דיין איבערלאז,
שטרעק זיך אויס אויפן גראז
פון דיין ווארט און פארחידושט
טראכט איך —
האסט זיך קיין מאל ניט אויסגעיידישט
אפילו אויף קיין איין מינוט.
מיר אלע פראנטעווען מיט דער וועלט.
נאר דו האסט געהאט מוט
צו זיצן אין דלת-אמות פון דיין געצעלט,
באטליתט און באתפילינט,
יידיש-פארעקשנט און יידיש-פאררוילנט.

אויף יענער זייט בריק
שרעקט מיך נאך א ביסל
א משונהדיקער בוים א פארדארטער,
א רוף
פֿון אן איינציקן טרויעריקן פֿויגל.

ביסט א געדולדיקער ווארטער.
אז כ'וועל אַנלויפֿן ווי א מאַל
אין קאַנאַדע,
ווייס איך, אז וועסט ווארטן אַוודאי
מיט א גרייט גלייכוואַרט אויפֿן חשבון פֿון אַלטן טויט
און געבן די הענט א שטרעק מיט קראַפֿט
און זיך באַרימען און ווייזן,
ווי דו האַסט שוין אין אים אַרײַנגעבלאַזן
א פֿונק יונגשאַפֿט
אין דער קורצער צײַט,
זינט דו האַסט אונדז פֿאַרלאַזן.

צײַט

נישט דערדאוונט דינע רייד, אַפּגעפרעפּלט.
דעם פֿולן מיין זייערן נישט דערטיפּט.
געטרעפּלט צו דיר, נישט דערקלעמערט.
דעם גאַלדפֿאַרגאַנג פֿאַרשפּעטערט.
ס'האַבן טונקלע טײַטשן אויסגעטריפּט.
איצט קיניגט די נאַכט איבער דינע ביינער.
ס'גרױלט דער פּחד פֿון דיין וואַרט.
קיינער פֿון דיר איז נישט אַליינער
אויף דעם ברייטן, וויסטן הייליק-אַרט.

די ערד גיט אייך

די ערד גיט אייך פֿון איר פֿריינדשאַפֿט
און פֿעטקייט,
אַבער אויך דער ערדס גלעטקייט
ווערט שטייניקער.
דער חלום רוט מיט בענקשאַפֿט
אויף אייערע ביינער
און פֿון אייך ווערט פֿאַרגענגלעכער, ווייניקער.
וואָס אַ יאַרצײַט
ווערט איר אַלץ אַליינער.

גיט ווייט איז שוין פֿון אייך
אונדזער פֿאַרבלייכטע געדענקשאַפֿט,
אַט קומט זי נעענטער.
אַבער אין געצאַנקטע פֿאַרנאַכטן
זינגען אויף קעגן ניט-געדאַכטן
אייערע שורות — מאַנען,
דערמאַנען,
פֿאַרשעמען.

און ווען ס'ווערט אַ מאַל פֿאַרוואַגלט דער שלאַף,
גיב איך זיך אַליין אַרויס אַ שמראַף
און כ'לאַז מיר פֿאַרלייענען
אייערע שוואַרץ גערעמטע נעמען.

א טױטער פּאָעט

א ייִד פֿון גאָס מיט אַ לאַממע־רנדיקן שמייכל
און זוכנדיקן טראַגט,
ווי זײַן פנים וואַלט אים דורכגעפֿירט
דעם ספּנותדיקן גיהנום
פֿון שטאַט.
ער גייט פֿאַרביי און כ׳דערקען אים,
אַבער כ׳האַב מורא אים אויסצושטרעקן די האַנט.
כ׳האַב זיכער אים געקענט פֿון אונדזער זײַט וואַנט.

ער איז טרויעריק און אַפּגעשיידט.
ער פֿינקלט פֿאַרביי מיט אַ הויך פֿון קלוגע רייד.
איך האַלט זיך מיט די לעצטע פּוחות
ביים פֿאַרענטש פֿון לעבן.
ער שפּאַנט מיט גיכע טריט אַוועק,
דרייט זיך אום און לאַכט אױס דעם שרעק
פֿון אַ צימערדיקן מענטש.

און איך האַב אים אַזוי געוואַלט פֿרעגן,
צי געדענקט ער אויף זײַנע טױטע וועגן
די שטילע צוגעצימערטע גראַמען
פֿון זײַנע וואַכע נעכט;
מיט חבֿרים דעם שמענדיקן קריג,
ווער ס׳איז צום וואַרט גערעכט,
און צי הערט ער דאַרטן ווי זײַן נאַמען
פֿלאַטערט צווישן אונדז אין געדענקלעכן געוויג.

צו א געבוירן-טאג

הינט ווייסן מיר שוין אז די פעמע פליגן,
וואס האבן געזשומעט, געמענצלט ביים אפענעם מיסמקאסמן
אויפן הויף,
זענען געווען אנגעפרעסענע שדים.
אנטקעגן זיי האבן קינדער זיך נישט
געקאנט דערוואשן
מיט אפגעגאסענעם נעגל-וואסער.
זיי האבן געשפילט מיט אונדזערע קליינע לעבנס,
און מיר זענען אינגעפאלן,
זיך צעמאזלט מיט אלערליי היצן,
פלאמען און אויסשלאגן
און געגעבן יונגע טאמע-מאמע
די ערשטע זארגנעכט צוזאמען.
גאנצע נעכט האבן זיי אונדז געקילט און געטראגן,
געפאלן מיט אונדז אין שווערן שלאפן.
און ביז א באבע פון יענער-וועלט האט זיך נישט מרחם געווען,
נישט געעפנט א לאכעדיק, לעבעדיק טירל,
זענען מיר געווען פארביי.
(די קליינע לוויות, די אפגעכאפטע, ניט-באליימע,
נישט ווי מארד, נאר קליינע זינלאזע גניבות —
א קינדערבעטל, א וויגל איז געבליבן ליידיק.)

מיר האבן אזוי שפילעוודיק געטרויט
יענע קינדערפליגן.
אונדזער לעבעדיקער אלטער דור
איז דער צעקנייטשמער טרוימף
איבער די שדישע קליינע טויט-מאבעלעס.

די געשרומפענע אָדערן, די פֿאַרקלעמטע הערצער,
 די רייפֿע הולאתן זענען אָנגעבלאָזן מיט אומבאַוואַכטן שרעק.
 די קעפֿ זענען אַלט און אַפֿילו געזונטערהייט
 גיבן זיי אַ שאַקל.
 ס'איז דער שוואַכער יאָ אויפֿן זיכערן שניידיקן ניין.

אַ, זינגט נישט, אַז ס'איז אַלץ אַקערשט
 געווען — פֿאַרשוונדן.
 זייט נישט קיין צייטזויפֿערס,
 זעט נאָר דאָס ייִנגעלע דאַרמ אַ,
 הינטערן שלאָס,
 אויפֿן הויף,
 און דריטהאַלבן גאַרן אויבן
 יונגע מאַטע-מאַמע.
 קאַנט איר ברענגען דאָס ייִנגעלע
 לעבן דעם אָנגעטרויעריקטן ייד?
 אַז צווישן זיי שטרעקט זיך אַ שמומער לאַנגער בלאַנק.
 ווען מען זאָל קאַנען
 אין געדאַנק אַנזאַמלען אַ פֿערד
 און דורכרייטן דאָס צייטפֿעלד,
 וואָלט אַפֿילו דעם רייטער נישט גענומען קיין רגע ווייניקער,
 נאָר אַקוראַט פֿון יענעם דעמאָלט ביז הייַנט.
 אַפֿילו ווען ער וואָלט אָן אַמעם
 געריטן און גערימטן.
 און געבאַנגען איז מען דאָך פֿאַמעלעך
 און ווייט,
 אויפֿן וועג גאַרנישט אויסגעמיטן —
 אַנמקעגן אַזוי פֿיל צייט און צייט און צייט.

בײַם וואַלדיקן טויער

דער שומר בײַם וואַלדיקן טויער היט אַ גרויס עשירות.
ער איז ניט באַוואַפֿנט. ער שלאָפֿט.
זאל זיך אַרײַנגארן ווער עס וויל.
אַינגעטונקלט דער וועג. פֿאַר דיר איז
אַלץ אָפֿן. דער אַרײַנדרינגער אומבאַשטרעפֿט.
שפּאַנסט אַליין פֿאַר זיך אין דער שמיל.
דער עיקר איז, וויפֿל פּחד דו קאַנסט פֿאַרטראַגן.
וויפֿל דאַגות קאַנסט פֿאַריאַגן.

אַ, וועסט דאַרפֿן דיין מוט. וואַלדיקע נאַכט איז שאַרף און צייניק.
אַלץ וואָס האַסט מיטגענומען אין וועג וועט זײַן ווייניק.
דאַס עסנוואַרג וועט אויסגיין, דער לאַגל וועט זײַן טרוקן.
דיין בגד וועט צעפֿאַלן; געבויגן דיין רוקן.
פֿאַרמעסט זיך ניט צום קאַמף, גיב אַפֿילו ניט דיין האַנט אַ שטרעק.
באַשיץ בלויז דיין מוח קעגן לעצטן געשרעק.

אַלײן

דער געצונדענער טראַף פֿון וואָרט
דערבלאַנדזשעט דעם פּאָעט אָפֿט מאל צו זעונג.
ער לייגט זיך אויס ווערטער ווי קאַרטן
און שפּאַצירט אַ פֿאַרבלענדטער
אין גאַרטן פֿון זײַן מאָרגן
מיט געזאַנג.
אַ מאל איז ער דער שעפֿער,
אַבער אָפֿטער דער טרעפֿער,
וואָס לייגט זיך אויס
זײַן לעצטן גאַנג.

האַט ער עס פֿאַרויסגעזען, געוויסט.
ס'ליגט אָפֿן דאָס בוך בײַם ליד
אויפֿן ריכטיקן אָרט.
דער גורל געבויט פֿון וואָרט,
דאָס שטיבל — פֿון ביכער.
אַלץ איז פּוסט.
ס'שיילט זיך דער סופֿיט
אין פֿאַרטונקלטן וואַרשטאַט.
ס'נעצן זיך די ווענט.
בײַם אַלמן מײַסטער ציטערן די הענט.
ער איז מאַט.

דאָס איינציקע ווייב,
 אָפגעשפּאַרט ווי אַ שטיק אַלט פּאַרמעגן,
 שטאַרכט לאַנגזאַם
 מיט ווילדן געלעכטער
 און אַ ביטערן שעלט.
 דער פּאָעט איז נישט אין פעם
 און לייענט זיין אויפֿגעמישט בילד
 און וויינט.
 ווי אַ געשמידטער וועכטער
 אין אַ פּראַסטיקער קעלט
 זיצט ער. ער האָט זי ליב ביז משוגעת.

ער האַלט די האַנט פֿון זיין ווייב.
 ער האָט ליב דאָס אויסגעלאַשענע לייב
 און טייטשט אַרײַן צערטלעכקייט
 אין פּאַרלאַשענעם פּאַרשטאַנד.
 און כאַטש ער האָט עס אַליין געשריבן
 און ס'איז אים באַקאַנט דער שרעק,
 איז פֿאַר אים אַ ווונדער
 דער אַנטפלעק פֿון ליבשאַפֿט
 צו דער שטאַרבנדיקער האַנט.

דער טרייסט-עול

דער טרייסט-עול ליגט פֿילפֿאך היינט
אויף די פֿלייצעס פֿון די פֿרײַנד.
אינױב רעדט שוין גאַרניט.
ער באַגעגנט אונדז שמוס מיט מיפֿן פֿאַרנויג
און וויינט מיט אַן אויסגעקרימט
און פֿאַרטערט אויג.
ס'שווייגט דער האַרבער פֿרעגער.
מיר זאלבן זײַן לײַב,
מיר הייבן אים אַנטקעגן שלעגער
וואָס טשאַטעוועט באַהאַלטן
אויף יעדער איינעם פֿון אונדז.
אין טרייסט-עײַגול.
אין פֿאַרהויכטן שפיגל
זעען מיר אונדזערע פֿאַרליימיקטע געשמאַלטן.

מיר שפּײַזן אים מיט מטעמים
פֿון זײַן צעכוימלטן נאַמען
אין קליינע טעפעלעך, אַכער ער וויל נאָך
(בלויז דאָס מויל פֿון זײַן גײַסט איז אַפֿן)
און נאָך און נאָך.

אונדזערע רייד ווערן אַן דאָס חשיכות פֿון רעדן.
מיר הערן זייער געפֿלאַמער
ווי דורך פֿאַלשע לויזע ציין.
דאָס קליינע ווייב שעלט נישט,
זי ברעכט אויס אין אַ שטיל געוויין.
פֿאַר איר האַבן מיר אַוודאי נישט קיין טרייסט,
זי ווייסט ניט און פֿאַרשטייט ניט
דעם יאָך פֿון איר מעת-לעתיקן אומגליק.

א פֿאַבל אָן מאַראַל

א קאַמאַר וואָס זינגט איידער ער בניסמ
איז אַ ליריקער.
אַבער אַ פֿלוי וואָס קיצלט פֿאַרן בים
איז אַ סאַטיריקער.
האַט אַ פֿלוי מיר דערלאַנגט קיצלדיק
אין מאַטנס מאַטן
און מיר אונטערגעמראַנגן אזא מין אולטימאַטן:

פֿאַרפֿאַלן, איר וועט פֿאַרלירן,
אויב איר וועט מיט אונדז אינזעקטן
ניט קאַעקוויסטירן.
איר זענט נישטיק אין צאַל אַנטקעגן
אונדזערע פֿלייאַנען, קריכיאַנען, שפּרינגיאַנען
אויף אַלע שמעגן און וועגן.
אומזיסט אייער אַנשמרענג, אייער מי,
אונדז צו פֿאַרטיליקן מיט די-די-מי.
מיר ווערן זיך מיט מערן.
קעגן אייער פֿיפֿיקן געדאַנק
האַבן מיר גיפֿט, בים, געשמאַנק.
מיט אַלע אייערע אינטעלעקטן
וועלן אייך באַזיגן די אינזעקטן.

עפֿנט אויף אייערע בעטן, פּריוועטן, טואַלעטן,
מיר קומען מיט אונדזער קריך און פֿלי
פֿון די ווינטסמע ווינטן,
פֿון נאַענטסטן דאָ הי.

אונדזער מינדסטער נאָר
איז באַוואָפֿנט מיט ראַדאַר,
מיר האָבן געבוירענעם רימעם, באַלאַנס,
איר האָט נישט דעם מינדסטן שאַנס.

אויפֿן פֿעלד פֿון קריג
פֿאַלן וועט אינער שטאַרקסטער פֿון אַ גיפֿטיקער פֿליג.
דאָס קלענסטע פֿליענדיקע מאַטאַרל
טראַגט אייך אונטער אַ מכהלע, אַ בלאַטערל.
רעדט אייך ניט איין, אז איר, די פֿאַרשטייקער,
וועט אונדז איבערקליגן.
מיר זענען פֿאַרביקער, אַלערלייקער פֿון אייך.
מיר וועלן אייך באַזיגן.

מיר די שוויבל-גריבל-ווערעמלעך
און מולטיקאָליריקע פֿליגן.

צוויי בערגלעד

די מאמע פֿון אַליץ וואָס לעבט איז געשטאַרבן.
זי באַקלאַגט זיך ניט.
ווייל אַליץ וואָס לעבט נעמט זי מיט.
דאָס איז דער סוד פֿון סוף.
גיין צו דער מאמען איז נישט קיין שטראַף.

דער גאַנצער טרויעריקער געצאַנק
האַט אַ פֿלעמל געטאַן מיט אַ שמיכל
און מיר אויסגעשמרעקט די פֿאַרפֿינגערטע האַנט מיט אַ דאַנק.
— האַסט אַ מצווה פֿאַרדינט.
דאָס איז העכער פֿון ביקור-חולים.
ס'איז ביקור-טויט, בעת ער גרינט
ווי אַ יונג ביימל; איז גוט וואָס דער אַפשייד
האַט נאָך אַ מויל און רייד.

מאַרגן אַדער איבער מאַרגן וועל איך ליגן
לעבן דער מאמען.
אַ קרעכץ האַט אים אויף אַ רגע פֿאַרשטאַמלט.

— איינגעזאַמלט.
דאָס מיינט מקבל זיין מיט ליבשאַפֿט,
ניט געקלאַגט,
אַפֿילו מיט לויב,
דעם גראַזיקן אייביק,
דעם צעשטויב
פֿון מיין גאַנצן פֿעסטן כאַראַקטער,
מישטיינס געזאַגט.

ער האָט מיין האַנט געגעבן אַ בייניקן דריק.
 — דאָס הייסט קומען קריק
 בשלום, מיט גוטסקייט, ניט צעקריגט.
 ליגן לעבן דער מאַמען הייסט זײַן
 אינגעוויגט.
 כ'האָב מער קיין פּוּח ניט צו טראַכטן שווער,
 קיין באַגער ניטאָ אַפּילו
 פֿאַר דעם לעצטן וואַקלענדיקן טראַט
 צו גאָט.

— מיניע מחשבות ווי פֿון פֿייער־פֿליגן דער צינד
 אַ גלי און חושכדיקער פֿאַרשווינד.
 ס'וואַרט אויף מיר באַשערט
 וואַרעמע הייליקייט,
 הייליקע ערד.
 ווי קאָן אַ מענטש זײַן אַזוי פֿאַרדאַרבן,
 קאַרגן אַפּצוגעבן זײַן לעבן,
 ווען זײַן אייגענע מאַמע איז געשטאַרבן?
 אַט איז דיר אַ צוועק אין טויט.
 שטאַרבן פֿאַר דער מאַמעס טויט.

— צוויי קליינע בערגלעך, אַ ליכטיקער זכות.
 קענסט עס גוט פֿאַרשטיין.
 דערבאַרעמדיקער גאָט.
 לעצמע ווייטאַגן פֿיניקן
 דעם אומגעדולדיקן הויט־און־ביין.
 אַלעמען מיין גרום.
 להתראות!
 דו און דו און דו.

אינגעזאַמלט אין דערוואַרבענער רח.

א בת-קול

ער האָט זיך אויף דעם ליבן-נאַמען ניט אָנגעשפּאַרט,
זיך אויף אים ניט פֿאַרלאָזט, ניט געוואַרט.
ער האָט זיך פֿון אים דערווייטערט,
מאַג-טעגלעך געבלאָנדזשעט אליין,
זיך געלייטערט.
ער האָט ניט געגלייבט אין שׂכר,
געטאָן גוטס אָן אַ באַלויזן דערפֿאַר.

ניט באַשווערט האָט ער דעם ליבן-נאַמען
מיט זיינע פרעפּלדיקע פֿאַרלאַנגען.
ער איז געוואָרן אַ פֿויגל,
וואָס זיינע געזאַנגען
זענען פֿאַרן מאַג און פֿאַר דער צווייג.
געזוכט האָט ער שפּיז
אין שוויים פֿון דער פֿריי
און ניט אין אַ צוגעגרייטער פֿאַרנאַכטיקער שמייג.

ער האָט זיך געעלמערט,
געלעבט אויף קרישקעדיקער חכמה
פֿון פֿאַרגאַנגענע דורות.
זיין ברייטהאַרציקע טיר איז געווען אָפֿן,
אַבער מענטשן האָבן געווייכט פֿון דעם אַפּיקורס.
אַפֿילו אין די רגעס פֿאַרן טויט
האַט ער ניט געקענט אויסטראַכטן
קיין תּפֿילה און קיין לויבן.

נאָר אז זיין נשמה איז אַרויף אויבן,
האַט ער דערשפּירט אַ ליכטיקן באַריר.
אַ בת-קול האָט אויסגערופֿן:
לאַזט אַרײַן דאָס ווידערשפעניקע קינד מײַנס
דורך אַ פֿאַרזאָנער טיר.

א ידענע מיט א שווער געמיט

כ'בין א ידענע מיט א שווער געמיט.
כ'הייב נישט אן צו פֿארשטיין דעם ייד.
ער איז טאקע תמיד געווען א פאזאליער,
א שלימול, א לא-יוצלה,
אכער כל-זמן ער איז נאך נישט געווען
דער בארימטער הערשעלע אסמראפאליער,
האט ער אכטונג געגעבן אויף אונדזערע פיצלעך,
געזעסן אין דער היים,
מיט מיר אויך א מאל געמאכט א שפאס.
איצט שענקט ער עס אלץ אוועק דער גאס.
מיט מיר איז ער פֿארזויערט, פֿארטרויערט,
מיט מיר האלט ער זיך אין גרויסן.
אלע שפיצלעך, אלע וויצן
טראגט ער אוועק אין דרויסן.
ער קאן אין שטוב נישט איינזיצן,
ס'ציט אים ארויס, ס'ציט.

כ'קאן נישט פֿארשטיין דעם ייד.
כ'בין א ידענע מיט א שווער געמיט.

אנומלט האב איך אים געזען אויפֿן מארק.
וויי, וויי, א גאנצער יאמעבידאם.
ארום איז פֿריילעך, א מאראראם.
הערשעלע! הערשעלע!
ער דרשנט, ער זינגט, ער זאגט,
ער לאכט, ער מאכט העוויות,
ס'קאנען אים אפֿילו די פֿערד, די קי, ס'גניעם.
ער גיט א כאפ א שיקמע —

זי קוועלט, זי איז זיך מחיה.
אָט איז ער אויף איר,
ממש ער דערשטיקט זי.
ער קריכט מיט די הענט.
איך בין אַ מבין,
כ'זע, דער גאַנצער מאַנספאַרשויך ברענט.
הערשעלע! הערשעלע!
הערשעלע איז אַרויס פֿון שטייג.
פֿאַרן אייגענעם ווייב האָט עס אַ פֿינג.
אין שטוב שרומפט ער איין,
איז פֿרום און אָפּגעהיט.

כ'הייב נישט אָן צו פֿאַרשטיין דעם יוד.
איך בין אַ יודענע מיט אַ שווער געמיט.

זענען אלע גרויסע לייט אזוי?
איז דאָס די מאַדע?
דעם טאַלאַנט, די פֿרייד גיט מען יענעם,
דער גדול מאַכט זיך פּלאַידע,
אַז אין שטוב איז אַ גיהנום,
דעם ווייב איז וויי און אוי.
דער מאַנצביל גייט אויף, בליט.

כ'הייב נישט אָן צו פֿאַרשטיין מיין יוד.
כ'בין אַ יודענע מיט אַ שווער געמיט.

פֿון אַ חֶבֶר וואָס איז צוועק

דעם אַנדענק פֿון י. נ. מינצל

איינעם

אַפּנאַפּלען זיך פֿון טויט איז שווערער נאָך פֿון נייגעבויר,
פֿאַרגאַסן, פֿאַרליימיקט מיט טרויער
אין צוועקגעשראַקענער אַפּזונדערונג,
בליט אַ האַרץ מיט אויף-ס'נייקער פֿאַרווונדערונג.
ס'קומען דיר צו נוץ אַפּגעשפּאַרטע פֿאַרמעגנס
פֿאַר דעם לאַנגן אונטער וועגנס
און וואַנדער
פֿון אַ פֿיינלעכן איבעראַנדערש.
צוודאי זענען דאָס מצוות פֿון טוונג און טראַכטן,
זיי האַרטעווען דאָס גאַלד פֿון דיין אייביק האַרץ.
ס'פּולסירט מיט געדענקען און פֿאַרגעסן
דורך די זילבערנע פֿאַרנאַכטן
פֿון אומגעציילטע מעת-לעתן.

נישט די הספּדים וואָס שפּילן אויף
אייגענע דערשרעקן,
נישט זיי האַבן דעם פּוח צו דערוועקן
פֿון לעצטן פֿאַרזיגל.
ס'ליגט אַן איינגעשרומפענער חֶבֶר אין זיין טויטן-וויגל.
ער האַט גאַרנישט פֿאַרלוירן.
מיט וויפּל טירן און טויערן מען זאָל אים נישט אַפּשליסן,
קאַן אים מער גאַרנישט פֿאַרדריסן.
אַז אַלץ איז גאַנץ מיט אים.
קיינער וועט דעם גראַטעסקן אוצר זיינעם נישט רירן.
ס'ליגט לעבן אים אַ קליין פעקל אומבאַוואַכט —
דער מישמאַש פֿון אַנגעלערנט,
אַנגעזען, אַנגעלעבט און אַנגעטראַכט.

דער ערשמער סימן פֿון ניי-געבויר
 איז דאָס געעפֿנטע אויער,
 וואָס דערהערט דעם פֿאַרבענק
 פֿון אַ חבֿר,
 זינס אַ וואָרט פֿון געדענק.
 דאָס איז דער פּוּח וואָס גיט דעם לעצטן ריט,
 וואָס דערמאָנט דיך אַרויס פֿון פֿאַרגעסעניש.
 הייבסט אָן קריגן נייע חושים ווי פֿליגל.
 הערסטו דעם לעבעדיקן חבֿרס קול,
 ווערסטו אויסגעלייזט פֿון טויטן-וויגל.

צוויי

בייגט איבער מיר אייער געבענטשטן עלנט,
 קליינע טאַטע-מאַמע.
 איר האָט זיך דערוואָרט
 דורך אזוי פֿיל אָפּגעציטערטע תּפֿילות
 וואָס האָבן באַוואַכט
 מיין פֿאַרחלשט לעבן.
 אייער שמילע רי
 ליגט אומבאַרירט
 ווי אַ געדעקטער טיש.
 די מידע, הונגעריקע הענט
 פֿון טאַטן דעם איש-המים
 שטרעקן זיך צום זונס קיצור-ימים.
 די פֿאַרהאַרעוועטע מאַמע זינגט
 און טאַנצט מיר אַנטקעגן.

אַ, בייגט איבער מיר אייערע פֿרומע שאַטנע.
 מאַכט מיר קלאָר דאָס לשון פֿון טויט.
 זעט, ווי כ'האַב אייך צוריקגעבראַכט
 אַלץ וואָס איר האָט מיר אַנפֿאַרטרויט.

לאַמיר זיך דורכטראַכטן, חֵבֵר מַיִנער.
 איך בין דיר נאָך נישט כּפּוּח
 סודות צו אַנטפלעקן,
 לאַמיר קודם פֿאַרטרייבן די דינע שרעקן
 צווישן לעבעדיקע און טויטע יאַרן.
 איך קאָן דיר נישט אַרויסגעבן
 דעם סוד פֿון פּראַטאַפּלאַזם,
 אַבער געדענק, זײַ נישט מגזם
 דאָס לעבן
 און נישט דיין נאַמען,
 ווי איך האָב איבערגעטריבן,
 און פּסדר אַנגעקליבן קווערטלעך ביטערקייט,
 ווי מען קלויבט ווילדע שוואַמען.

לעבסט און ווערסט געלעבט,
 ווײַל ווערסט פּסדר געשיצט
 דורך אַ גרויסער ירושה,
 וואָס ליגט איינגעקריצט
 ווי אַ זכות אין דיין משפּחה-קרײַז.
 מען האָט דיך נישט געשיקט נאָך אַ באַווייז,
 נאָר נאָך אַ שטיקל צוגאַב-אייגנס.
 און וויסן זאָלסטו, אז דאָס פֿאַרמעגנס
 פֿון ציטערדיקע טאַטע-מאַמע
 אויף יענער וועלט און אויף דער
 איז מער טרויער ווי פֿרייד.
 זיי וואַרטן אויף אַ טרייסטימענטל, אַ טרער.
 ברענג זיי אַ מתנה דיִינס אַ טוונג
 וואָס איז מיט דיר געקניפט און געבונדן.

שענער און האַפֿטיקער פֿון שענסטן וואַלקן
 אויפֿן פֿייערדיקסטן הימל
 איז אַ גוט בלייבעוודיק וואַרט.

נעם אַרונמער די היַמלעך פֿון דיַנע אויגן.
 לאַז זיך נישט פֿאַרפֿירן,
 זע דעם נישט-געשמויגן,
 די פֿאַרגעצונג פֿון לופֿט, רויך און קאַלירן.
 לערן זיך אויס צו באַשטענדיקן דיין שיינקייט
 נישט מיט געטראַכטע מיראַזשן.
 פֿאַראַן אויף דיין וועלט גענוג מיראַזשן פֿון אמת
 וואָס קענען פֿאַרוויילן,
 אלע דיַנע מצוות און עבֿירות בענטש
 מיט גומסקייט צום מענטש.
 ביזע מצוות קענען אויך ווערן
 גיפֿטיקע פֿיילן.

פֿיר

נישט אויף דעם אַפּגעהאַקטן לעבן מיַננס,
 מרויער, חבֿר מיַנער,
 נאָר אויף מיַן פּשוט וואָרט
 וואָס איז געוואָרן איבערגעשלאָגן.
 איך האָב עס שוין פּמעט געקענט זאָגן.
 נישט נאָר אין לידער, נאָר אַפֿילו אין רייד.

איך האָב שוין אַמ-אַמ געקענט רעדן צו מיַן ווייב.
 איך האָב אויפֿגעהערט פֿון הויז צו ווייכן.
 איך האָב דערזען די קינדער מיַנע
 אַן בילדערישע פֿאַרגלייכן,
 מיט אויגן פֿון אַ טאַטן.
 און געוואָלט האָב איך איר זאָגן
 רייד וואָס ווערן דערזעעוודיק און לויכטן:
 אַט זענען מיר ביידע דאָ
 אין דעם נעכטן דעם אויפֿגעטויכטן,
 שטיל און פֿינצמער און נאַקעט און אַפּגעזונדערט.

אלע מינע באהאלטענישן האסטו אויסגעדולדיקט.
איך בין דיר דורכגערוניען
דורך דינע געטרייע הענט;
איצטער ערשט האב איך זיך אויפגעקליבן
צווישן אונדזערע פֿיר ווענט.
כ'קום דיר זאגן א פֿדאייק וואָרט
פֿאַר אלע מאָל,
אַן אַפּפּאַל, אַ באַלויִן.

איך האָב זי אַרומגענומען
און מיין דערשטויִן
האַט אַפּגעחאַקט דאָס וואָרט אויף די ליפּן.

כ'האַב דערזען מינע קינדער
נישט ווי ביכער מיט גאַלדגעליישמע מאָוולען,
נאָר אומרויאַיקע, אומגעלומפּערטע זוכערס פֿון יונגער פֿרייד.
חבר מינער, זאָל זיך שטאַרקן דיין טרויער און דיין אַבלען.
וויי, איך האָב געזען זייער גאַנג צום משופּעדיקן באַרג.
כ'בין זיי נאָכגעלאָפֿן ווי אַ טאַמע.
מיט אַ פֿול מויל עצות און אַ נימעדיקן רוף.
אַכער אויך דער שרײַ
איז איינגעטויבט געוואָרן אין טונקלעניש.

פֿינף

בין איך געגאַנגען זוכן, זוכן, זוכן.
טריט פֿון נייגער, טריט פֿון ספֿיקות.
טריט פֿון גלויבן.
אויף אַ פֿאַרדאַרטן בוים
הענגען געקוואַרטע, ווילדע טרויבן.
איך האָב געקלעטערט.
איך האָב געקלעטערט. איך האָב ווייטאַנדיק געקלעטערט.
איך האָב געציטערט.

די נאכט-מאָגן זענען לאַנג,
זייער שיינקייט בימערט,
זייער שיינקייט בימערט,
גליווערט דאָס האַרץ מיט געבעט.

מיין גאָט, דעם סוד פֿון דיין צעפֿלייצמער, צעשמראַלמער גבורה,
פֿון דיין קליינער צוגעשפּאַרטער גומסקייט,
אַנטפלעק, מיין גאָט,
עפֿן די אויגן פֿון אַ טויטן ייִדישן פּאַעט.
מיין גאָט.
איך האָב געקלעמערט.

איך האָב דערזען אַן ענגן חדר,
אין דעם חדר אַ שווערער טונקל,
און אין טונקל מיט מתיקות
איין אליין
האַט זיך געזונגען אַ געוויין
און האָט געטרייסט,
פֿאַרענטפֿערט און פֿאַרגלעט
אַלע ספֿיקות, אַלע גלויבנס, אַלע לויבנס
פֿון אַ טויטן ייִדישן פּאַעט.

איך בין געפֿאַלן אויפֿן פנים.
איך האָב גאַרנישט געזען.
מיין גאָט, איך האָב גאַרנישט געזען.
איך האָב גאַרנישט, גאַרנישט געזען.
מיין גאָט, איך האָב געקלעמערט איינער אליין.
געלאַפֿן פֿון ווידערקול, פֿון מתיקותדיקן געוויין.

א גראמענקראנג צום יערטאג

אן א ווארט אנצוזאגן,
מיט קלוגע טריט, די הענט פֿארלייגט
אויפֿן ריכטיקן אָרט,
אז דער גאנג זאל זיך נישט ציען,
גייט מיר נאָך דער זיידע אַברהם.
כ'דריי זיך אום, ער רופֿט מיך מיט דער האַנט.
איך פֿאַרנעם זיך באַרג אַרויף.
אַבער ווי פֿאַמעלעך ער שפּאַנט ניט,
ווי אויף אַ שפּאַציר,
מיט זינע שפּאַצירענע טריט,
קומט ער תמיד אויס אַטעמענדיק
וואַרעם אויף מיר,
אויף מיין דערשראָקענעם לויף.

— ס'איז פֿאַרן געזונט, זיידע,
האָב נישט קיין פֿאַראיבל.
ס'עסן מינים איך פֿאַרדריבל.
שלעכטע פֿאַרדיונג,
כ'פֿאַרבֿרען נישט.
דאָס דאַרפֿן אזוי זינגען כל עצמותי
קאַליסמעניש.

דער זיידע קוועלט.
— נו, אַ לויפֿער ביסמו מאַקע געוואָרן אַ בריה.
אַבער דיין פֿאַם איז סיני ווי אויסגעשטעלט.
מיר האָבן שוין פֿאַר דיר געמאַכט די בוכהאַלמעריע.
אַ יאַרל אַראַפֿ, אַ חודש אַרויף.
מ'עט דיך פֿאַקן אין מיטן לויף.

זען איך זיך שוין אוועק.
זיצן מיר אזוי אויפֿן גראַז ביידע,
איך און דער זיידע.

כ'קוק אים אָן, מױט איז ער שוין
שױנע עטלעכע יאָר
און נישט געביטן זיך אויף אַ האַר,
אַפֿילו נישט אין דער באַרד.

מ'איז מיר חידושן זיך פֿאַרשפּאַרט.
— נישט צו פֿאַרזינדיקן, מע גיט גוטע קעסט.
מע מרינקט, מע עסט.
פֿעמע צדיקים מאַנען זייער שִכר.
זיי אַכלען עולם-הבא פֿון מאַס,
זויפֿן פֿון פֿאַס, זשליאַקען
מיי — פֿון זודיקן סאַמאַוואַר.
דאָס סאַרווערני איז ערשמע קלאַס.
איך בין זיך אַ מיטלידעלע,
קיין מאַל נישט געווען קיין עסער קיין גרויסער.
פֿאַר מיין ביסל דאווענען קריג איך אַפֿ
די והותר.

כ'שוויג אַ ווייל, לאַז דעם זיידן
אַלץ אויסדערציילן, ריידן.
כ'וואַרט. כ'ווייל פֿון אים הערן
דאָס רעכטע געדעכטע,
דאָס גוטע, אַכער מאַקע אויך דאָס שלעכטע.
ער האַלט אַלץ אין איין לויבן.
— מ'קריגט דאָרט אויבן צום מיש
דאָס פֿיינע ביסעלע אַקעוויט,
גיט ער אַ ווינק,
ווי ער וואַלט מיר שוין געוואַלט מאַכן
אַפעמיט.

— זאָג נאָר, זיידע, שלאָג איך אים איבער
די ניין מאַס התפעלות,
אויסגעהערט דעם גאַנצן צעמל
מיט די גוואַלדיקע מעלות.

מ'עסט, מ'פֿרעסט, מ'טרינקט, מ'זויפֿט.
נו גוט, האָסט מיר פֿאַרקויפֿט.
אַבער זאָג מיר דעם אמת, איז טאַקע דאָרט עפעס פֿאַראַנען?

— נו, אַז נישט, וועסטו זיך נישט רירן פֿון דאַנען?
וועסט נישט אָננעמען די פֿאַרבֿעמונג?
וועסט אפֿשר שיקן אַ שלוח פֿאַר דיין פֿאַרטרעמונג?
ער טרייסלט זיך אַזש פֿון געלעכטער.
— נו, האָסט דאָך מיר געשמעלט אַ קשיא,
זי ס'איז דאָרט פֿאַראַן עפעס אויבן.
איז טאַמער מיינסטו, מע ווויזט דיר טאַקע אַלץ —
אַ זאַשע!

פֿאַראַן דאָרט גענוג צו גלייבן
פֿאַר יעדער איינעם,
יעדער דערגלייבט זיך לויט זיינע כוחות.
ס'ווענדט זיך ווי גרויס דער מוח איז.
אַבער פֿאַרט ווערט דאָרטן אַלעמען
אַ ביסל ליכטיק.
מ'דערזעט ערשט ריכטיק,
וואָס פֿאַר אַ בהמות
מ'איז דאָ מיט דער גאַנצער
פֿיזיקע-מיוזיקע.
אַרויסגעוואַרפֿן, אומזיסט!
די אַלע פֿילאָזאָפֿן האָבן מיטן פֿינגער געטראָפֿן
אַקוראַט אין מיסט.
זיי הייבן נישט אָן קענען קיין בראשית-עבֿרי,
פֿרעג זיי כּחרם וואָס איז היה,
וואָס איז נכּראַ.

— ס'איז דאָ, איז איז דאָ,
אויבן איז אַפֿילו ס'נישט-וויסן
גלויבן.

יעדער ווענד, יעדער קער איז
וויכטיקער, באַמעמער און ליכטיקער
ווי אלע דינע לערעס.

— דאַרפסט זען, ווי ס'דרייט זיך דאַרמין אַרום
עלנט, געבויגן און שטום
בן-גוריוןס בן יחיד שפינאַזע:
אַן אין-ערגעץ-ניט-אַנגעהעריקער,
אַ ניט-אַהין-ניט-אַהעריקער.
ער האָט אויבן אַנגעווירן די גאַנצע מעאַלאַגישע העזה.
ער זעט דאָך שוין, דער פאַנטעזיסט,
אַז אַלץ איז געווען אויסגעטראַכט, אומזיסט,
און נישט אַלץ שטעקט
אין אינטעלעקט.
קלייבט ער נעבעך זיינע אייגענע
חכמדיקע אַקסיואַמען
און וואַרפֿט זיי אין די הימלישע תּהומען.
ער ווערט אויפֿגעגעסן פֿון פֿאַרדרום.
יעדער אַקסיואַמע האָט אויבן די ווערט
פֿון אַלטגעבאַקענעס שטות.

דער זיידע קייכט פֿון געלעכטער.
און בעת איך ווער נתפּעל,
ווי קומט צו אַזאַ פּשוטן ייד
ווי ר' אַבְרָהָם גאַלדשמיד
אַזאַ פֿראַזעלאַגניע
מיט אַזאַ גענאַשמער טערמינאַלאַגניע,
זאַגט ער: אַ חכמה אַ גרויסע, עט...

ער גיט מיר איבערן קאַפּ אַ גלעט.
מיר הייבן זיך ביידע פּלוצעם אויף,
און כאַטש כ'פֿאַרהאַלט אים
און דעם וועג כ'פֿאַרשטעל אים,
ווערט דער זיידע נעלם.

שרעק

איר איינגעעלטערטע יונגשאַפֿט ווי אַ קראַנק הינמל
ליגט איר געטרײַ און פֿויל
בני די פֿיס.
דער שפּיגל דינט איר,
זי איז נאָך אַלץ נישט מיאום,
נאָר איר שרעק איז שוידערקאַלט.
לעבן איר דרימלט דער יונגער טויט,
אַבער אויך ער ווערט אַלט.

די פֿייגל ציטערן היינט
מיט פֿאַרקדענקטן געזאַנג.
דער פֿרילינג האַרבסט־קט
די הויט מיט אונטערגאַנג.
דער יונגער טויט
שלאַפֿט מער ניט גאַלאַנט.
זי האַרכט.
ער קרעכצט, ער שנאַרכט
און לאַזט נישט אָפּ
איר קאַלטע האַנט.

אויפֿן באַרג

מיר ביידע אליין אויפֿן באַרג,
די מחיצה פֿון פֿייערראַד
איז פֿאַרלאַשן, ס'גליט דאָס אַש
פֿון דיין גענאָד
ווי אַ פֿאַטערלעך אויג.

כ'האַב קיין מאַל קיין צייט נישט געהאַט
דיך אַפּצופֿרעגן
מיט איינגעשפּאַנענער שליחות
אויף די האַרבע וועגן.
איך בין תמיד געווען דיין קנעכט.

איצטער פֿאַלט דיין גור אויף מיר
מיט צדק, מיט גערעכט,
ווי יונגער רעגן אויפֿן נבֿו.
פֿון דאָרן-פֿייער
זילבערט זיך אַ דינער רויך.
ס'איז דער טרויער מינער נאַענט אַזוי,
און כ'שפיר אויף מיין טויטן פנים
ווי אַ קוש
זיין וואַרעמען הויך.

2-טע סעריע -

דאָס טירל פֿון
אַ חלום.

דאס טירל פֿון אַ חלום

ווי קליין דאָס טירל פֿון אַ חלום,
שײַנען תמיד דורך טאַטע-מאַמע
ווי אַ לעבעדיק וואַנטבילד פֿון ליכשאַפֿט.
כ'עלטער זיך צו זיי מיט זיכערע טריט.
אונדזערע נאַכטיקע הערצער זענען שטיל.
די מײַלער געשלאָסן מיט אַ שמייכל.

שוין באַלד דורכגעפֿירט דעם זון דורך אלע ספּנות.
אַטאַט פֿאַרזאָרגט ביזן לעצטן טראַט
מיט ברויט און בעט און אַ מאַגער געדעכעניש.
דאָס ביסל באַשערטע גוטס אויסגעבעטן.
דער גוף געשלאָגן ביז אַ מאַם,
דער קאַפּ קיל מיט פֿאַרנאַכטיקער פֿאַרשטאַנדיקייט.

די עטלעכע ביימער וואָס כ'האַב זייערע נעמען
קײן מאַל ניט געהערט
לאַזן זיך דערקענען דורכן פֿענצטער מיט זייער שמאַלצן צעבלי.
די נאַכט שאַמנט זיך אויף אַ קליין נחתדיק לעמפל.
אַ זילבערן פֿלאַטערל טאַנצט אַרײַן אין אונדזער צאַנקנדיק לעבן
צום ליכט פֿון אַ לעצטער רגע פֿון אַ חלום.

גראזן

שמיל און קליון און יונג,
זוכט שוין פֿון רעגנדיקע בײַטשן
די האַנט וואָס עפֿנט די טיר.
דער אַטעם פֿון לעבן איז צוגעשימלט.
דער טיש איז אַרומגעדרומלט.
די לופֿט פֿאַרדאוונט
מיט נאַכטיקע טײַטשן.

דאָס אומזיכערע הויז שווימט ווי אַ תּיבֿה.
ס'קאָן מער קיינער נישט לויפֿן דערפֿון.
געראַטעוועט זענען מיר ביידע —
טאַמע און זון.
די האַנט איז יונג און ווייסט נישט פֿון טויט,
אויפֿן טאַטנס אַקסל
ליגט זי פֿאַרטרויט.

וועסט זיך קיין מאָל נישט דערעלטערן צו מיר
מיט דײַנע דינע יאַרן,
זאַגט שמיל דער טאַמע ווי פֿון שלאָף.
זײַנע רייד זענען אַן שאַטנס פֿון שמראָף.
דײַן שולד איז אַ קליינע
באַהאַלטענע ווונד געוואָרן.
שמעל זיך נישט צווישן מיר און מיין קול.
באַזונדערע וועגן פֿאַר אונדז ביידע.

גיי צוריק מיט דײַן אייגענעם עול.
באַלד וועלן זיך צעקרייען טויטע הענער.

זאלסט אפילו קלויבן די טעג ווי שפענער,
וועל איך דורך מער ניט פירן צו דער עקידה.
דיינע נסיונות וועלן שוין זיין
אייגן דערוואַרבן.
לען זיך מער נישט אן אויף מיר.
אליין מוזסטו ווערן עמעצנס קרבן.

די שטוב איז ווי כ'האב זי געלאָזן,
דורך די פֿענצטער זע איך די גראָזן
פֿון מיניע קראַנקע טעג.
צו דער לאַנקע פֿירט
דער פֿאַרמיסטיקטער וועג.
בין איך אַהער חלילה זיך געקומען לאַדן?
מאַכן פֿון שולד גערעכט
איז מיין טיפֿן פֿאַרשעם?
אויף דער וואַנט הענגט נאָך די קליינע רעם
פֿאַר מיניע דערשראָקענע נעכט.

אָרום קעמערל

דער שטומער אַרויסהעלפער שלאָפֿט
אין מיין מחיה-מתים-קעמערל,
אויסגעטריקנט ס'לעצטע וואָרט פֿון עמערל.

שוין באלד אויסגעזונגען מיניע אלע ייִדישע ווערטער.
דאָס גאַנצע מתיקות זייערס באַטעמט,
פֿאַרנומען די פֿריידן און געוויינען
און אלע חנען אויסגעגראַמט.

איך אליין זיין אין גאַרטן אָפּגעזונדערט.
דער אַרויסהעלפער שלאָפֿט אין קעמערל אַ פֿאַרשפּאַרטער.
די ליכטיקע פֿענצטער שווייגן פֿאַרווונדערט.
דער גאַנצער טרויער-אוצר ליגט איצטער
אין אַ ווינקל אַ פֿאַרשפּאַרטער
ווי אַ פֿאַרגעלט געשריפֿטס.
וואָס איז ער אַנטקעגן איין גומן ייִדישן זיפֿין?

די בלומען מיט די איבערגעקליגטע נעמען
זענען מיר פֿרעמד.
כ'זיין פֿאַרשעמט מיט די צוויי-דריי ייִדישע בלומען
און אַ ביסל אייגענעם זאלץ אין די טרערן.

כ'וואָלט געמאָגט שווערן,
דער טאַטע וועט זיך באלד
מיט אַ שבתדיקן דרימל דערקוויקן.
דאָס ייִנגל וועט שפּאַצירן אליין אויף דער לאַנקע,
גלעטן די גילדענע קעפלעך פֿון די ייִדישע בלומען
און וויסן, אַז אום שבת טאָר מען זיי ניט פֿליקן.

די טיר

דאָס אומגעזעטיקטע ליכט אין די אויגן
וואַנדלט, זוכט, פֿאַרגיט,
און זוכט אלץ נאָך פֿון יונגשאַפֿט
די וואַרעמע טריט.
אַבער די צוימען זענען שוין פֿעסטער
פֿון ווילן,
וואָס איז קלוג פֿאַרבאַרגן.
ס'איז גרינג דערפֿאַר
אים איינצושטילן
און זיך נישט מאַכן צו נאַר.

איז אַ לויב דער פֿירנדיקער האַנט,
וואָס איז תמיד צו מיר אויסגעשמרעקט
און האַט מיך דורכגעפֿירט
אַלע שמרויכלונגען, אַלע שלעכטסן.
זיין איך איצטער אונטערן טייטלבוים
פֿון פֿאַריווידישטן לעבן מיניעם,
וואָס בליט שטיל און שמעקט
ווי דער יום-טובֿ פֿון ייִדישע געקעכטסן.

דאָס פֿאַריווידישמע לעבן מיניעם
איז קליין און יונג צוריק
און אַרומגערינגלט
מיט ליבלעכע, משפּחהדיקע נחתן
און פֿאַרדראָסן ;
אַט הער איך די שעמעוודיקע טריט
פֿון טאַטע-מאַמע
אין צווייטן חדר וואָס איז פֿאַרשלאָסן.

כ'הער די טונקל-לעמפלדיקע רייד,
דעם צערטל פֿון אלע אונדזערע פֿארזאָגן.
איך באַוואַך זיי
אין איינזאַמקייט פֿון פֿרייד —
אלע ריינע פֿאַרבאַטן וואָס מיר פֿאַרמאַגן.
איך באַוואַך זיי
און וועל זיי קיין מאַל נישט פֿאַרשעמען.

ס'פֿאַלט דער חלום שווער אויף די ברעמען.
ס'באַפֿאַלט מיך אַן איינגעשלעפֿערטער שטאַלן.
דאָס חדר עפֿנט זיך.
כ'וויל אַרײַן.
דער ריח פֿון דער געעפֿנטער טיר
איז פֿריש האַלץ,
זוי גוטער וואַלדווײַן
קרעפֿטיקט עס די יונגע לונגען.

קום, קום אַרײַן צו אונדז.
הער איך טאַפֿלט אויסגעזונגען.
ס'שטרעקן זיך צו מיר באַשיצנדיקע הענט.
גיכער, אָט און די טיר
וועט זיך צוריק פֿאַרמאַכן.
מיין דרימל האָט זיי דערקענט.
ער רײַסט די אויגן,
אַבער כ'האַב מורא אויפֿצוואַכן.

שבת

כ'האב א מאל יינגלווייז געמאסטן
מינעם א פארשוועכטן שבת
ווי א וואַכנטאָג א פראַסטן
אנמקעגן מיין טאטנס שבת —
געהייליקט און אפגעהיט.
ס'איז מיר נאך דעמאלט געווען קלאַר,
אז מיין שבת ווי א קורצער-פֿרײַטיק פֿארפֿלייט.
דעם טאטנס א שבת איז געווען געלעכטער פֿון מינס א יאָר.

ווייל די שבת-רו זיינע איז געווען א פֿולע לאַסט לעבן.
וויפֿל חילול כ'האב נישט אין מיין שבת. אַרײַנגעגעבן,
איז דער טאָג אויף זיין פֿארשוועכונג פֿארפֿלויגן.
יעדער יינגלישער אַפֿטו מינער האָט דעם שבת מקצר יום געווען.
מיין טאטע האָט אין אַן איינציקן שבת אזוי פֿיל ליכטיקן הענוג געזען,
געדאַונט, געלערנט, געזונגען,
ליב געהאַט די מאמע מיט פֿרישע אויגן.

כ'בין א מאל יינגלווייז נאַכגעגאַנגען ווי א שאַטן
מיין טאטנס א שבת מיט אלע זיינע געבאַטן.
האַט מיך דער זינגענדיקער שבת-ייד
מיט זיין שטאַמיקער רו איינגעמידט,
מיט זיינע פֿריידיקע מעשים, האַרציקע שטראַפֿן.

ביסלעכווייז זענען מיר אַפּגענומען געוואָרן אלע חושים.
כ'בין אוועקגעפֿאַלן און איינגעשלאַפֿן.
מיר האָט זיך געהלומט
א זילבערנער טרומיטער האָט פֿון זיך אליין גענומען שאַלן.

דער מאמע האט גלייך אויסגעטאן אלע פרנסה-מלבושים.
דער שבת איז אויף אים
ווי א זיידענער שלאפראק ארויפגעפאלן.

ווייט פון מיר, אונטער א ברענענדיקער זון,
איז ער געזעסן און כ'האב צו אים אהין
נישט געקענט דערגרייכן.
דער שבת איז געווען לאנג ווי גאנץ לובלין.
די זון איז נישט פארגאנגען,
ביז דער מאמע האט נישט געגעבן
א זינגענדיקן צייכן.

— און זאג —

גיי ארויס, פֿארשפרייט עם און זאג.
די הייליקייט פֿון שעפן דעם חֶבֶר
ביון דנאָ פֿון זײַן נויט,
דערשפירן זײַן שרעק אויף דיין הויט,
איז מער ווי דער באַפֿרידיקטער ווונדער
פֿון אַ דרײַ מאָל געדאַוונטן מאָג.

מאָך פֿאַר זיך אַזאַ אַלמין סך-הכל :
גיב אַוועק פֿון זיך אַלין, לאַז זיך איבער מעשר.
פֿרומקייט דערקענט מען
אין דעם געשמילטן שהכל
איבער דעם געבענמשטן צימצום
פֿון אַ קאַלמן מרונק וואַסער.

ווילסטו וויסן, וואָס אַ גומער ייד איז ?
אין דורכציימער פֿון גראַזן
פֿאַרנעם דאָס לשון פֿון יחידות.
הער אין גראַזן-מורמל
דיין בענקשאַפֿט נאָך דער מינדסטער מיצווה.
זאָל דיר פֿון די גרעסטע הענוגים זײַן ליבער
דער פֿאַרחלשמער הונגער
צו ווערן דער אליהו
פֿאַר קליינע, טרויעריקע ייִדישע שטיבער.

קדושה

וואָס מיינט קדושה?
אומגעטרייסטער שטויב פֿון געשיכטע
אין די ביינער,
אַפריכטן חצות איבער יעדער זימל,
לייענען מיט געוויין די געשעעניש-מצבות
אויף קברים,
לאַנג פֿאַרגעבענע, פֿאַרגעסענע, אַפילו געיום-טובֿמע.

וואָס מיינט קדושה?

נישט דער וויין-קידוש,
נאָר דער געהייליקטער צער
פֿון מאָן, פֿרוי און קינד,
וואָס זענען פֿאַרציגלט אין אויסגעפּוצטן יום-טובֿ.
נעם אַדאַפּטיר אַ פֿרעמד פֿאַרקנעכט קינד,
אַ פֿאַרגעסן שטיק אומגליק
פֿון אַלמער געשיכטע,
און לעב דערמיט אין דיין הויזגעזינד.
זאָלן ביי דיין פּסחדיקן מיש
זיצן מצרים-יידן וואָס האָבן געזיפּצט,
זאָל זיך די הגדה נישט זינגען אָנגעלענט.
ווי אַן עקר
אַדאַפּטיר אַ שטיק טויט אומגליק,
מאָך עס פֿאַר דיין אייגן-געבוירן קינד
און מאָן, מאָן גערעכטיקייט.
זאָל זיך דיר דאַכטן, ס'איז אַ קאַנטאַניסמל,
אוועקגעריסן פֿון טאַטע-מאַמע,

וואָס דו האָסט נאָך נישט באַרעכטיקט
ווי אָפּגעשעענע געשיכטע.

וואָס איז קדושה ?

ווי אַ געטרייער טרענער טראָגן די לאַסט
פֿון אַ לאַנג פֿאַרגעסענעם אומגליקבלאַט.
אויפֿשוידערן מיטן געזאַנג פֿון גרויסן סדום,
וואָס מאַכט ימים-טובֿים פֿון רישעות.

אפשפאר

מיט וויפל הארטע הויטן
ס'זענען שוין ארומגעווארנט די ווונדן,
מיט וויפל פארקנס
די געשמרעקטע פֿעלדער פֿון אייגענע טויטן,
ווערן די ווייטאָגן אלץ אויפֿגעבונדן
און די צאמען אוועקגעשווענקט.
דער צער אונדזערער ווערט אומזיסטיקט,
באמיסטיקט, גראַב צוגעדענקט
מיט דעם פֿאַרגעסנקויט פֿון שלעכטע יאָרן.

מיר ווערן פֿאַרקלעמט אין אַ וועלט
פֿון אלערליי דערפֿונדענע פֿלעדערשרעקן.
וואָס זשע ווילן מיר דערוועקן?
וואָס גייט אונדז אזוי עקשנותדיק צו געדענקען?
וואָס פֿאַר אַ זאָגן ווילן מיר דורכטראָגן
און טייער פֿאַרהוילן זייער שכל
דורך אזוי פֿיל פֿאַרהרוכטע וואָרן?
וואָס ווילן מיר באַהאַלטן, אַפּשפּאַרן, פֿאַרהאַבן?
וואָסערע מגילות ווילן מיר באַגראָבן?

דעם סוד פֿון קליינעם פֿייער,
פֿון שמילן ביסל ליכט;
דעם אומגעריכט פֿון ערשטן מענטשלעכן געטרוי,
דעם טוי פֿון אַ קינדערשן שמייכל.

א ייד פֿון שולֿהויף

איך, א ייד פֿון און ארום שולֿהויף,
בין, ביז די יארן פֿון צער,
געגאנגען באַרג אַרויף
מיט אלע מיניע שמרויכלעך
ווי א נאַר
און קעגן אלע פֿאַרבאַטן.
ס'האַבן מיך באַגלייט —
פֿון די נאַענטע די גוטע פֿרייד,
פֿון די פֿרעמדע די שפּאַטן.
איך האָב אלעמען געגריסט,
צו אלעמען זיך געווענדט.
כ'האַב יעדער איינציק פנים דערקענט.

נאָך די יארן פֿון אומברענג
האַב איך מיין קלעמער פֿאַרהאַלטן,
אַרומגערינגלט האָבן מיך די מתים
און ענג געמאַכט מיין גאַנג.
די קלאַנג און גוואַלדן
האַבן פֿאַרטייבט מיין געזאַנג.
כ'בין אַראָפּ פֿון ניט-דערקלעמערטן באַרג
און כ'ווייס נישט וועמעס לוחות כ'האַב צעבראַכן,
נאַר פֿון דעמאַלט אָן
פֿאַרשמערט זענען מיר געוואָרן
די שבתים ווי די טעג פֿון אין דער וואַכן;
און דער עגל-המון איז מיר געוואָרן פֿרעמד,
זייער טאַנץ און זייער פֿרייד
האַבן מיין ווייטיק פֿאַרשעמט.

א זון

א זון פֿון מיליאָנען,
וועמעס לעבן איז זיי
אויסגעפֿיניקט געוואָרן,
האַט אַ רעכט צו מאַנען,
האַט אַ רעכט אויף זײַן צאַרן,
אַזוי לאַנג ווי ער וועט לעבן.
אַ, ווער נישט פֿאַרצלמט, מײַן פֿאַלק,
מיט ווייכן פֿאַרגעבן.

יעדער דרימער ייד איז פֿאַרטיליקט.
אפֿשר דו, אפֿשר איר, אפֿשר ער.
ווער האַט אויפֿגעהערט באַוויינען?
ווער האַט דער ערשמער
אַפֿגעווישט די טרער?
ס'האַט אונדז צוזאַמענגעקלאַגט
אַ גרויס געוויינן.
די יענערס פֿון דער וועלט
קאַנען אונדזער יאַמער ניט פֿאַרשטיין.

זיי וואָס גייען מיט ביקסן און לאַנגע מעסערס
זענען די גרינגע פֿאַרגעסערס.
ס'איז אַ טייל פֿון זייער אמונה —
זיי דאַרפֿן עס אויף חיונה.
מיר וואָס לעבן אויף בענקען
נאָך יעקבֿס אות און יעקבֿס קול
וועלן טראַגן דעם עול
פֿון אַבילות און אייביקן געדענקען.

גאטס דארן

ווער ס'זאגט, אז אויף אונזערע קדושים
האט זיך אויסגעגאסן גאטס צארן,
איז א לעסטערער און פארשוועכער.
כ'האב געקענט גאטס פלאקערדיק פאלק
גאטס וונדערלעכן דארן,
וואס האט געשמאכן די אויגן
פון פעלקער-פארברעכער.
געברענט האט דער דארן
און געווארן פארברענט.

בלאנדזשעט משה.
אלץ איז פארוויסט, פארלענדט,
צעשמערט און פארשוויגן.
ער הערט
גאטס וויינענדיק קול פון די הויכן.
אוי-ווי געשריגן,
פארלאשענער דארן,
מינע הייליקע רויכן.

קינות אויף די נשמות פֿון ייִדישע שמעט

איינעם

נשמות פֿון ייִדישע שמעט,
באהאלטן אין די פארמעטן פֿון אייביקייט.
וועלן זיי אויפֿשטיין פֿון מאַל פֿון טויט?
וועט אויף זיי אַ בלאַז מאַן די זעונג פֿון לעבן?
נאַר דו, מיין גאַט, ווייסט ווי שמאַרק זיי זענען געווען.
ווייל דו האַסט זיי געבויט מיט דיין פֿאַרשמאַנדיקער גבורה.
נאַר דו, מיין גאַט, האַסט געוויסט
ווי שוואַך זיי זענען געווען,
איידער זיי זענען אוועק מיטן רויך.

צוויי

דו האַסט נישט געשיצט די ייִדישע שמעט,
זיי נישט פֿאַרפֿעסטיקט,
זענען זיי ווי הייליקע אותיות
אַפגעשפרונגען פֿון לעבן.
איצט הענגען פסולע נעמען
אויף ביישמידלעך פֿון וויסמע וועגן.
אלע גרעניצן פֿון דיין וועלט זענען טמא.

דריי

קומען די נשמות פֿון ייִדישע שמעט
וויינען פֿאַרן פסא-הפֿבוד.
גאַט ברוך-הוא,
זע ווי גרינמלעך חרובֿ מיר זענען.
דו האַסט אונדז באַשאַפֿן אין דיין געשמאַלט.

איצט איז דיין וועלט א שטיק גוף,
א דומם.

ווי געץ-גלעקער קלינגען איצטער
די נעמען פֿון שמעט —
וואַרשע, ווילנע, כעלעם, לובלין.

פֿיר

אין טאָג ווען כ'וועל בויען מיין הויז,
אויב פֿאַרנעסן וועל איך אין די ייִדישע שמעט,
זאל פֿאַרשמומט ווערן מיין צונג,
פֿאַרטרויעריקט ווערן די בויערישע האַנט.
זאל סיי ווי פֿאַרשמומט ווערן מיין צונג
און פֿאַרטרויעריקט ווערן די האַנט וואָס בוים
גאַטס הויז אויפֿן באַרג,
אויף אַ פֿונדאַמענט פֿון אזוי פֿיל פֿאַרגעסעניש.

פֿינף

פֿאַרוואַגלט דער שלאָף.
דער ניט-דרימלער און ניט-שלאָפֿער
לאַזט זיך פֿאַרלייענען די געשמאַרבענע נעמען
פֿון הייליקע ייִדישע שמעט.
שמעקט דער זעמלמעל פֿון זייער ייִדישקייט.
ס'גייט אויף אַ רחמים
וואָס האָט זיך אָפּגעטאָן פֿון דער גאַנצער וועלט.
ס'ווינגען טויזנטער טויטע קינדער שירה.

זעקס

דאָס קינדישסטע, גלייביקסטע פֿאַלק,
מיט דעם בלוט פֿון ייִדישע שמעט
אין די אָדערן,
האַט אין די שרעק-חלומות
פֿון זײַן שווערסטן גלות,
קיין מאָל נישט מורא געהאַט
פֿאַר אַזוי פֿיל שוידער,
וויפֿל די אַרומרינגלענדיקע וועלט
האַט אים אַנטקעגנגעמראָגן.
ווי אַ דערשראָקענע טויב
האַט עס געשמרעקט דעם האַלדז צום שעכטער.
הייליק, דרײַ מאָל הייליק.
דאָס שוואַכסטע קינד צווישן פֿעלקער,
מיט דעם בלוט פֿון ייִדישע שמעט אין די אָדערן.

זיבן

הייליק די וועלט, איידער זי צעלעסטערט דיך
און צעשטויבט דײַן קיניגרייך.
בלאָז צוריק אַרויף אויף איר
דאָס אַש פֿון ייִדישע שמעט-געדעכענישן.
די רובֿ פֿון איין אָפּגעהיטן שבת,
דעם אַראַמאַט פֿון איין אויסגעבאַקענעם
ייִדישן יום-טובֿ.
זע, מיט וויפֿל זעלנערשן פּוח,
ס'שטייט אויף אַנטקעגן דיר
אַ ניט-ייִדישע וועלט
מיט אַ געפֿאַנצערטן, געשמרעקטן אַרעם.

אכט

אן פלייש, אן ביינער, בלויז גייסט,
זאג נביאות, בן-אדם, אויב דו קאנסט,
אין טאל פֿון אומברענג,
אז אויך דאס רוחניות
וועט אויפֿשטיין פֿון צוואמענגעקלאַגטן אש;
ס'וועט גענענען געזאנג צו געזאנג,
רויך צו רויך, בענקשאַפֿט צו בענקשאַפֿט,
הייליקייט צו הייליקייט,
און ס'וועלן צוריק אויפֿשטיין
ייִדישע שמעט,
אין טאל פֿון אזוי פֿיל
טויט-שאַטנדיקן חורבן.
זאג נביאות, זאג נביאות, זאג נביאות
ביזן לעצטן אַמעס דיִינעס,
אויב דו קאנסט.

נײַן

פֿאַרוואַגלטער רוצח, זיי וויסן,
דו האַסט געבראַכט אויף דער וועלט דיִינער,
אויף אַלע אייביקייטן,
די קללה פֿון אַ טויט האַרץ.
טרויעריקער מערדער,
האַסט אויסגעוואַרצלט ביימער, שמאַמען,
אויסגעפֿליקט משפחות, נעמען,
אַפּגעמעקט געדעכענישן,
פֿאַרמינערט דאָס געזאַנג פֿון דער וועלט.

רעד זיך נישט איין,
 אז דאס קען געשענקט ווערן.
 רעד זיך נישט איין
 אז אין שענסטן ארויפבו
 קאן דאס שלעכטס פארגעסן ווערן.
 זע ווי ס'פנים פון דער וועלט
 איז שוין צעקרימט און מצלפעדיק,
 הער ווי מ'פארשטייט שוין מער נישט
 איינער דעם אנדערנס לשון.
 האַרץ ווי מע בויט
 אַלץ העכער און העכער
 דעם טורעם פֿון חורבן.
 קוק זיך איין און זע,
 צי האָט דאָס פנים פֿון דער וועלט
 איין שטריך פֿון ווייך ייִדישקייט.
 לייען די ביכער און שמוין
 ווי אויסגעמעקט ס'זענען
 אַלע אותיות פֿון רחמים,
 אַלע אותיות פֿון ספֿר.

הימלער-מוזיק

דער אַנפֿלי פֿון ווינס-שוואַרצע ביינדלעך טרויער
בענטשט די ווערגנדיקע פֿינגער מיט באַרומן צימער.
אַראָפּ אין טאַל,
צו די טיפֿן פֿון ווייטאַג,
קניקלט זיך אַ גענימער עול
און איז פֿאַרבני.
ס'איז וויסטער בלוי
פֿון מענטשלעכן געשמידטן גורל,
פֿון זיין בלוט-און-פֿלייש-געוויסן.
ניט מער זיך אַליין געשמיסן.
די קייטן פֿון דורות פֿאַלן.
באַפֿרייט.

דאָס קינד פֿון אורטרויער וויינט און קניט
דעם בלוטיקן פֿאַנג מיט געזאַנג.
אין רשות פֿון זיין צירקל
ווערן פֿאַראיינט
ווילדער ברום און מילדער טירקל.
נאַבעלער האַניק פֿאַרגיסט זיינע גלידער.
ער שלעפט זיגערניש בעטהאַווענען בני די האַר,
ביז ער ווערט מיד און מידער
און באַשלאָפֿט זיך מיט אַן אייגענעם
מוזיקאַלישן צער.
פֿאַרוואַר.
ס'איז ניט קיין חרטה, נאָר דערהייבונג
איבערן קרבֿן דעם נאַר.

די לעבנגעבליבענע

דער מאָג פֿון טויטן ווידערשטאַנד, אַבילות, קלאַגן
איז אויך דער יום-טובֿ פֿון לייב,
מיט יסורים דורכגעקנאַטן:
פֿאַרקנעכט, געטראַטן,
געפֿיניקט, געשלאָגן,
פֿאַרשעמט, פֿאַרשמומט.
ווי האָט איר דאָס געקאַנט פֿאַרטראַגן
און ניט אַרויסקומען מאַראַליש פֿאַרמומט?

מיט אַניערע געזעענע און באַהאַלטענע
סימנים אָן אַ צאָל
זענט איר אַ גרעסערער נם
ווי אין דעם יחזקאל-טאַל.
וואָס פֿאַר אַ ייִדישער כּוח
איז אַניערע אויפֿגעזאַנגענע ביינער?
ניט נאָר הויט צו הויט, ביין צו ביין,
לייב צו לייב,
נאָר מענטש צו מענטש, מאַן צו ווייב,
דורך פֿרייד און געוויין,
דורך צער אַינגעשטעלטן.
ס'מורמלען לעבעדיקע ווינטן
אַרום אויף-ס'נייקע הויזגעזינדן,
אויפֿגעשלאָגענע געצעלטן.

און איר האָט מיך פֿון דער גרויסער שטאַט
אויסגעשריבן — אַ געדונגענעם זאַגער און באַקלאַגער,
צווישן אַניערע ליכטיקע בלויז-וויימע רייד
איז מיין וואָרט געווען הויל און פֿינצמער.

כ'האָב געמונקלט צווישן אייך,
דער איבריקסטער און מינדסטער.

שמאַט זיך שווערן, אַז אייערע יסורים
זענען מיר אייגן,
האָב איך באַדאַרפֿט
צו יעדן פֿון אייך שמיל צוגיין,
זיך מיט ערפֿאַרכט פֿאַרנייגן.

בלויז קול

כ'וועל פֿאַר דיר ווערן בלויז קול,
אז ס'זאלן דיר נישט שרעקן די שטילע ביינער מינע
אין מאָל פֿון אַש און פֿאַרברענונג.
די רייד מינע וועלן קומען צו דיר
מיט פֿריידיקער דערקענונג,
אויפֿגעוועקט און אויפֿגעזונגען.
דער זשאַווערדיקער גלאַק פֿון צייט
האַט זיי נישט פֿאַרקלונגען,
נישט זייער ניגון, נישט זייער טראַפּ.

אַן-גופֿיק די רייד,
אַבער אַרײַנגעטאָן אין זיי
אַלץ וואָס מעקט זיך קיין מאָל נישט אָפּ,
ווי דו געדענקסט מיך.
הער זיך אײַן אין קול.
פֿון געקייטלמער בענקשאַפֿט איז די פֿרייד.
פֿון געסנאַפֿעטע פֿלאַמען
די בענקשאַפֿט פֿון שטאַמען —
זייער פֿרייד, זייער פֿרייד.

פֿאַרברענטער יש

אויב פֿאַרברענטער יש קאָן לאַכן,
האַט מיר דורכגענומען זײַן טרויעריקער שפּאַט,
אַ געכאַט, ווי אַ פֿאַרסמטע פֿייל האָט מיר געטראָפֿן,
מיין אייטלדיק געאַייל פֿאַרשעמט
און אין אַ ביטערן גליווער מיר איינגעקלעמט.

וואָס האָט איר געמיינט, איר וועט זייען מיט געזאַנג?
איר וואָס האָט זיך געראַטעוועט פֿון הורבן-רויך?
די טרויעריקע גאולות, דערגרייכטע און דורכגעפֿאַלענע,
וועלן איך פּלאַגן אַ לעבן לאַנג,
יאָר נאָך יאָר.
ס'איז נישט קיין טויטע נקמה, נאָר אַנגעצייכנטע וואָר.

אַט נעם זיך אַליין: דער באַזונדערער קליינער אַפּמעק
פֿון דיין שטאַם, איז עס דען געוואָרן
די צעשאַסענע ירושה, דער שמענדיקער דערשרעק
פֿון דיין לעבן?
דיין רום האָט זיך ווי וואַלוועלער וויין געקעלטערט.
קיין זאך האָט דיך אַזוי נישט גרוי געמאַכט
ווי דינע אייגענע מעשים, וואָס האָבן דיך געעלטערט.
אַנגעפֿרעסן מיט נחתן און דאגות,
צוגעפּאַסט צום אייגענעם לייב און העמד,
האַסטו אונדזערע יללות און טויטן פֿאַרשעמט.

אוודאי פֿאַרגין איך דיר די עטלעכע לעבעדיקע קארטאַפֿליעס,
די סמעטענע און ברויטן,
דאָס בראַטפֿלייש, די שאַרפֿע פֿלאַש,
דעם פֿעמן שוים.

ס'גייט אין טראגן אויף די פלייצעם
אן אייביקן זאק מיט אש
און אים איבערענטפערן צו אוראייניקלעך,
ווי שווער ס'זאל נישט זיין דאס אש פֿון אן אייגענעם כוים.

וואַרפֿט פֿאַליטישע קאַרטן, פֿאַרזאַמלט אַיַערע חכמים,
פֿרעגט עצות אַפֿילו בני מכשפֿות,
האַלט פֿלאַמיקע רעדעס, מאַכט מיט די הענט,
זוכט פֿאַרטלען, געפֿינט מיטלען,
טוט אַן מעשענע הימלען,
לויפֿט לעשן די אונטערגעלייגטע
שוואַרצע, רויטע, געלע נאַציאָנאַלע שרפֿות —
אַיַער טורעמוועלט ברענט.
איר קענט מער איינער דעם אַנדערן ניט געטרויען.

ווי האַט איר גאָר געקענט מיינען, אז מ'קאַן גלייך בויען
אויף אַן אש-פֿונדאַמענט
פֿון אַזאַ רציחה-אַקטיוון פֿאַרלענד ?

אַבֿלים

מיר זענען אַ פֿאַלק פֿון אַבֿלים,
ס'האַט אונדז שוין כמעט אַלץ געטראָפֿן.
דאָס צעקרימטע פנים פֿון צלם
מיט אַלע זיינע פעכיקע באַפֿעלן
שרעקט אונדז מער נישט.

אייער אייגענער פחד
פֿאַר אייער שוועל איצמער ברענט
מיט נאָך נישט געבוירענע שמראָפֿן.
ערב פֿאַרשלידערטן אונטערגאַנג
זענען די שמירשריפֿטן אויף די ווענט
די לעצטע פֿינגער-צייכנס
פֿון משוגענעם אַראַנג-אומאַנג.

יינגעלע

מייער יידיש יינגעלע,
ביסט ארויס מיט דיין געלעכטער
פֿון אלע פֿינצטערע סכנות.
ס'האָט די קויל דיין פֿרייד
נישט געקאָנט דעריאָנג,
ווען אַ פֿרעמדער האָט דיך אויף די הענט געטראָגן
און ביידע זענט איר אַנטלאָפֿן פֿון שעכטער.

קליינער פליט פֿון מיין צייט,
ליכטיקער יתום אונדזערער,
דאַרפֿן וואָלט איך דיך באַדאַרפֿט צושרייבן
צו אונדזער הויזגעזינד,
דיך באַדינען.
וואַרמן יעדע רגע אויף דיין באַפֿעל.
לערנען מיט דיר בלינדע אותיות, טראָפֿן,
און ווי גאָט דער גערעכטער
האָט די וועלט באַשאַפֿן.
און דו זאָלסט מיר שמייסן אין פנים
דיין געלעכטער
פֿון די פֿאַרבלוטיקטע וועגן
און אליץ אויסלאַכן, אליץ אַפֿפֿרעגן.

3-טע סעריע -

אַזמר

גוט יום-טוב

אונדזער לאנד האט זיך צעבליט מיט צענדליקער זארגן,
אבער די פענער פֿון פֿרייד פֿלאַמערן זיכער.
שלום, יידן,
אין לאנד פֿון אייגענע דאגות.
וואָר ווי די זון איז די פֿרייד.
איז דאָס אונדזער יום-טובֿ,
ווייל אויף אַן אייזערנעם פֿונדאמענט
איז געבויט דאָס שותפֿותדיקע,
ברידערלעכע אַרעמקייט.
אין דער איצטיקער גרויסער שעה
הייב אָן מיט דעם —
זע, ס'איז דאָ.

וואַנדערפֿאלק, ווּנדערפֿאלק,
ס'איז אפֿשר בדאי געווען
דאָס צעשפּרייטקייט.
ס'האָט די גאולה געקלעמערט, געוואַנדערט,
אויסגעשפּרייט זיך, אַרומגענומען,
געלויכטן און געוואַרעמט;
איבער אַ פֿאלק פֿון אַלמע, אומצאָליקע
תּשעה-באַבס זיך דערבאַרעמט.
ווער האָט זיך געריכט,
אַז ס'וועלן אונדז נאָך באַשערט זיין
יונגע ימים-טובֿים.
אויף דעם אַלמן, געבויגענעם,
צעשלאַקסטן בוים
גרינט פֿאַרווּנדערט און ערשטיק
אַן אַנהייב — צען יאָר.

ווייל מױזנט יאָר
וועט אַלץ דאָס געשעענע זײַן לעגענדע
און ליכטיקער פֿון וואָר.

פֿון שמאַרקייט איז אַרויס זיסקייט.
פֿון סופֿיקייט איז אַרויס אָנהייב.
די ערשטע נישט-פֿאַרוויינטע יאָרן אונדזערע
וויינען פֿון פֿרייד.
נאָר אַלע טרערן זענען פֿרוכפּערדיקע,
דערלייזטע, געטרייסטע.
פֿאַר אַלטע ייִדישע הערצער
אַ דערלאַבונג —
יונגע יאָרן ערשטיקע
ווי אַ תּוֹרָה אָן ערשט געגעבענע.

די פרשות זענען אונדזערע,
היימישע, וואַרעמע, נאָר וואָס געשריבענע,
גרויסע, ליכטיקע אותיות פֿאַר אַלטע אויגן.
פֿאַרכטיק האָט געברענט דער באַרג,
פֿאַרכטיק האָט געברענט דאָס גאַנצע פֿאַלק,
דער באַרג איז געווען אַרומגעוויקלט
מיט רויכן.

דורך דונערן און בליצן,
דורך פֿייערן פֿון פֿאַרמיליקונג
איז פֿון אַש געבוירן געוואָרן אַלף.

א פֿאַלק, איינגערויערט
 פֿון קאַפּ ביז פֿיס אין געשיכטע,
 האָט ווי אַ יינגעלע זוכה געווען
 אויסצוזינגען דעם ערשטן קמץ-אַלף
 און שרײַען אויף סײַ פֿון איין עק וועלט צום אַנדערן:
 מיר וועלן טאָן און האַרכן.
 ס׳וואַרעמען דעם צעווייטיקטן רוקן
 פֿון אַן אַלט פֿאַלק
 די ערשטע יאָרן
 ווי אַ משא פֿון געזאַנג.

אַלע זאַרגן זענען געבוירן
 פֿון דער פֿרייד פֿון ערשטקייט.
 זיי זענען ברכהדיקע זאַרגן,
 אייגענע, רעגן-געבענמשמע.
 די דאגות זענען נישט געזיפֿצטע,
 נאָר פֿאַרוואַרגערישע,
 פֿאַרשריבענע אין דער יונגער תורה.
 דעם ייִדישן קרעכץ איז בייגעקומען
 די חדות.
 שווער פֿאַר אַ פֿאַרפֿיניקט פֿאַלק
 מודה צו זײַן,
 אַבער טו זיך אַליין אַן די ליב און זאַג:
 ס׳זענען געווען ערשטע יאָרן,
 נישט געברענטע, נאָר ליכטיקע צרות.
 ס׳האַבן ייִדישע בשורות, נצחונות
 געבלענדט ווי ניסים פֿון פֿאַרציטיקייט.

זעט ווי יונג דער ייִדישער הקדש איז
 און מער נישט קראַנק,
 נײַערט בלויז הייליק
 אין זײַן גאַנצער, צונויפֿגעזאַמלטער ענגשאַפֿט.
 די וואַגלערישע אַברים רוען, אַבער קרעכצן נישט.
 און ציכטיק איז אונדזער
 פֿאַלישדיקער, אַנגעוואַרפֿענער דלות.
 ער איז נישט בעטלעריש,
 נאָר מאַנענדיק
 און דער בויער פֿון זײַן אייגענעם רחבֿות.
 ווי שווער ס'איז אונדז
 צו באַנעמען פֿולע פֿרייד,
 לאַמיר זיך צוגעוויינען
 צו יאָרן פֿון נחת.
 לאַמיר מודה זײַן —
 די ערשטע יאָרן פֿון מתן־מדינה
 זענען יאָרן פֿון שמחה.

גוט יום־טובֿ יידן,
 שלום, — אין לאַנד
 פֿון אייגענע ווערטיקע
 און האַפֿטיקע דאגות!

א זמר

אין יידישן פארלאמענט
ברענען ממש די ווענט.
מ'לערנט א בלאט גמרא,
מ'אמפערט זיך איבער א שווערן תוספות.
פלוצעם — שא!
ס'קומט אריין א גוי
און זאגט אויף גוי'שק:
רבותי, ס'איז א וועלט אזא.

צעטיילן זיך די לערנערס גלייך אויף פארטייען
און נעמען מיט די פינגער דרייען:
וואָס האָט דער גוי געמיינט מיט זיין זאָג
א וועלט אזא' — אוי א קלאַג.
אוי טאַמע זיסער, א וועלט אזא!

זאָגט מען פֿון רעכטס:
ס'מעג דעם גוי פֿאַרדריסן,
אַבער מ'דאַרף נעמען שיסן.
זאָגט מען פֿון צענטער:
א ביסל, מהיכא-תיתי.
שרײַט מען גראַד פֿון לינקס:
מ'דאַרף זיך לאָזן
און נישט ווערן קיין שיסערס קיין הייסע.

שרײַט דער גוי: שא,
ס'איז א וועלט אזא.
זינגען אלע: אוי טאַמע זיסער, א וועלט אזא.

צעבאָרוועסט אין געמיט

צעבאָרוועסט אין געמיט גייען מיר, אַ באַזונדערע מחנה,
צום לאַנד פֿנען.
דער טאַמע פֿירט די קאַמאַנדע
מיט גוטסקייט צו שטיינער
וואָס גיבן נישט קיין פֿרנסה.

גאַט פֿון אונדזערע אַבֿות,
מיר זענען געקומען איינגעמען
ברייטע גיטער פֿון אַרעמטימער,
געקומען ירשענען באַשערטע קנאַפֿקייט,
אַפֿגעאינדולט פֿון דער גרויסער וועלט פֿון ווילטאַג.
אונדזער לאַנד, אונדזער צעפֿינקלט לאַנד,
אַן גאַלד, אַן דימענטן,
אַן תקיפֿדיקן באַזיץ.

זאַלן שפּאַנען באַזונדער די טרויעריקע מאַנערס.
מיר וועלן בענטשן יעדער טרונק וואַסער
און אויפֿגעמען און זיך פֿאַרגינען
דעם באַגריס פֿון אַ טייערן פֿויגל,
וואָס מיר האָבן אים שוין נישט געזען
פֿון יהושע בן נוןס צייַטן.

דער טאַמע פֿירט ווייַטער די קאַמאַנדע
צום באַשערטן באַרג,
ווי מיר זענען מקבל די תורה :
אַרעס און נאַענט זאַלט איר מיר זיין
מיט אייערע זאַקקליידער,
מיט אייער גענוגשאַפֿט
און קלוגע אויגן פֿון אומגלוסט.

טרויעריקע מאַנערס

די טרויעריקע מאַנערס קומען.
מיין באַרוועסער טאַמע איז שטום.
זיי שרייען, די טרויעריקע מאַנערס.
דעם טאַמנס הענט זענען ליידיק און פֿרום.

גיט זיי גלייך זעטיקע גרייטקייט.
פֿעסטע היזער מיט ניט-געלעכערטע דעכער.
אומבאַגרענעצטע ברייטקייט
מיט ברכות אַ פֿולן בעכער.
פֿעטקייט פֿון הימל און ערד.
באַשיצט זיכערע ברויטן.
שלאָף פֿון שטאַרקע אומגעשטערט.

דער באַרוועסער טאַמע שטאַמלט.
רבֿנו-של-עולם,
ווי נעמט מען עס אַלץ אויף באַרג?
דער ייִדישער גאַט פֿון דלות
וואַלקנט זיינע הימלען מיט זאַרג.
ס'וויינען מלאכים אויף פֿאַרדאָהטע האַרפֿן.
עמך ישראל, דיין פֿאַלק
צריכים, זיי דאַרפֿן, זיי דאַרפֿן.

אין דער קליינער ראם

דורך דער קליינער ראם
פֿון לאַנד פֿנען
ענגט זיך אַדורך די גרויסע וועלט.
די בודזשעטן שווינדלען פֿאַר די אויגן.
די פֿאַעטאַנען בליצן פֿאַרבני,
די נאַכטיקע דעקאַלטן זענען אויסגעבעט
מיט צאַפֿל.
דאָס באַלויכטענע ווונדער-פֿידעלע
קונציקט אַ סטרונע אויפֿן שפיץ
פֿון דער דינסטער רגע.

מיין באַרוועסער טאַטע
מיטן זאַק אויף די פֿלייצעס
שפּאַנט דורך שמאַלע געסלעך,
ווייט פֿון פֿרעמדן ליכט,
מיט פֿולן ייִדישן וואָרט אין מויל,
זינגט פֿי טובֿ פֿאַר זיך,
און ס'גייט אויף דאָס ייִדישע וואָרט
אויף בניאַכטיקע פֿעלדער
ווי מורמלענדיקער גערשמן.

דער טאַטע זעצט זיך אויף אַ פֿינצטערער שוועל
און זאַגט סליחות.

מײַנע אַרעמגיטער

מײַנע אַרעמגיטער זענען בלוי מיט בלי
און צעוויינטלעך שפּע.
שכנים טיילן זיך מיט ברויט און מילך.
קינדער זאָגן מודה אני
מיטן קול פֿון חדר.
אַ פֿויגל זינגט אַרײַן דעם סכּום פֿון תּנכישן קלוגשאַפֿט
אין געצײלמע טרעלן.

דאָס קליינע לאַנד ווערט וואַרעמער
פֿון דער גאַנצער וועלט
מיט גאַטס פנים.
קינדער וואַקסן אויס קינדער
אין דער צוגעטוליעטער ענגשאַפֿט.
דער חזיר איז שוין לאַנג אַנטלאַפֿן.
דאָס ציגעלע זינגט מיט אַ תּמימותדיקן מע
ווי אין די פֿאַרדרימלסמע וויגלידער.
דער שוחט וואַרפֿט אַוועק דעם בליציקן חלף.
דאָס ברויט פֿאַרשמעקט דאָס לאַנד
מיטן אַראַמאַט פֿון יום-טובֿדיקן דלות.
דער באַרוועסער טאַמע קוועלט אָן און זינגט.
אַ פֿולער הימל לאַמטערנס גיסט ליכט און פֿרידן
אויף שמיין און פֿעלד,
פֿאַרזילבערטע בהמות, קינדער אין די בעטן.

דער טאַמע-פֿאַטער,
גאַט פֿון ייִדישן דלות,
דריקט צו דאָס גאַנצע לאַנד צום האַרצן
און זאָגט קריאת-שמע.

דערהער ניט

דערהער ניט מיין באזונדער קול,
דערקען ניט דעם ניגון,
דערמאן ניט דאָס ליד.
רוף מיך ניט, וועסט קיין ענטפֿער ניט קריגן,
מיר זענען אלע ייד.

היל מיך ניט אין שלית פֿון קדוש,
פֿארשוועך ניט מיין נאָמען
מיט באזונדער הייליקייט.
גיי מיר ניט אַנטקעגן
מיט יאַרצייטקנויטן,
איך בין אַ פֿונק פֿון מיליאָנען שויטן.

דערקען מיך ניט אין גאַנג
מיט אלע געבויענע וואַלקנויילן,
זוך ניט היינט מיין פנים
מינע פֿאַרברענטע תנועות.
רוף ניט — טאַטע, וועסט מיך פֿאַרשעמען.
מיר איילן דאָס לאַנד איינצונעמען
אין טאָג פֿון יום-טובֿ.

ווי גאנץ

לאנד פֿון מנין גבורה און דויער,
ווי גאנץ דו ביסט.
דאס גאנצסטע וואָס אונדזערע יארן
פֿון טרויער
און פֿאַרוואַרלאַזטן אומזיסט
האַבן באַקערעפֿטיקט.

פֿון דעם שימל פֿון דער גרויסער וועלט
אין אונדזערע ביינער,
האַסטו אַ בריק אויפֿגעשטעלט
און פֿון אלע צעוואַרפֿענע
ייִדישע שטיינער
אַ מאַזאָיק פֿון איין בויענדיקן ווילן.

די הענט פֿון די בויערס זענען דערפֿרייט,
וויל אלע מעשים וואָס זענען געווען צעזיט
זענען איצער גאנץ.

ווי פֿינצטער דער האַלבנאַכט-טורעם,
אַבער יעדע רגע בליט פֿאַרבײַ
מיט אַ בליץ פֿון ליכט.
אַ פֿעסטע האַנט פֿאַרריכט
אַן אויפֿהער
די מערכה פֿון אַ פֿאַלק.

אין קלאַסישן בוס איז געפֿאַלן די לעצטע טרער.
דער שומר פֿון דער נאַכט פֿרעגט:
ווי?

די זיכערע האַנט באַשיצט, ווייזט אַן
אַ פינטל רז.

דער דור

ניט דור-המידבר, נאָר דור-המוות,
און מיט אזוי פֿיל צער געשלאָגן,
די קליינע ערד האָט אונדז נאָך ניט באַזיגט.
וואָס קענען מיר ענטפֿערן, וואָס זאָגן,
ווען אונדזערע פֿאַרוואַגלטע אַבֿרים זענען
צווישן זיך צעקריגט?

זיצן מיר בני אויפֿגעפֿראַלטע טויערן פֿון פֿרייד,
און ווען דאָס שאַלן פֿון שוֹפֿרות
נעמט זיך צו אונדזערע אויערן דערטראַגן,
שמרעקן אויס די ברידער-וועכטער
די הענט צו ניט-געטרייסטע וואַגלערס,
וואָס בלייבן ליגן
אויף דער שטילער זייט פֿון יונגן געלעכטער.

א יונגער ריטער

א יונגער נאקעמער ריטער,
איז דאס הייליקע וואָרט
מיין געצעלט לאַנגזאָם פֿאַרכייגערִימן.
פֿון פֿאַנצער האָט געבליצט
מיט ווילדער אומפֿאַרשמענדלעכקייט
פֿון נייע גרויסע בלוטיקע זיגן.
ס'האָט אין מיין פֿענצמער אַ שמעק געטאָן
מיטן בלוט פֿון יונגן לייב,
וואָס איז נאָר וואָס ווי אַ ציקעלע
געוואָרן צעריסן.

כ'בין אַן אַמעס נאָכגעלאָפֿן
מיט מינע אויסגעוויינטע פֿירושים
און זיי אויפֿן נאָקעמן,
בלוטיקן וואָרט אַרויפֿגעוואָרפֿן
ווי שעמעוודיקע מלבושים.

נישט יחוסן

וועסט זיך מיט מיר נישט יחוסן, נישט אַנקערן,
ווען די זון וועט דורכשוואַרצן
די הוימן פֿון דיניע קינדער.
ס'וועט אויפֿשטיין פֿון דיר אַ ידען,
וואָס וועט אַפּמעקן די לעבנס און טויטן
פֿון גאַנצע קהילות.
ער וועט זיך שווערן,
דין אַפּשטאַם איז פֿון ריינע נאַמאָדן
און געזאַלצענע פֿאַרגעלמע מגילות.

און מיך, מיט מיניע איינגעווייטיקטע טייטשן,
פֿון אַלע ביטערע גזירות,
ביז צום לעצטן קאַפיטל פֿון די דייטשן,
וועט מען איינגעבן היסטאָרישן שלאַפֿגעמראַנק
און אוועקשמעלן אין אַ פֿאַרשלאַסענער,
פֿאַרגעסענער שאַנק.

שפרינג ניט

ס'שפרינגט זיך בעסער מיט געזאנג.
אָבער שפרינג ניט זינגענדיק אַריבער
געשיכטלעכע גריבער.
מייד ניט אויס מאַנענדיקע בליקן
פֿון טרויעריקע צוריקן.

שפרינג ניט פֿאַרבני מיט אַ רוט,
לאַך ניט אין פנים אייגן בלוט.
אַן אַפּשטעל, צוריק-פֿאַרויס, פֿאַרויס,
שפיל ניט — משה גרויס.

קיבוצ

איינם

פעם, נקמה, רוזך.
א קליינע מחנה מיט רציחה אין די אויגן.
אנגעגורט מיט פֿייל און בויגן
אין נאכטיקן פֿארראט,
האָבן מיניע ברידער
רחמנות אין זיך אָפּגעשמדט
און פסול געמאַכט דעם פֿארמעט פֿון מיין לעבן.
גאַט מיניער פֿון געדולדיקן בית-מדרש.
שווער אַזא פֿינצטער העלדישקייט צו פֿאַרגעבן.

צוויי

מיין פֿאַלק, מיין פֿאַלק פֿון רחמנות,
ייד פֿון מיין גאַנץ לעבן.
כ'וועל דיך נישט אַוועקשענקען
פֿאַר די גרעסטע אַרסענאַלן פֿון גבורה.
פֿאַלק פֿון מיין גוטן טאַטן,
אויף פֿרעמדער פּוילישער ערד.
וויפֿל האָסטו מיט מיר אַינגעקנעלט גומסקייט
פֿון מיניע חדר-יאָרן אָן.
שמאַלין מיניער אויסדערוויילטער.
פֿאַרגלותמע פֿעסטקייט.
כאַפֿריי זיך נישט פֿון מיניע גערעכטע דלת-אַמות.
גיי נישט אַוועק אין וועלט-געפֿאַנגנשאַפֿט
מיט בלוטיקע קייטן אויף די הענט.

שונא מינער, מיין שטארקער ארעם
 וועט אויך זיין גערעכט.
 פֿארשוועכט וועט נישט זיין
 דאָס ייִדישע וואָרט.
 דאָס אָרט וווּ ס'וועט געלייגט ווערן
 דער שלום-שטיין
 וועט זיין פֿעלדזונפֿעסט און ריין.
 און אז מיר וועלן די געפֿאלענע ציילן,
 וועלן מיר די טרויעריקע ווגנדן היילן
 מיט רחמים, מיט גלויבן;
 אז אַפֿילו אויפֿן פֿעלד פֿון שלאַכט,
 אין דער פֿארשעמטער, פֿינצטערער נאַכט
 מוזן אונדזערע זין זיין ליכטיקע יודן.
 נישט קיין אַנפֿאלערס,
 נאָר באַשיצערס, זיגערס, הויך דערהויבן.

נעמט מיך נישט איין

זינט נישט פֿאַרבלענדט.
נעמט מיך נישט איין
מיט אויבן-אַראַפֿיקע רייד.
די פֿאַרגלותמע קייטן מיניע
אויף די הענט
זענען איצטער
צימבלען פֿון פֿרייד.

מיך וועט מען שוין קיין מאל
אין גאַנצן נישט באַפֿרייען
פֿון איינגעהלוממע מוראס.
זעט, ווי איך ברענג אייך
דערמאַנונג פֿון ליכטיקע דורות.
מיט מיין פֿאַרקנעכטשאַפֿט
צו פֿאַרקלאַגמע חצותן און פֿאַרטאַגן
קום איך צו אייך מיט גענימער באַוואַרעניש
פֿאַר אַל די נסיונות און פֿלאַגן.

הערט זיך איין, געדענקט.
צו אונדזער לשון, פֿאַריינגט
מיט ניי געשאַפֿענע קלאַנגען,
זינגט שוין לאַנג מיין לשון פֿאַרבענקט
מיט אַלמע טייַמשן און געזאַנגען.

רעד צו מיר יידיש

רעד צו מיר יידיש, מיין יידיש לאנד,
און איך וועל צו דיר רעדן עברית ממילא.
אברהם מיט שרהן קומען מיר אנטקעגן
פון דער מערת-המכפלה.

גאט העלף, זיידע-באבעשי.
אברהם גייט שווינגנדיק די גאס אריבער.
נעם זיך ניט צום הארצן יאנקעלע,
זאגט שרה, ער איז מבין כל דיבור.

ס'איז אזוי דא אנגענומען.
א מאנצביל דארף יידיש שמומען.
אבער א יידענע פון יידישטימטש
האט אויך עפעס וואס צו זאגן.
זאג איך דיר גאט העלף, מיין קינד,
זאלסט מיר אל דאס גוטס פארמאגן.

גלייב מיר, יאנקעלע, ס'וועט קומען א צייט
אין חמשה-עשר-לאנד פון ראזשינקעס און פֿינגן,
אז אלע עברית-קינדער
וועלן אויפהערן יידיש שווינגן.
און אז זיי וועלן זיך צערעדן
וועלן זיי, וועט א נחת זיין צו הערן,
אזוי וועט געשען, יאנקעלע מיין קינד,
א שבועה קען איך דיר שווערן.

דער זיידע אברהם פֿון יענער זייט גאט
ווינקט צו מיר און פֿאכעט מיט דער פֿאטשיילע.
א, רעד צו מיר יידיש, מיין יידיש לאנד,
און איך וועל צו דיר רעדן עברית ממילא.

פֿאַרן עבֿד

פֿאַרן עבֿד פֿון מצרים איז גענוג,
די רומ וועקט אים נישט אויף אין דער מדבר.
דער שטילער טרויער וועכט אים אויס
אַ פֿולן געצווייג פֿון רייד.
די געדעכענישן זינגען דורכגעוואַרעמט און קלוג
און פֿול מיט פֿרייד פֿון זיידנס גערעכטן דויער.
אַ, דער זיידע האָט געקאַנט קנעכטן
און נישט אַנווערן דעם פֿרומען קאַפּ.
די זיפֿצן זינגען געוואָרן תּפֿילות,
געזאַנגען מיטן ייִדישן טראָפּ.

די זון פֿון פֿרײַהײַט ברענט פֿון אַלע זימן,
ברענט מיט צוואַנג פֿון אַפּמעק,
פֿאַרגעסעניש און שרעק,
נישט צו דערמאַנען די פֿעמע פֿיש פֿון יענע צימן.
אַ, גאַט פֿון עלטער פֿאַטער,
די חירות שמידט אויך, מאַכט מיד.
פֿאַר וואָס זאָל אים געדענקען זײַן פֿאַרבאַטן,
דאָס ביסל גוטס אויסגעקנאַטן
פֿון ציגל און ליים ;
אַן אַלט ליד, רייד צום מידן ווייב.
די פֿרייד פֿון געפֿאַרטער היים ?

בײַ דער גרענעץ

כ'קאן זיך אלץ נאך נישט אויסצאלן
פֿאר די עמלעכע איבריקע פראצענטער,
וואָס איך האָב געשונדן.
שוין בײַ דער גרענעץ פֿון חירות —
אַכער כ'שטיי אַ געשענדטער.
כ'האָב פֿארלוירן דעם מוט —
מען זאלצט מײַנע היסמאָרישע ווונדן.

מײַן גלות-פּאַספּאָרט איז פֿאַרשמירט.
פֿון אייגענע ברידער ווערט ער רעווידירט
מיט אַ פֿינמלעכן נאָזקרים,
ווי כ'וואָלט געווען פֿולו שאַדן.
כ'שטיי געבויגן און שטום,
שווער באלאָדן.

אונמערן אַרעם
טראַג איך הייליקע ספֿרים,
ווי ס'איז פֿאַרשריבן ברמיזא
מײַן פֿינלעכער, זינגענדיקער דויער.
כ'קריג נישט מער
ווי אַ דור-המידבר-וויזע.
ס'עפֿנט זיך דער טויער.
ס'האַרץ צאַפֿלט, כ'נעם זיך פֿרייען.

אַ סמאַטיסטיקער מיט וויסנשאַפֿטלעכע ברעמען
באַטאַפּט מיך ביז —
ווי לאַנג איך וועל זיך
דאָ נאָך אַרומדרייען
און אייגענע ברידער
מיט מײַן לשון פֿאַרשעמען.

קער זיד אן

קער זיד אן מיט זיד,
דערפריי דינע אייגענע קינדער.
די וועלט פֿון פעלקער און פנימער
גרינט אויף אונדזער קליינעם שמה.
דער צער פֿון געיאָג און פלאַג
פֿארשמענדיקט אונדזערע ליפֿן.

אפֿילו דער געשמדטער קרייץ
ווערט אַ ייִדישער מאַנדלבוים,
און אלץ קומט צוריק זיד בוקן
און האַרכן ביים קליינעם באַרג
פֿון יונגע געבאַטן.

אלע קלוגשאַפֿטן מישן זיד
אַצינד פֿון רעכטס צו לינקס.
ריים היינט אַרונטער די גאווהדיקע שילדן
פֿון גענאַמענטע גאַסן
און שפּאַן דורכן לאַנד
פֿון בטחונדיקן ייד,
וואָס האָט דאָס אלץ פֿאַרגלייבט
און איינגעטרויעריקט אין דעם טאַג-נאַכט
פֿון זיין אַלף-בית.

4-טע סעריע -

דער נאָכט אַנטקעגן

דער נאכט אנטקעגן

ווי מײַן דור איז מיד,
נאָך דעם ווי ער האָט אַלץ
אויסגעגראָבן און פֿאַרגראָבן!
מער איז גאָר נישט פֿדאי צו האָבן.
מײַן דור איז מיד.

די פֿאַרשטאַטיקמע שרעק
שמרעקט זיך הויך
ווי אַ ריזיקער מאַנגעט
צום חורבן-רויך,
וואָס לויערט אויף אונדז אַלעמען
מיט טויטן שלאָף.
אונדזערע מוחות האָבן אויסגעטראַכט,
אונדזערע הענט
האָבן אונטערגעלייגט די שמראַף,
וואָס וועט נאָך אויפֿרייסן
היינט בני נאָכט.

טרויער

דער טרויער ליגנערט אויס געצן פֿון איינזאמקייט.
ער צינדט לאַמפּן אין די ווינקלען
מיט פֿאַרקאָפּטשעטן גלויבן,
דאָס זענען דיִינע הענגלגעטער,
וואָס וויגן זייערע שאַטנאָס איבער דיר.
דו ווירעכסט דיִינע פּסוקים
צו דיִינע פֿיר איילן.

מענטש פֿון דיִינע יאַרמעג,
ציטערסט פֿאַר דיִין אייגענעם בלינדן טרויער,
וואָס פֿאַרמאָגט אַזוי פֿיל זעלבסטמאָרד-כוח.
האַסט מורא אָנצוכאַפּן די זיילן.

קיינער

קיינער קומט שוין מער ניט מיט פֿריידיקע אויגן
טויטע מאַרגנס צו באַזונען.
האַט שוין ווער אויף די וועגן
דעם זינגענדיקן נע-ווד געפֿונען?

דער בוים שטרעקט זײַן האַרבסטיקן צימער
אַנטקעגן נעכט פֿון קאַלמן לויער.
דרימל, מיין לעבן, ס'קומט ביז געווימער.
דעכער ווערן דערשראַקענער און גרויער.

הייליקע ליגנס

נישטאַ קיין גרייטערע ליגנס
ווי די ליגנס וואָס מיט זיי האַבן זיי באַגילדט
אַונדזערע ערדענע רייד.
דעם טרויער פֿון אַ קורץ און האַפֿטיק לעבן
האַבן זיי צוגענאַגלט
און פֿאַרוואַגלט אויף אַ לענג און ברייט.
פֿאַרשעמט זײַן טויט אויף די געמאַרקן.

פֿאַרשוועכט דאָס וואַרעמע געלעגער
פֿון דער געזעטיקטער מוטער
אין די אַרעמס פֿון אַ שטאַרקן,
דורכגעצימערטן, דורכגעשטראַמטן צוואַג.
פֿאַרלינגערט איר פֿרייד
מיט וועקסענער הייליקייט.

פרימיטיוו

איך בין ווילד, האַריק, פרימיטיוו,
אַבער כ'קאַן שוין לשונות ריידן.
כ'קאַן שוין אַפֿילו שרײַבן אַ בריוו
אין עטלעכע אַלף-ביתן,
אַז ס'זאַל דערגרייכן
די גרעסטע חכמים, וואָס ווייסן
אַלץ צו באַשיידן,
וואָס עס טוט זיך אין די ווינטסטע רוימען,
אין די ליכטיאָריקסטע גערוימען.

שרײַב איך זיי בכּן אַזוי:
איך טראָג סײַ ווי אַ שווערע גלויבן-משאַ.
די קאַסע פֿון מיין וויסן איז קליין און אַרעם,
און פֿרעגט מיך בהרם,
איך בוק זיך אַהין און אַהער
צו אַלע געהיימען.

ווילט איר מיך איצמער גאָר פֿאַרשעמען,
אויפֿפֿראַלן פֿאַר מיר אַזוי פֿיל ווונדיררים
פֿון פֿאַר און איידער.
כ'וועל דאָך פֿאַלן פֿון די פֿים
בוקנדיק זיך אַ קנילעכדיקן מעת-לעת
צום נײַאַנטפלעקטן נם
פֿון אויסגעציטערטן מעכטיקן סדר.

מיט אַייער פֿאַרקען זיך סאַמע אויבן
ווערט מיין גאַנג באַשווערט,
שווערער נאָך מיין נײַע משאַ גלויבן.
כ'קאַן עס קוים דערטראָגן מיט מיין בינמל ביינער.
כ'פֿאַל מיט מיין גאַנצער וואָג צו דר'ערד
און שרײַ אויס דרײַ מאל:

גאַט איז איינער.

יָאָרְהוֹנְדֶערט

מיר זענען אַרויס פֿון די קינדערשיכלעך.
אונדזערע לידער זענען ניט פֿון זינגענדיקע ביכלעך.
מיר האָבן קיין מאָל ניט גערעדט קיין געקושמע רייד.
מיר זענען ניט געווען באַמייבט נאָר פֿאַרווונדערט.
מיר האָבן דערהערט דאָס קול פֿון יאָרהונדערט.
מיר האָבן געהערט דאָס קול פֿון יאָרהונדערט.

א בעלמע

אין אַ הימליש קיניגרייך פֿון טריליאָנען
קרינדוועלטן און שטויב
גיי גלייב ;
אפֿשר קענסטו אַנען —
איביקייט געמאַסטן
מיט ליכטיאָרן,
פֿון טרויעריקסטן חושך געוואָרן.

אַ קליינער צאָפּל גלויבן,
וויסן מיט אומוויסן פֿאַרוועט,
אויף אַן איינציקן פּלאַנעט.
דעם פֿאַרשערס טעלעסקאָפּ —
אַ בעלמע אויפֿן אויג פֿון אַ ציקלאָפּ.

טויטער במחון

דער טויטער במחון פֿון אונדזער דור,
דרימלט אויף אַ פֿוילער צווייג.
די זון ציט אים צו זיך, ציט.
ער באַהאַלט זיך, ער האָט זיך נאָך אינגאַנצן
נישט אויסגעברייט.

אַ גרויסער פֿויגל משאַטעוועט אויף אים
מיט ווילדן געזאַנג.
דער במחון וואַרעמט זיך און האָט מורא
שוין צו ווייזן דאָס צינגל
פֿון אַ גן-עדן-שלאַנג.

דער טייטש

ווי נידריק וואָלט געווען דער טייטש,
אַז לעבן מיינט אַכזריותדיקע בייטש
פֿון אומגעשמילטן נייגער,
אומזיסטיקע פֿאַרוועטעניש.

אויבן — אַ מאַטערנדיקער געהיים,
אונטן — אַ שטיק ליים,
וואָס פֿאַרשטייט, אַז ס'לעבט אויפֿן זייגער
און רייסט זיך ווי אַ הונט פֿון קיים,
צו באַשיידן וואָס גיכער אַ רעטעניש.

ווי אומזיניק וואָלט געווען דער טייטש.

דער ענטפער

באגרענעצט מער נאך אין אומוויסן
ווי אין וויסן
האט דער אורמענטש דעם קאפ פארריסן
צום הימל און דעם ענטפער גרינג געפונען.

פאר אונדז וואס אונדזער וויסן איז פאטאל
און אומוויסן אזוי קאלאסאל
איז דער גרינגער ענטפער צערוונען.

דעם אויפרייס פון ערשטן ביסל שטויב
אויף וואס זאלן מיר עס פארפעסטיקן?
און ווי זאל מען אזא אנהייב באשיידן?
און צי קאנען מיר דען ריידן
מיט פארשטאנדיקייט וועגן דעם ענדנול
פון חורבן טאטאלן,
אויף וואס זאל זיך האלטן דער שפריי
פון אן אומקום אן אוניווערסאלן?

מיר שמרענגען אן דעם מוח עפעס צו כאפן,
צו דערקלערן,
און ס'אויג פון ענטפער איז דערווייטערט,
פול מיט געלעכטער און טרערן.

דאָס לשון פֿון גוטסקייט

שיין איז דאָס לשון פֿון גוטסקייט
און קלוג מיט דער חכמה פֿון גלויבן,
ווער וועט געפֿינען דאָס לשון פֿון גוטסקייט
אין דער תקופה פֿון אַטאַמישע שטויבן?

איבער שמילע פֿאַרציטישע מוימן,
איבער ברכות פֿון טאַמעס צו קינדער,
ברענען רויטע, משוגענע קנוימן,
רייסט זיך די האַנט פֿון דעם צינדער.
פֿאַרשריב, פֿאַרצייכן.
ביז די משוגענע האַנט וועט אונדז גרייכן.
פֿון רעכטס צו לינקס —
פֿאַרוואָרן.

אפֿשר וועסטו אַפֿשרייען דעם צאָרן
און דאָס לשון פֿון גוטסקייט פֿאַרוועטן
אַנטקעגן דעם משהית פֿון דזשעמן.

אין טונקל פֿון דער וועלט

אין טונקל פֿון דער וועלט
זיצט דער משוגענער געזעצקריצער
און האַקט אויס נייע געבאַטן.
אַלע אונדזערע געטרייע זאַלטמניטן,
אַלץ וואָס איז אונדז געווען פֿאַרווערט,
אַלץ וואָס איז אונדז געווען באַשערט
און וואָס איז אונדז געווען פֿאַרמיטן,
האַבן אָפּגעווישט פּילאַטן.

דעם קריצערס דלאַט נעמט גומס און שלעכטס פֿאַרמישן.
מיר לעבן דערווייל אויף דעם געבאַט פֿון צווישן.

געזונטע ווייסע מיז

באַלד און פֿון גאַנצן שמראַפֿשפּיכלער
מיט די יסורים-שטויבן
וועט ווערן אַ מוזיי פֿון באַזיגטן ווייטיק,
די בייטש וואָס האַט געפּיניקט דעם גוף —
אַרויסגעריסן פֿון האַנט פֿון פּייניקער.
געזונטע ווייסע מיז שמעקן אַרויס
די קעפּ פֿון קליינעם פּלאַנעט
און שנאַפּן דעם קעז פֿון נייעם ווונדער.

ס'לייגט זיך ניט אויפֿן שכל,
אַז מיז זאַלן זוכן גאַט,
זיי זוכן די מורא פֿון דער גרויסער קאַץ
אין די נייע פּינצטערנישן
און דעם אויפֿקגויל פֿון ערשטן דרימל.

טעג פון עלנמ

טעג פֿון גרעסמן עלנמ,
טעג פֿון צייכנס און שרעק,
אן משפחהדיקן פֿאַרבינד
אויפֿן אייגענעם באַראַמ.
צווישן אונדז און גאָט —
א באַרג פֿון אַנגעקריסטיקטע,
אַנגעמיסטיקטע זינד.
מיר שטייען אלע צוזאַמענגערשאַקן
און קענען זיך נישט אייניקן,
ווער ס'מוז אלץ אוועקרייניקן
אן תּפֿילות, אן קלויסטערגלאַקן.

אלע אונדזערע מעשים פֿון מענטשלעכן שטרויכל
זענען געווען לכתחילה
גערעכנט אויף געטלעכער מחילה,
אז מען מעקט אָפּ, מען פֿאַרגעסט,
ביז דער טייוולסקוים פֿון אונדזערע זינד
האַט די לופֿט פֿאַרפעסט.
מיר אַטעמען דעם טויטשטויב אַצינד.
מיר האָבן זיך אָפּגענאַרט.
דער הימל איז האַרט
און האָט ניט פֿאַרגעבן די מינדסטע עבירה.

דאס נאכטיקע פנים

דאס זילבערנע, ליכטיקע, נאכטיקע פנים
האט געכאפט דעם ערשטן ערדישן שפני —
א ווילדן קראך אן ווידערקול.
מע ווייסט אפילו,
אין וועלכן קריידיקן טאל
ס'איז צעשפריצט געווארן
דער גראבער שפני
פון מענטשלעכן ווילן.

דערנאך זענען אנגעלאפן
געדיכטע שטילן
דורך פראסטיקע נעכט און פארשרפעטע מעג.
ס'האבן זיך פון אלע זייטן
גענומען רירן, וועקן
אזוי פיל אוריאריקע שרעקן,
אז מ'האט געפונען דעם וועג.
דער מענטש האט געפונען דעם וועג.

קיינער ציילט נישט דעם קלאפ און שלאג פון צייט,
דאס בייטן פון קעלטן און היצן.
וועט דער פאנצער אן אטמאספער, אן גאזן,
אויפהערן באשיצן,
זיין א שמער צו טריט
פון הוצפהדיקן ערדישן בלאזן?

די אימהדיקע שמילקייטן
זענען גרייט.
זאל זיי אונטן ניט אנקומען
אזוי גרינג
דער ערדישער באצווינג.

אפגענארטע

פֿאַר אונדז די פֿאַרטרױערִיקטע
מיט פֿאַלשער וואָג און מאָס פֿון שעהען,
אפגענארטע, אפגעדױערִיקטע,
מיט צײַטצױטן פֿון געלעכערטע נישטאַען;
ווי אזוי וועלן זיך צײַלן אונדזערע מעג?
אז דער אָנווער
פֿאַרפֿינצערט דעם פֿאַרמעג.

פֿון דאָס נײַ

ס'הײבט זיך אָן פֿון דאָס נײַ.
דער זיגער שטופט דעם באַזיגמן
אַ ביקס אין האַנט.

ס'גיט אַ קנאַל
און בײַדע פֿאַרלירן דעם פֿאַרשטאַנד.

די געשיכטע כאַפט דעם סײַגנאַל.
און וואָרט אין וואָרט געטרײַ
נעמט זי זיך אײַבערשרײַבן.
זי יאָגט די פען צו אַ ביטערן פֿינאַל.
ויהי, ס'איז געווען,
אז אַלע לענדער זענען געוואָרן סדומען.
האַט זײ אַפגעווישט
אַ מבול פֿון אַטאַמען.

סאבוויי

דער פֿרי-מאָרגנדיקער סאָבוויי איז געפאָקט און זויער
ווי אַ נישט-געשנייערטרער מאָפּ.
דער קלאַפּ און משעפּ פֿון די רעדער
פֿאַרהאַלט אַינגעשפּאַרטערהייט אַן איינציקן טרויער
און לאַזט אים נישט אַרויס פֿון שלעפֿעריקן קאַפּ.

קליינע הינער און הענער
זוכן מיט יונגע אויגן און שאַרנדיקע טריט
קערנער חיונה אין אַ בלענדעניש פֿון אַנאַנסן-סמייגן,
אין אַן אַפּאַטישער צייטונג,
באַפֿליגפֿלעקט מיט געלעגנהייטן אין פעמיט.

אַ שיפורער כיראָמאַנט,
מיט צעהיצטע בליקן,
לייענט די צייכנס אויף אַ וואַרעמער האַנט
און זאָגט פֿאַרויס גאַנצע גליקן.
מיין איינציקער טרויער איז נאָך אַלץ
פֿון רעדערטשעפּ פֿאַרשמעלט.

מיר גלוסט זיך וויינען פֿון רחמנות
אויף אַזוי פֿיל אַנהייב לעבן
אין אַ זויערער געפאָקטער וועלט.

סעגרעגאציע

די ווייסע סקול איז ליכטיק. מיט דרײַ שוואַרצע פנימלעך
ווי פֿון שוואַרצע קעצלעך
זענען די שויבן פֿאַרהויכט.
איז אַרײַנקוקן דורכן פֿענצמער געזעצלעך ?
דרײַ שוואַרצע פנימלעך
פלעמשן די נעזלעך אויף די שויבן.
די געזאַנג-לערערין זינגט מיט גלויבן.
דאָס לאַנד פֿון די פֿרײַע, די באַווע.

דרײַ שוואַרצע פנימלעך לאַבן.
זיי זענען משיקאווע, צי האַבן זיי געבראַכן דאָס געזעץ
און מיט זייערע נײַגעריקע שוואַרצע,
גרויסע טרויבן
שוין געוואַרפֿן שטיינער אין די ווייסע שויבן.

דערגרייכערס

די דערגרייכערס קומען שטאַלצע פֿון וועג
מיט אַ סך זאַקרויב
פֿון כּבֿוד און עשירות.
זייערע קינדער וועלן זיך באַדן אין שמעקעדיקע איילן.
אַזוי האָט דער גורל באַפֿוילן.
נאָך זיי קומען געבויגענע בעמלערס
מיט צעריסענע פֿיס,
אויסגעשטרעקטע הענט,
מיט פֿאַרקאַלטנטע האַר באַוואַקסן.
זיי ווערן הייזעריק פֿון זינגען הללויה
צו יופֿיטערן און זיינע ריכע אַקסן.

די בעמלערס פֿאַלן און ווערן געלאַטעמטע טעפעכער.
די דערגרייכערס טרעטן איבער די קעפֿ פֿון די שלעפעכער.
ס'קלינגען די גלאַקן, ס'זינגען אלע אמונות.
ווען די דערגרייכערס צאַלן אויס זייער געפֿעלשמן מעשר
פֿאַר די בעמלערס —
דאָס ביטערברויט מיטן שמינקענדיקן וואַסער.

באַשימפּערלעך

כ'האַב באַשימפּערלעך געזען, ווי דאָס האַרץ
בײַם ווױלמוערישן ייִד
איז פֿון טאָג צו טאָג
פֿאַרפֿעצט געוואָרן.
ער איז געזעסן אויפֿן שפּײַץ
פֿון אַ געזעלשאַפֿטלעכן פּיראַמיד
און יעדער קרבן פֿון זײַן גומסקײט
איז אים געווען אַ דאַרן
און אַ שאַנד.

דערווייטערט פֿון זײ האַט אים
וואָס אַ טאָג זײַן שטאַנד.
אַ קוק דורך אַ שפּאַקטיוון,
האַט ער באַלד
אויף דער פֿאַרציפֿערטער נױט
געשאַסן פּאַסיוו
מיט פֿײַל-און-בױגן.

פֿון גאַר אויבן זעט מען נײַט
קײן מענטשלעכע אויגן.

פֿרנסה

כ'האָב קיין מאָל נישט פֿאַרשטאַנען,
פֿאַר וואָס דער יאָך
פֿון מיינע פֿרנסה-קאַנען,
וואָס זענען לער
און כ'טראַג זיי אַ געבויגענער מעת-לעתיק,
איז אזוי מיט ליידיקייט שווער
און ווי עסיק פֿאַר מײַן געמיט.

טראַגט מען די קאַנען אַהין און אַהער
און מען גיסט אין אַ פֿאַס
וואָס איז אויפֿגעשפּונט,
רייסט מען ביסלעכווייז אָפֿ מ'געזונט.
מ'האַנדלט מיט אומנוץ,
אַבער מען מאַכט דעם פּוץ
און מען רעדט גרייטע פֿאַפּירענע רייד,
דרייגאַרנדיקע, הויכגעשעצטע,
זאָץ אין זאָץ באַזעצטע,
וואָס פֿאַרמאָגן קיין פֿונק וואָר נישט.

מ'נעמט וואָכן, ביז מ'דערשלאַגט זיך,
ביז מען דערזאָגט זיך
צו דער פֿרייד
פֿון אַ יונג וואָרט וואָס מיינט גאַרנישט.

מיין עצה-געבער

מיין געבויגענער, אומגעזעענער עצה-געבער,
וועמעס מוח צינדט תמיד פֿאר מיר
די אָנגעגרייטע ליכט אויף מיין מיש,
קומט אַרײַן אומגעריכט.
דער עצה-געבער איז דורך און דורך ייד,
לויט אלע אלטע דינים.

הײַנט איז ער מיד פֿון אַ טאָג פֿרומקײַט,
ענטפֿערט אויף פֿלערליי פֿרעגעריי
און געהויקערטער וואַסער-טרעגעריי,
ביטער ווי גאל,
פֿאַר אומבאַקאַנטע מענטשן,
וואָס לעבן ווי ווילדע פֿיש אויף וואַסעררייד
און זוכן פֿסדר רויב און אַפֿפֿאַל.

דער עצה-געבער איז דורך און דורך ייד,
לויט אלע אלטע דינים.
זאָג איך צו זיך:
נעם דו הײַנט און באַדין אים.
מיין עצה-געבער שווינגט.
ער צינדט נישט די ליכט.
ער קניט אין דער פֿינצטער,
ער האָט אַפֿילו פֿאַרגעסן
זיך וואַשן צום ניט-געבענשטן עסן.

וואס קאן איך
אין אזא געדריקטער פֿינצטערניש מאָן?
פלוצעם הער איך, ווי דער עצה-געבער
גיט אַ ווילדן געשריי,
ווי ער וואַלט זיך עפעס געגעבן אַ דערמאָן.
ער הייבט אָן מיך באַקלאַגן.
די ווערטער זיינע בינדן זיך נישט,
זיי זענען נישט זאַגיק,
נאָר זיי זיפֿצן זיך אַרײַן אין מיר
מיט אַניזערנער לאַגיק.

רגעס

די גאָר ניט געשעענע רגעס, אָן באַטייט,
די פּראָטאָפּלאַזמען פֿון צייט,
זענען אָנגעגאַסן מיט גרינער פֿרייד.
מ'דאַרף האָבן אָן אויער פֿאַר זייערע
געזאַנגיקע רייד,
פֿאַר דעם בלייז פֿון פֿאַרשווינד,
פֿאַר זייער פֿאַרלעש און צינד.
כ'וועל זיי פֿון איצטער אָן האַלטן טייער,
זיך איינהערן אין זיי מיט טרויער.
זיי זענען דאָס קילע פֿייער
פֿון מיין אָפּגעציטערטן דויער.

זוכנדיק גאט אין די ספערן

איינס

די זילבערנע נאכט האט דיר געפאסט, גאט מינער,
צום אלטן קלוגן פנים,
צו דער קליינער הערשאפט,
ווען איך בין געווען פארגלויבט
אין הימל און ערד, דיניע פיר איילן.
איצטער נעמסטו ביסלעכווייז אנטפלעקן
די ווונדערס און שרעקן
פון דיין עשירות,
נישט צום איבערציילן.

מיר איז ענגער דיין גרויס,
דיין קיניגרייך פון אזויפיל ליכטיקע געצעלטן,
ווי די צאלן זעמדלעך ביי אלע ימען,
ווי נשמות פון אלע פארגאנגענע שטאמען,
ליכטיקע פינטעלעך פארמילביקט מיט וועלטן.

ווי קאנסטו איינער אליין זיין
אזוי אליין-געוועלטיק און דאך אזוי פארבארגן?
ווי קאן איין אנוכי אזא באזיץ פארזארגן?
צוזאמענהאלטן דעם גאנצן אימהדיקן געשלידער,
מיט השבונות פון איינערנע געזעצן?
נישט אומזיסט האבן די קלוגע פארציטלערס
דיר געוואלט שמעלן צו-הילף — אזויפיל געצן.

צוויי

ווי קליין, ווי שמאל ס'איז געווען דאס אומגליק,
אזוי גענוג איז אונדז געווען די אלטע ערד,
וואס פֿון איר, צו איר אונדזער בענקשאַפֿט.
ס'האָט אונדז די געפֿרוכפערטע ענגשאַפֿט
נישט געשמערט.

די געשפּילטע מלחמות ; פֿון קינדישע העלדישקייטן די לוינ,
די קעניגליכע געזאַלכטע קרוין,
דאָס געזעץ און די שטראַף,
די טרויעריקע צעלן פֿאַר אַ פֿול לעבן
פֿון שוויים און שלאָף
און אַמאַל פֿון זעט.
די קינדער פֿון דער אויסגעברייטער וואַרעמקייט,
האַבן געשמעקט מיט אונדזער ענגער ליבשאַפֿט און בעט.

און גאָט איז געווען צום זינגענדיקן שכל
אומדערגרייכלעך-נאַענט מיט זיין רחמים און צאַרן.
די אויסגעקלוגטע יאַרן האָבן זיך אין אים געעלטערט,
נישט געזוכט נאָר תּמיד דערמאַנט.
מיר האָבן געוויסט אז ער הערשט פֿאַרטראַנט,
אויפֿן זעקסטן, אפֿשר זיבעטן גאַרן
אין הימל.

דריי

די פֿענצטערלעך פֿון רחמים זינגען קליין,
אלערליי-קאליריק און דעקאַראַטיוו.

דאס גוטס שענקט א קאלמע
עלעקטרישע האנט,
פֿון אן אלטן שפּיטלער, אן ארכיוו.

באלד און דאס ביסל חסד וועט זיך אויסלאזן,
די האנט וועט בלייבן ליידיק,
וועלן טרוקענען די גראזן,
פֿוילן די ברויטן,
און ס'וועט זיך עפענען דאס אמתע פענצמער
און מבולן מיט שטראליקע טויטן.

און וויפֿל תיבהם ס'וועלן זיך ראטעווען
מיט גלויבן,
אזוויפֿיל טויבן וועלן פֿליען און זוכן
א נישט-פֿארקרעציקט אָרמ.
מיט אויסגעהוילטע ביינער וועלן זיי זיך טראָגן און פֿאלן
און פֿליען צו די זעלביקע טויטלעכע שטראַלן,
וואָס האָבן דעם אור-פֿייכטן פֿעלדז
אזוי לאַנג מיט חוזק גערייצט און געהיצט,
ביז זיי האָבן פֿון אים אַרויסגעבליצט —
לעבן.

פֿיר

זינען די ווייטע וועלטן כאלעבט, באוויינט?
אפֿשר וועט אונדזער דור ווערן באוויינט,
מיט וויסן, מיט באוויינט.

נאָר ס'איז אַ גראַכער מענטשלעכער גרייז,
אַז גראַד אויף אונדזער פלאַנעט
ווינט גאָט.

טרילמיליאָנען יאָרן ווינט
שפּאַט ער פֿון אונדז.
ווי זיינען גאָר אַזעלכע לייט
ראוי צו גלויבן?
מיר מיט אונדזער רשעות
מיט אונדזערע סדומישע לענדער און שמעט.
ווי קומט גאָט צו אונדז,
אויף אונדזער פלאַנעט?

פֿון טרילמיליאָנען יאָרן
האַלט ער בלויז אַן אויג אויף ייִדן.
ס'דרימלט און שלאָפֿט נישט דער ווינטער הימער.
אים קאָן מען קיינמאַל נישט פֿאַרמידן.

נאָר אַז מ'האַט קיין עין-הרע צו באַוואַכן
אַזויפֿיל פלאַנעמישע גימער,
איינער אליין אויפֿן טראָן,
קערט ער אַמאַל אָפּ
אויף אַ בליץ דעם קאַפּ,
דעמאַלט הויבט אָן מיט ייִדן געשען,
און איידער וואָס-ווען,
פֿעלן זעקס מיליאָן.

5-טע סעריע -

וואַרְיאַצִיעס

אויף אַ טעמע

B.K.

כ'שטיי אין טויער

כ'שטיי אין טויער, פֿאַרקויף מיט אַ ניגון
יִידישן האַניקלעקער
מיט ראָזשינקעס.
וועלמפּראַבלעמען באַפֿאלען מיך
ווי בײַסיקע פֿליגן.
מרחקים ווערן צעריבן סופּערסאַניש.
כ'זוך אַליין פֿאַר זיך אַ תּרוּץ,
אַ גאַט,
אין אזא צײַט צו טראַכטן
פֿון ביאַליק און פּרײַץ,
פֿון מתמיד און מאַניש;
אויסצושרײַען ייִדישן האַניקלעקער
אין טויער פֿון שטאַט.

יא, זײַנע וועגן זענען פֿאַרהוילן,
גאַטס ייִדישע דרכים זענען פֿאַרהוילן.
אַבער קײַנער וועט בײַ מיר ניט פּוועלן
צו פֿאַלן אַ מנין יודן צו די פֿיס,
שרײַען אזוי וויי,
ראַמעוועט אונדזער וואָרט פֿון אונטערגײַ.

ניין, זי זינט אַלע העפֿליכסט געלאָדן
מיט געזאַנג
צום מאַרש פֿון אונטערגאַנג,
צו דער באַשטימטער שעה.
אַלע זענען געקומען? אַלע דאָ?
מיר זײַנען!
שטראַפֿע פֿאַר ניכט דערשײַנען.

מִיָּן גַּעֲצַעֲלֵט

נעם מיך ארום מיט ווערגנדיקער געטרנישצאָפֿט,
לשון מינינס, ווער מיר אָן אינפֿערזיכטיק ווייב,
בינד מיך צו צום געצעלט,
לאָז מיך ווערן שטום-לשון פֿאַר דער וועלט,
אַפֿילו אין דער בעסטער איבערזעצונג.
זאַלן זיי מיך פֿאַרטיילן.
פֿאַרקליין מיך ביו ניט-דערשעצונג,
מיך אַרט נישט, אַז זיי וועלן מיך נישט ציילן.

פֿאַרשווער מיך, אַ געטרייען,
צו דיר מיט גורלדיקער באַשערטקייט,
אַז ס'זאַל מיך קיינער פֿון דינע אַרעמס נישט באַפֿרייען.
אַמת, איך וועל נישט זיין אוניווערסאַל,
אַבער אַז איך וועל אַוועק,
וועל איך ווערן אַ וואַלקנזייל,
אַ ליכטשטראַל,
איבער אונדזער קליינעם משפּן.

צו די געמאָרקן

קום מיט מיר צו די געמאָרקן
פֿון די טרויעריקע און שטומע.
לאַמיר זיי שטאָרקן מיט רייד
פֿון דער ייִדנאַם אין אונדזער זפרון.

לאַמיר אָנפֿאַרן מיט אַ בהלה,
מאַכן אַ פֿריילעכן טומל,
צוריקברענגען אַ שפּריכוואָרט,
אַ זידל, פֿון אַ וווּילן אַ קללה,
אַ לעבעדיקן גוט-מאָרגן,
לאַנג זיצן און ברײַען.

אפֿשר וועלן מיר אַפּשרײַען
דאָס וואָס ליגט שוין לאַנג
פֿאַרהווילן, פֿאַרגליווערט, פֿאַרבאַרגן.

שְׁלוֹם-עֲלֵיכֶם

מיט א זעקל ליכטיקע רייד
ביסטו געקומען באוואַרענען,
אייביקן מיט פֿרייד
דאָס פֿאַלק פֿון מיין געדעכעניש דעם צעהעלמן,
וואָס האָט דיך אויסגעוואַרט.
ביסטו געקומען נישט-פֿאַרזאַמט
און אויפֿגעריכט זינע פּאַפּירענע געצעלמן.
אַלץ וואָס איז געווען פֿאַרקוואַרט,
אַלע פֿאַרזאָרגטע ייִדישע בלומען
האַסטו פֿאַרהאַניקט און פֿאַרטעמט.
געבענמשט דעם מינדסטן שטומען סימן פֿון בלונג.

האַסט געשווירן
אַז די טראַכט פֿון בימערער חיונה,
פֿון גראַשנדיקע געוועלבלעך
וועט געבוירן געזאַנג און געלעכטער,
קינדער און קעלבלעך
און ווערטער וואָס זינגען ווי פֿייגל,
אַפֿילו ווען זיי פּיסקלען זיך איבער אַ זערנע —
רייד ניט אויסגעברילט אין ווילדע וועלדער,
פֿאַרדעקט מיט רישעותדיקער געפּוצמקייט,
נאָר רייד וואָס טראַכטן לוימער גומסקייט.

והיה און ס'וועט זיין, אין סוף פֿון די טעג
וועלן אַלע פֿעלקער זייערע לשונות צעשמויסן
אויף דיינע מחיהדיקע רייד;
דיין נאָמען גרויסן
און לאַכן איינער צום אַנדערן
און מאַנצן אַנטקעגן — גוי צו גוי —
מיט צוטרוי.

דיין פזית קדושה

די קדושה וואָס מיר האָבן בשותפֿות
מיטן מאָל פֿון טויט
איז צוואַנג-ירושא.
זי איז טייליק אין גלײַכע חלקים.
ס'איז גורל צו זײַן הייליק.
דיין גאַנצער ווידערווילן
צו אַ פֿולן מעת-לעת ייִדישקייט
וועט דיר ניט העלפֿן.
יסורים זענען דיין גײַסטיקער תענוג.
האַסט תמיד געלעבט אין וווּלמאַג פֿון צרות
און זיך איבערגעשטאַפֿט.
דיין גאַנצע געשיכטע איז דיספעמיש.

דער פֿרי-מאַרגן וועקט דײַך
מיט אַ פֿרעגנדיקן קריי.
ייד?

אַ גאַנצן מאָג זוכט
דיין שלעפֿעריקער מוח דעם ענטפֿער.
פֿון ערשטן ביסן, וואָס דו לייגסט אין מויל,
ביז טוסט אויס די שיק צו גיין אין בעט.
קיינער באַגרייפֿט ניט ווי דו פֿשטלסט
אַ גאַנצן מאָג דעם תרוץ.
ביסט פֿרימער פֿון דיין זיידן.
דיין פֿרוםקייט שניידט דײַך מער
ווי זײַנע שאַרפֿסטע רצועות.

אַ, ווי איך האָב דײַך געזען קויפֿן און פֿאַרקויפֿן.
איך האָב דײַך געזען לייענען אַ בלאַט.

איך האָב דײַך געזען פֿלינק
 שמעלן פֿיס און אַנטלויפֿן.
 אין אַלץ ביסמו פֿרום און ייִדיש.
 און דאָס איז דײַן סימן:
 שעפֿסט פֿרייד מיט טרויעריקע הענט;
 ביסט אַנגעלאַגלט מיט שפּירעוודיקע רגעס;
 פֿאַרהייליקסט די גרעכסטע קליינע פֿון לעבן;
 שמירסט די רעדער און ס'דאוונט אין דיר;
 נאָך איידער דו זינדיקסט,
 איז שוין גרייט דײַן האַנט
 פֿאַר דעם על-חטא.
 און זינדיקן זינדיקסטו קיין מאָל ניט
 ביזן נפֿש, ביז בלוט.
 ביסט אַ דערשראָקענער קעשענע-גנב.
 שמוגלסט קליינע עבירות,
 די גרייס פֿון דימענטן.

א, ווי איך האָב דײַך געזען
 וואַגלען אויף די גאַסן
 און רעדן מטורפֿדיק צו זיך אַליין.
 באַרעדסט דײַן יעדער ביסל תּענוג.
 פֿאַרייִדישסט זיך דאָס לעבן.
 מוסט תּשובֿה זעכציק מאָל זעכציק אַ מאָג.
 אַפֿילו אַז ס'רעגנט אויף דיר
 אַ קליינער, מאַגערער וואַלקן,
 טראַגסטו אַ טראַגיקאַמישן געשיכטלעכן שירעם.
 אין דײַנע ווייטסטע באַהעלטענישן
 שמעלסטו אַן דײַן וועקזייגער
 אויף שמע-ישראל.

הייב זיך אויף,
 אַט איז דײַן פּוּת קדושה,
 וואָס איז דיר צוגעטיילט —
 וועסטו סײַ ווי דערפֿון ניט אַנטלויפֿן.

וואריאציעס אויף א טעמע

איינם

ווער ס'האט געשטעלט דעם טראַפּ אויף וועלט,
איך — אויף יוד.
וועט מען אַ מאַל מאַכן תּיל-תּל
פֿון מיין ליד;
ברענגען ראיות,
אַז איך בין געווען פּראָווינציעל
און תּחומיק,
ווייל כ'האַב פֿאַרלוירן פֿון אויג
דעם ברייטן גוי'ישן
אַרומיק.

אַבער אַז ס'וועט אַ ייִדישער שול-יאַט
איז מיין נאַמען זיך דערמאַנען,
ברענגען פֿון מיר אַ צימאַט,
זיך אַרויסהעלפֿן מיט מינים אַ שורה,
איז אַ הונדערט יאָר אַרום,
וועלן מינע לעפֿצן,
ווי איך זאַל נישט שוועבן,
זאָגן ערלעך און פֿרום:
דאַס הייסט אויפֿגיין, לעבן,
זיין אומשטערבלעך,
איז דעם קליינעם, ליבן
ווינגאַרטן פֿון מיין פֿאַלק.

צוויי

איז די אלול-טעג האַט מען מינע רייד
אויף אַ צימערדיקער וואַגשאַל געוויגן.
ס'זענען שאַרפֿע טענות

קעגן מײנע מעשים געפלוויגן.
 פֿאַר וואָס קומט אים אזא זכות?
 אַן אויסגעדייווערטער קטיגור
 האָט געשפּריצט מיט פֿאַרדרום.
 זײנע טוונגען זענען דאָך פעכשוואַרץ,
 האָט ער רשעותדיק זיך פֿאַרקײַכט און געקרייט.
 מײַן זיידע אַברהם האָט ווי תמיד
 זיך נישט אָפּגעגעסן ס'האַרץ.
 דאָס אייניקל קען זײַן שמעטעלע באַשטיין.
 ער האָט געעפֿנט דאָס שקעטעלע
 און דעם קטיגור אַרײַנגענאַסן אין די רייד.

הפּלל, רבותי:
 ווי לאַנג איז דער שיעור ציען?
 וואָס האָט עס פֿאַר אַ זין?
 אַ פּאַטש אין שמענדער. מײַן גמרא-מלמד
 גיט אַרויס דעם פּסק-דין.
 ער ווייסט אַלץ. געהערט — וואָ' דען? —
 פֿון מײַנע געריבענע שטיק.
 א, ער קען דעם ווילן אַנטיק.
 אַבער אַ קאַפּ האָט ער אַ שאַרפֿן
 און אַ האַרץ אויך נישט אויף אַרויסצווואַרפֿן.
 און די רייד זײַנע — פֿאַרט גאַטס מתנה.
 בכן קומט ער צו דער מסקנא:
 ער נאַרײַעט
 אַרײַנצונעמען צוויי אָפּגעקליבענע
 שורות מײַנע אין פּניעם.
 מ'מאַר נישט זײַן אזא אַכזר.

קומען קומט אים טאקע שמינסן,
אבער ער האט פארדינט א פיצל ארט אין מחזור.
אויף מיר די עבירה און די פארדראסן.
מיין גומער זיידע האט זיך אוש פון נחת צענאסן.

מיט פערד ווי די אדלערס
האבן די שורות מינע
די ימים נוראים אנגעיאגט.
און נאך דעם זעלביקן ראש-השנה
האבן יידן מיך געזאגט!
גוואלד, יידן האבן מיך געזאגט!
גוואלד, יידן האבן מיך מיט פוונה געזאגט!
צוויי איינציקע שורות מינע אין שול געזאגט!

און איך האב מיט א געבראכן הארץ
אין פאליש געהערט,
ווי הויך און קלאר
יידן האבן זיך מיט מינע צוויי שורות
אויסגעבעטן א גוט יאר.

ד ר יי

גנבע זיך אריין אין מידור
ווי א בלינדער פאסאזשיר,
פאסט, און אן א ביסן עסן
פאר גאנצע מעת-לעתן

ביז צום ברעג.
ליג אינגעלייגט אין דיין באהעלטעניש.
גיב זיך נישט קיין ריר דעם גאנצן וועג.
און אויב דו וועסט נאָר מיט אַ גלייך וואָרט
אַרײַן אין ריכטיקן אָרט
און דאָס סידורל
מיט ייִדישער פֿרייד באַשטרעלן,
וועט זײַן פֿאַרפֿאַלן.

דאָס סידורל וועט דיך מוזן
אויף אַלע אייביקייטן פֿאַרטראָגן,
און מ'וועט דיך אויך דאווענען,
דיך אויך זאָגן.

אייניקל-דורות

א, מייערע יידישע אייניקל-דורות,
דורות פֿון שפּיל און שטיפֿן,
כ'מאַטער זיך איבער אַינער שריפֿט,
כ'בלענד זיך די אויגן
איבער צוקונפֿטיקע היראַגליפֿן.
און כאַטש אַלץ איז שיין געדרוקט,
זענען די אותיות פֿאַרצוקט,
און נאָך גרעסערע פֿאַרדרוסן
ווי אַפּגעריבענע טויזנטיאַריקע פּאַפּירוסן.

אויבן אויף זעט אַלץ אויס
קלאַר און פֿאַרשטייט.
אַט ווערט מיר ליכטיק
אין די אויגן.
ס'דאַכט זיך, ס'איז נישט שווער,
ס'איז ענלעך אַפּילו
אויף יידיש, העברעיִש.
ס'גיט אַ בליץ אויף
אַ היימישע טרער, אַ שמיכל,
אַ זין, אַ פּשט, אַ שכל.
אַט האַט איר עס!
אַבער באַלד ווערט דערפֿון
לאַפעמעס מיט קאַטשערעס.

אייניקלעך מינע, וואַרט אַ ווייל,
וואָס איז ס'געאַייל
פֿון מיר אזוי גיך צו אַנטלויפֿן ?

ס'דארף דאך לכל-הפחות פֿארלויפֿן
א צענדליק יאָר
וואָס זאל געבן
אַרט, צײַט און פֿאַרנעם
צו לעבן פֿאַר אונדז ביידן.
איך בין אזוי ווײַט נישט אַנטלאָפֿן
פֿון בעל-שם,
ווי איר אַנטלויפֿט פֿון אַניער זיידן.

דער מאַנונגען

פֿאַרנדיק אויף אַ באַזוך
בין איך דעם גאַנצן וועג
געווען פֿאַרטאָן, טראַכטנדיק
פֿון די לאַנגע אַרבעט-שעהען,
די נישט-אַנגעוואַרעמטע
אינווערנע אויפֿשטעלבעטן,
קאַלטע, דרויסן-פֿריוועטן;
פֿון דעם קאַרגן איינשפֿאַר,
נישט-פֿאַרגין און פֿאַרמייד,
פֿון די דאַלער-צו-דאַלער-קלייבער,
די תּכלית-באַרדערס אָן די ווייבער
אויף דער אַמאָליקער איס-סייד;
דעם טרונק-און-עם
פֿון אַ בים קאַלטן קאַוון,
אינגעזייערטער, געפֿעסלמער
דערקוויקעניש;
היץ-שטיקעניש, אַנגעגלימע דעכער;
פֿון דעם שטינקענדיקן פֿלומרשטן פֿעכער,
דעם איס-ריווער,
פֿון עליס-איילאַנד, דעם אַנקום פֿון לאַנג דערוואַרטע,
דער פֿינגלעך אויסגעצאַלמער שיפֿסקאַרטע;
פֿון די שוויצשעפֿער, די שווינדזוכט-ליידער.

פֿון דעם אַלץ האַב איך געטראַכט
ווען איך בין געפֿאַרן אויף באַזוך
צום ייִדישן היסטאָריקער בן שניידער.
ער וויינט פֿאַרדאַרפֿט אין אַ העק,
ווי אַ ייד איז נישט געשמויגן נישט געפֿלויגן.

אן א פֿלעק פֿון א שול, א תלמוד-תורה, אפילו א סינאגאגע.
זענען זיינע קינדער ווויל דערצויגן.

ער האט מיך פֿריילעך באגעגנט מיט זיין בולדאג
און מיך אויפגענומען פאר אדיש.
און אז מיר זענען געזעסן
ביים מאלצייט דעם זאמן,
האב איך דעם היסטאריקער דערמאנט,
אז ער האט יארצייט נאכן מאמן
און ס'קומט דעם ארימען
איסט-סיידער שניידער א קדיש.

ניט צו דערקענען

נישטאָ קיין ערגערע שטראַף
ווי ווייזן אַ לעבעדיקן מענטשן אין שלאָף,
דאָס צינישע פנים פֿון זײַן אומשטערבלעכקייט.
דער גוף זײַנער איז כמעט נישטאָ.
דאָס ביסל זײַן איז נישט זײַנס.
ער קאָן עס קוים דערקענען.

ס'נעמט אים אָפּ דאָס לשון.
ס'רענגט צווישן הימל און ערד.
ער דערקענט בלויז די אָפּגעטראָגענע קאלאָשן,
וואָס ער האָט אַוועקגעשטעלט,
איבערגעלאָזט אויף דער וועלט.
דאָס פנים זײַנס איז אַ צימאַמע.
די ליפּן רירן זיך,
ווען מען דערמאָנט זײַנס אַ פּסוק.

אַזוי זעט אויס די אומשטערבלעכקייט אונדזערע,
וואָס מען פּוצט אויס פֿאַר אונדזערע אויגן,
אין די צענטערס, סינאָגאָגן.
מ'לערנט די אייניקלעך זאָגן אַ פּסוק.
מיר זוכן די ענלעכקייט.
ס'איז פֿאַרדראָסיק.
מיר דערהערן, דאַכט זיך,
מיר כאַפּן, מיר דערקענען.
אַט גיבן מיר אַ רוף —
נישט אונדזער נשמה, נישט אונדזער גוף.

שוין באלד

מיר האָבן שוין באלד אָנגעוויירן אלע ווערמער.
די שטאַמלמילער ווערן אַט אַנטשוויגן.
דער ירושה-זאָק איז ליידיק. פֿון וואַנען קריגן
דעם הייליקן פּלאַפּל פֿון באַשערמער
פֿרייד? דעם קינדס גרימאַסן
זענען אַ פֿרעמד להכעים-לשון
און אין דער טונקל פֿאַרפֿאַסן
מיר בליצרייד וואָס ווערן פֿאַרלאַשן.
און אַש ווערמ זייער מיין.
און אַש ווערמ זייער מיין.

די קרוין

דאָס געזאָנג אין מיין קול וואָס איז מעביר מיטן טראַפּ,
דער ניגון פֿון זכרון, דאָס נאַגנדיקע ברומען,
די דורכגעזילבערמע קרוין וואָס דו זעסט אויף מיין קאַפּ,
פֿון וואָנען האָט זיך עס צו מיר גענומען ?

פֿון וואָנען ?

מיט אַ ווילדן שטיף,
מיט יינגלישן ווילן,
מיט וואַסערע פֿערציק יאָר צוריק,
דורך אַ פֿענצמערל פֿון שיק,
האַב איך אויף די וואַסערן געשיקט מינע תּפֿילין.
ווי אַוועקגעלאָזט ברויט איז די קרוין צוריקגעקומען.
נאָך אַ סך יאָרן איז די קרוין אַ פֿאַרנעצמע צוריקגעשווומען.

אַ זילבערנע קרוין.

אַ נאָך ניט אויסגעברייט איי
איז גאַטס טרויער פֿאַר מיין טאַטנס שוועל געלעגן,
ווען מיט אַ שווער האַרץ, אַ האַלב טרוקענעם לאַגל
האַב איך זיך געלאָזט אויף די וועגן.
אַפּגעריסן, עלנט און באַזונדערט,
האַב איך אָנגעהויבן מיין וואַגל
דורך דעם אימהדיקן מידבר פֿון אונדזער יאַרהונדערט.
אַ פֿערציק דערנער פֿון מיין יאַרהונדערט.

א גאטזוכער, האָב איך געמאַפט אַ בלינדער מיטן שמעקן
און געשיקט אויסגעמיטן דעם מנין אין קלויז.
מיניע גאַטגעשמאַלטיקע טאַטע-מאַמע
האַב איך נישט איין מאָל אויף די וועגן אָנגעראַפֿן.
דיין ייִדישער קאַפּ איז נאַקעט און בלויז' —
האַב איך געהערט זייער שטראַפֿן.

דיין ייִדישער קאַפּ, קינד.

א, לאַז אַוועק דיין ברויט אויפֿן וואַסער,
די רצועות פֿון דיין צובונד
איז טיפֿסטן אָפּגרונט וואַרף אַרניין.
וואַרף. וואָס האָט עס פֿאַר אַ זינען?
איז אַ סך טעג אַרום וועסט עס געפֿינען.

וועסט עס מוזן געפֿינען.

איצט זענען מיניע טאַטע-מאַמע באַלוינט.
מיין קאַפּ איז באַקרוינט.
מיט גרייזגרויער ייִדישקייט.

דער בכור דיינער

הייבסט אָן ערשט רעכט טועם זײַן דיין פֿאַמערשאַפֿט,
ווען די מיטעלע יאָרן באַשנייען דיין געמיט.
דער גרויסער בכור דיינער ליגט אין וויג.
דאָס פֿאַרקלעהמע געביין דיינס לעבט אויף.
דיין טרויער-קלוג לעבן דאַרף זײַן דער זיג
איבער אַ באַשפּיגענעם פּה נממן.

לעבסט און זינגסט אים ווי אַ מאַל צוקערדיקע קינדערלידער.
דיין זונם ערשמע גרויע האַר
זענען לעגענדע-בליצן,
ער ווערט עלטער און מידער.
אַזוי וועסטו איבער אים זיצן,
ביז וועסט אַליין ווערן אַלט און שלאָף,
אַבער וועסט פֿאַר אים פֿאַרט איבערקריצן
די פֿאַרמעקמע ווערטער פֿון דיין עפיטאַף.

באַשטעטיקט

מיין זונם גרויע האַר האַבן מיך געמאַכט צו נאַר,
מיר דערלאַנגט אַן אויסגעפֿליקטן קאַלענדאַר
און באַשטעטיקט.

באַלד שטעלט זיך אָפּ די מיל.
כ'האַב אַ סך, אַ סך פֿאַרשפעטיקט.
כ'זיין בני מיין זונם בעט
און הייב אַן אויף גיך דעם איבערשפּיל
פֿון זיין זיידנס געשטאַלט,
פֿון ייִדישע יאַרן און שטעט.

מייערער זון מייערער, ווערסט אַלט,
דיין טאַטע קאַן דיין פֿרעמדקייט ניט דעריאַגן.
באַלד און מיר וועלן ניט פֿאַרמאַגן קיין משפּחדיקן חלום,
קיין פֿאַרשטענדיקן באַשייד,
ניט לויט פֿרויד, ניט על-פי דיין באַבעס
אַפּשפּרעכערישע רייד.

טרויעריקע השיבֿות

דאַס טרויעריקע השיבֿות פֿון דיין צאַנקנדיק וואַרט
ווער וועט אַפּשאַצן?
מיין זון איז פֿול מיט חשבֿונות.
ער מעקט און שטעלט
דעם באַשטאַנד פֿון זיין וועלט.
דיין קרוין איז פֿאַרבלויט.
די ביטערע צייט האַט זי פֿאַרטונקלט.
דיינע טרייסטן זענען פֿאַרמעקט און פֿאַרגעלט.

וועט דיין עלמער פֿאַרוויגן
אַ נאַכט אַן ניגון?

זונטיק-שמעטל

רבי לוי יצחק בעל-עגלה
וואס שמירט די רעדער מיט סמאלע,
אנגעטאן אין מלית-און-תפילין,
האט זיך אין דעם מידן,
אינגערדיקטן זונטיק-שמעטל
פארשמעלט פאר עמלעכע יידן
וואס שטייען ארום זייערע הייזער,
וואשן די אויטאמאבילן,
טאשן איבער בעת-מעשה
דעם סך-הכל
פון נעכטיקן צדקה-פינאקל
אין צענטער.

א שמילע האנט פֿיטערט דעם טרויער
פֿון כראנישער רו,
וואס באפאלט דאס שמעטל
איין מאל א וואך,
מיט דער מאַנאַטאַנער לאַגיק
פֿון איין מאל אין זיבן.
דער ווייזער אויף דעם קליינעם סקווער
קריכט פֿאַרמאַגיק.
א קלויסמערגלאַק וועקט פֿאַרזיכטיק
א גאַט אַ פּאַסיוון.
פֿון די פֿענצטער הייבט אַן עיפּושן
מיט חזיר-גריוון.
ס'גייען שכנים אין קלויסמער.

די פֿארשמעלטע בעל-עגלות
באשפּריצן שמילער די רעדער,
שניידן דעם שמראָם פֿון דער קישקע,
ס'זאל נישט מאַכן קיין מרעוואַגע.
און יעדער זוכט, פֿארלוירן,
שוין בײַ דער עלנטער סינאָגאָגע,
וואָס איז אין שמעטל פֿאַראַנען
און וואַרט נעבעך אויף יום-פיפור.

די זונטיק-יוודן שמייכלען
צו די שכנים ווי מאַראַנען.
דער קלויסמערגלאַק גיט אַ מאַלעראַנטן היפּער
פֿאַרבייַ ייִדישע מויערן.
זיי האַרכן צום קלויסמער
מיט אַנגעשפיצטע,
דערשראָקענע אויערן.

פֿאר שווע כונג

דער זונטיק-שבת איז קלוג
ווי א גאנצע צייטונג.
אבער אומרוק איז ער.
די מנוחה איז אים ארום פֿון די ביינער
ער זיצט לעבן מיר,
ער קאן נישט איינזיצן פֿון אומגעדולד.
ער לערנט מיט מיר א פרק וועלט
און ווייסט אזוי וויל
יעדער פֿלינגפֿלעק אומגערעכטיקייט
אויף דעם מינדסטן ווילדסטן אינדזל.
און איך האָב קוים פּוח צו פֿארטראַגן
דעם רויך פֿון מיין אומגליק.

דער זונטיק-שבת צערט זיך,
ער איז נישט טועם קיין משאַלנט,
ווייל ער היט די טאָליע.
ער זיצט לעבן מיר אויף האַלב זיצפֿלייש,
שפּאַרט דאָס ברומענדיקע קול.
ער דאַרף נאָך היינט רעדן פֿון באַלעמער
צו אַ ברייטער, אויפֿגעפּראַלטער,
אויפֿגעצאַמטער וועלט.

אַ שמילער יוד מיט פֿאַרטערטע אויגן
פֿאַרפֿעסטיקט זיך עקשנותדיק
אין אונדזערע שוואַרצאַפֿלען,
איידער ער שמעלט זיך דאווענען מנחה.

דער זונטיק-שבת מעקט אים אָפּ,
פֿאַררעדט אים מיט אַ גומער דיקציע
און פֿאַרמולירטע רייד וועגן וועלט-גערעכטיקייט.

דער ייד לאָזט זיך נישט באַזיגן,
ער פֿאַרפֿאַנצערט זיך מיט דבֿיקות.
דאָס אַלמשאַפֿט פֿון זײַן פֿאַלק
טראַגט ער ווי אַ מלית אויף גענימע פֿלייצעס.
ער קוקט אויף דעם זונטיק-שבת
דערשטוינט ווי אַ דערשראָקן קינד
און זעט ווי ער שטאַפֿט אָן
אַ פֿילע ליולקע
מיט רעטאַרישן שווינגן.

צו לאנגע טעג

דער אויטאָמאָביל פֿרעסט שטיקער
תּחום-שבת
און איז זיי עלעגאַנט מחלל.
ס'זאָגט זיך אַ צוריקגעצויגענער געשעפֿטסמאַן אין שול,
וואו מען איז מתפלל
אויף געזונטע און לאנגע טעג.

דער אויטאָמאָביל קאָן גוט דעם וועג.
דער געשעפֿטסמאַן געדענקט שוין נישט
פֿון זײַן חולאת דעם נאַמען.
ער פֿאַרט מיט אַלע
זײַנע קרעכצנדיקע סימפּטאָמען
צו גאָט אויף אַ וויזט.
ער שמעלט אָפּ די מאַשין,
גייט צו פֿום עטלעכע טריט
אין שול אַרײַן.

ראש-השנה

מינן גלויבן, מינן אומגלויבן,
אפילו קיין אקער לאנד נישט
אין גרויסן גבול פֿון צעשמערן און בויען.
איך בין אָבער קיין מאָל נישט געווען קיין געצנדינער,
נישט מחלל געווען די איבערנאַטור
מיט פֿאַרגלאַצטן פּאַנטעוּזם,
מיט גאַט-פֿאַרקלערן.
אין אלע פֿאַרכטיקע טעג
זאָל עס מיר גערעכנט ווערן.

אויב ביסט אַוועק פֿון מיר
אין אומברענג, קאַטאַקליזם,
האַב איך דיך צו מאָל געזען
דורך דעם פּריזם פֿון מינן האַנט.
מינן אמונה האָט זיך נישט געגליטשט אויף גלאַז.
איך בין קיין מאָל נישט געווען רעליגיאַז.
כ'ווייס נאָך אַלץ נישט, ווי מען איז מתפלל
צו אַ גאַט, וואָס אַ דריטל פֿון זײַן פֿאַלק איז פֿאַרמיליקט,
וואָס האָט אונדז גלייך באַוויליקט
אַ ווינקל פֿון אומרו
מיט אַלמע קנייטשן און נייע דאגות.

גיי אַרויס, מינן באַרוועס קינד, אין פֿעלד שפּאַצירן
און פֿיר אַרײַן דאָס נייע יאָר,
אַ קליין קועלע אויף אַ זילבערן שטריקל.
זען זיך אַוועק מעלקן
ישועות ונחמות פֿאַר דער וועלט,
און איך וועל טרינקען די פֿרישע פֿרייד,
וואָס וועט שויםען איבער דיניע פֿינגער.

פֿאַרגלײַב מיך

פֿאַרגלײַב מיך מיט דער קינדישער טײַטש
פֿון האַרציקע תּפֿילות.
יעדער וואָרט איז אַ טױב
וואָס קלױבט קערנער אין שטױב
צווישן אונדז איידער זײַ גיט אַ פֿלי.
דו אַליין גיב מיר צוריק די נשמה
אַלע אין דער פֿרי.

פֿאַרקניפּ צוריק מיין לעבן מיט דיר,
שרומפּ איין דיין גרויזאַמען אומענדלעך
און מאַך זיך פֿאַרשמענדלעך
צום שכל פֿון אַ קריאת-שמע-קינד.
גיב אַ לאַך אַרײַן אַלע אין דער פֿרי
אין מיין פֿענצטער
און פֿאַרשווינד.

תפילה

די טייטש פֿון מיניע שענסמע ווערטער
פֿאַרנאַרישט מיין תפילה צו דיר.
מיין לויב ווירעכט די לופט מיט געצגערוך.
כ'דאָוון צו דיר פֿון אַ שטומען סידור,
מיין טרויעריקער גאַט.

דאַס מינדסטע בלימל גיט דיר מער נחת
ווי דער גאַנצער זעקסטאַגיקער באַשאַף.
די אינערציע פֿון אונדזער משחיתדיק לעבן
איז דיין קלענסמע זאַרג.
גיסט אונדז מויזנטער יאַר אויף באַרג
און פֿאַרהוילסט דיין פנים פֿון אונדז.
די ווענט פֿון אונדזערע הינזער
טריפֿן מיט שמת.

מיר קאַנען אַפֿילו נישט דעם אַלף-בית פֿון קדושה.
וויפֿל מויזנטער לעבנס דאַרף מען
פדי זיך צו דערטראַכטן צום פֿוסנבענקעלע פֿון דינס אַ שמיכל?
כ'דאָוון צו דיר פֿון אַ שטומען סידור,
מיין טרויעריקער גאַט.

ביסט נישט פֿאַרכטיק. ביסט נישט ביז.
ביסט בלויז ווייט פֿון אונדז,
ווען מיר פֿאַרשוועכן יעדער רגע לעבן.
וויפֿל בליץ אייביקייט ס'איז אַריין אין אונדזערע נאַלעכער,
איז עס מער נישט ווי זיכערער חורבן.
כ'דאָוון צו דיר פֿון אַ שטומען סידור,
מיין טרויעריקער גאַט.

באשערט

דאָס טרויעריקע ענגשאַפֿט פֿון באַשערט,
די דלת-אַמות פֿון קליינעם ליכט,
פֿאַרמאַגן אַ בליציקן אומגעריכט,
און צוימען פֿאַלן, ווערן צעשמערט.

קלעטערסט אַריבער וואָרט,
אַריבער אַלץ וואָס איז דיר געשענקט.
אויסגעהלומט און אויסגעבענקט,
ווערט עשירות
פֿון אַלץ וואָס איז צוגעשפּאַרט.

עטלעכע שורות

עטלעכע צימערדיקע שורות אויף דער דלאַניע.
כ'האַב זיי לאַנג געהאַלטן
און געלאָזט דורכרינען דורך די פֿינגער
ווערמערװיניו.

די שטאַט האָט מיך אָפּגעדעקט.
געהערט, געזען, געשפּירט,
שטיי איך פֿאַרשטריקט
אין אַ גרויסער געפֿאַנגענשאַפֿט.
וואָרף מיך ניט אַוועק
אין מיין געפֿלעפֿטער שרעק.

ס'גאַנצע געזאַנג איז דורכגערונען.
מיין אליינקייט האָט די גאַס פֿאַרפֿרעכט.
די מעלעווויזיע-שויב שפיגלט אָפּ מיין יעדער וואָרט
מיט אַ זעץ פֿון געלעכטער.
די איינזאַמקייט פֿאַכט מיר ווי אַן אַלטמאַדיש נאַכטהעמד.
וואָרף מיך ניט אַוועק
אין מיין געפֿלעפֿטער שרעק.

מײַן מי

פֿאַר וועמען מײַן מי ?
פֿאַר וועמען מײַנע לידער ?
פֿאַר דרײַ-פֿיר ברידער,
פֿאַר אַ מיידל פֿון נים-הי.
אַבער צו פֿאַרזעצן ס'לעצטע העמד
און נישט קריכן צו דער פֿרעמד.

— קיינער וועט דיין ליד נישט שעצן,
קיינער וועט דיך נים איבערזעצן,
אַפֿילו איבער הונדערט און צוואַנציק, ווינד און וויי,
וועסטו וואַגלען אין אומפֿאַרשטיי.

נו, אַ דאגה — אויף יענער וועלט,
כ'ניי מיט אײַך אין געוועט,
איז גרייט פֿאַר מיר אַ קליין געצעלט,
באַשיידן מעבל, אַ קרעכציק בעט.
אַ חבֿר, אַן אַלמער ייד,
וועט קומען הערן מײַנס אַ ליד.
דער חבֿר וועט אַ געניטן שמייכל טאַן דערויף
מיט זײַן ליכטיקן פֿי-טובֿ.

אײנגיהייליקט

אײנגעהייליקט אין דער ערד
איז אלץ וואָס איר האָט מיטגעבראַכט,
באַגראַבן צוזאַמען מיט דער ירושה.
אַ בושא צו דערציילן, ווי איר אליין
האָט עס אויסגעלאָכט,
ווי איר האָט פֿלומרשט בויענדיק צעשמערט.
אין טעאַטער-לידלעך ווי ווילע-יונגען
האָט איר אײַערע זכרונות פֿאַרונגען.

כױך די פֿעדעס, די אורן,
אַ מורא צו זוכן אין די טיפֿן
די שפורן,
אַז אלץ וואָס זיידעס האָבן געשאַפֿן
איז אזוי דערטרונקען — תהומיש,
קלינגען בלויז אײַערע עפיטאַפֿן
אַלטפֿרענקיש ערלעך,
אַבער יאַרמעלקעדיק-קאַמיש.

אַ גליק וואָס קדושה איז פֿאַרט אומצעשמערלעך
און הויך דערהויבן.
שפּראַצט אַפֿילו דאָ אַרויס פֿון דער ערד
אַ נאָך ניט דערקענטע
שמילע בענקשאַפֿט
און באַנײַטער גלויבן.

לעצמער בליק

אינגערטרויעריקט, פֿארשעמט,
אויסגעצערט נאָך אַ לאַנגן הענית,
קומט דער יוד געענטער
צו די פֿייערן פֿון געזאָנגען.
ער בלייבט שטיין ווי אינגערעמט, געפֿאָנגען.
זיין פנים ווערט שטודירט
מיט טרוקענעם רחמנות.

וואַרפֿט אַ בליק אויף אים,
אַ לעצטן בליק!
אַזוי וועט ער שוין באַלד נישט אויסזען.
ווען אונדזער קינד זאָל וועלן קומען צוריק,
וועט אַט דער שוין זיין אָפּגעווען.
ער וועט שוין דאָ נישט שטיין.

דאָס געוויין פֿון זיין בוועם-ספֿר
וועט מען קוים דערהערן.
די טראַציקע, גבֿורהדיקע מיסטיק
פֿון זיין זיין איז באַזיגט.
ער קאָן זיך מער נישט ווערן
קעגן פֿלינקע, גוט געצילמע
שטיינער פֿון סטאַטיסטיק.
ער האָט מער נישט קיין ווידערשטאַנד,
זעט זיין וואַקל.
מ'האַט שוין ביי אים אַוועקגערעכנט
דאָס לשון, דעם פֿאַרשטאַנד.
ס'ברענגען איצט ייִדישע אינקוויזיציע-פֿייערן
דעם סך-הכל.

זוי א פאסטקע

זוי א קליינע פאסטקע
שטייט א שולכל אין לאנג-אנילאנד.
די דאווענערס זענען קליין אין צאל.
ס'האט נאך קיינער נישט אויסגעפונען,
צי גאט לאזט זיך דארט
ארניינכאפן א מאל.

דעם ראכאים פֿרומקייט
איז קאנסערוואטיוו.
ער שיקט פֿון זײַן שמילער שול-סטודיאָ
צו גאט א בריוו
אויף דעם אלטן אדרעס:
קום הערן, שבת, מיין דרשה וועגן דיר,
נישט פֿארגעס.

די דאווענערס זענען קליין אין צאל,
ארט פֿאר גאטס פֿכוד איז דאָ.
אבער ס'ווייסט קיינער נישט, אויב גאט
כאפט זיך אריין דארט אויף א שעה.

דער נביא

ניט קיין ראבן-געשפּיזמער,
נאָר אַ פֿאַרדינער אַ זאַמער,
דער נביא פֿון היינט
איז אַ יונגער אַראַמאַר.
ער איז אַ פּסיכאָלאָג.
ער וועגט אַלץ אויף דער וואַג
פֿון לאַגיק און ציפֿער.

ער גראַבט ניט טיפֿער פֿון פֿאַקטן.
ער וויכט פֿון מיסטיק,
זיינע ווערטער זענען רענדלעך-צימאַמן.
ער דינט צו דער געמין סמאַטיסטיק,
ער וועט זי ניט פֿאַרראַמן.

ער קאָן די גאַנצע ווילע
טערמינאָלאָגיע פֿון מאַראַל.
די מצוות וואָס ער פֿאַדערט זענען הוילע.
ס'דונערט מיט אַפּלאַוז דער זאַל.

הִבֵּה, לְאָמִיר

לְאָמִיר זִיךְ אַרְמוֹנֶאָרענען
מיט אַ שטיקל פֿאַרקן.
נישט קיין געמאַ חלילה,
נאָר אזוי אַ שטילע וואַנט.
לְאָמִיר זִיךְ אַוועקזעצן צווישן זיך
און מיט פֿאַרשטאַנד
אויסמאַכטן ווי צו שטאַרקן
אונדזערע אַפגעשוואַכטע הענט.

דאַס דערווייַלעכץ אונדזערם,
ווי אַ סופּה צונויפֿגעשלאָגן,
צעפֿאַלט.
ס'איז אַלץ צעהויקערט, אַפגעטראָגן
און אַלט.
מיר ווילן נאָך נישט איינשלאָפֿן,
מיט גוואַלט נעמט מען אונדז פֿאַרוויגן.
הִבֵּה, לְאָמִיר זִיךְ אַן עצה געבן,
לְאָמִיר זִיךְ קליגן.

כ'רעד מיין לשון

כ'רעד מיין לשון שורותוויין,
די אונטערגייענדיקע זון
פֿלאַמגאלדיקט יעדער וואַרט,
און דאָרט וווּ איך שטיי
איז ס'הייליקע אַרט.

לעבן מיר אַ שווערער ייד
מיט אַן אַנטלוען פנים
יאָגט מיך אונטער.
יעדער שורה פֿון מיין מויל
פֿאַלט אויף זיין קאַפּ אַרונטער
ווי אַ הייסע קויל.

ער ווערט מלא צאָרן.
איך דערגיי אים ממש די יאָרן
מיט מיין אויסגעצויגענעם פאַמעלעך.
ער מאַכט פּיסקעס, ער וויינט,
ס'ווערט אים פֿאַרדראַסיק,
וואָס מיין קדיש ווערט פֿריילעך
מיט יעדער פּסוק.
אַ שטיפֿער אַ פֿויגל אַמנ'ט.

באַפֿעל איך יעדער וואַרט,
און אותו רגע ווערט אַלין דערהערט, פֿאַרבאַלדיקט.
ווערט פֿון אומגעדולדיקן ייד
אַן אַלטער, טויטער בוים,
ס'גאַנצע הייליקע אַרט
ווערט פֿאַרוואַלדיקט.

די פֿריילעכע רייד פֿון קדיש בינדן זיך
און ווערן א שאַלונג, אַ טריומפֿליד.
אַלע ביימערשפיצן צינדן זיך
אין אַ דורכגעגליטן,
דורכגעשאַטמטן שלאַף.

האַט מען דאָס אַליץ געקאַנט ענדיקן אַ סך טרויעריקער,
נאַר אַ ליד מעג אויך האַבן אַ פֿריילעכן סוף.

קלייניקייטן

קלייניקייטן וואס עלטערן און קארבן,
וואס פֿארשטארבן דורך ביסלעכווייז,
ווייל זיי זענען געשעענישן אין צייט,
זענען מלא טעם, ווען דו האלמסט זיי נישט ווייט,
ברענגסט זיי נאָענט צו זיך מיט אלע קנייטשן,
ווי קליין זיי זענען, אָן סימבאָלן, אָן טייטשן.
דו לעבסט אויף זיי ווי אַ פֿאַרהלומטע בין.
בלויז ווען דו קוקסט אויף זיך פֿון ווייטנס
מיט אַ טעלעסקאָפּ,
הייבסטו אָן שטעלן דעם מראַפּ
אויף דיין גדלות,
קענסט זיך גאָר ניט אָנגרייסן צו זעט
מיט זיך אליין,
ווערסט אַ גאַנצער פֿלאַנעט מיט קאַנאַלן און רעמענישן.

די קליינע טרעפֿענישן זענען דאָך דאָס אייגנסטע
וואָס דו האָסט אָפּגעשפּאַרט
און אַוועקגעוואָרט
אין די קערעלעך פֿון זפרון.
ס'האַבן די יאָרן נישט אָפּגעוועפט
זייער טעם און אויף אייביק פֿאַרגעדענקט
זייערע געוויינען און זייער לאַכן:
אַלץ וואָס מ'האַט דיר אליין געשענקט,
נישט די אָנגעמראַכטע זאַכן,
נאָר רגעס געשעענישן,
זייער פֿלאַמער און באַריר
און וואָס דו האָסט געמאַן מיט זיי,
ווען זיי זענען געקומען צו דיר.

ב-טע סעריע -

פֿאַרײַאַרטע טעג

B.K.

פֿאַריאַרטע טעג

האַסט מיר יעדער טאָג פֿאַריאַרט
און מיר צוגעשפּאַרט אַ לאַנג לעבן.
זאָל איך בײַ דיר בעטן פֿאַרגעבן,
וואָס איך האָב אויף אַ גאַנצן גילגול
פֿאַרשפּעטיקט?

האַסט יעדער טאָג אַנגעזעטיקט
און מיט קלוגשאַפֿט
מיר אָפּגעצאַלט,
פֿאַר אַליץ וואָס איך האָב בידיים
צעמאַכלעוועט און צעמאַלט.

אין דיין האַנט טרוי איך מײַן רן.
אין דיין גוטער האַנט.

כ'האַב געמײלט מיט דיר דיין נאַכטיק וואָרט
און געזען, ווי באַלאַדן דיין פנים ווערט
מיט חלום, מיט שלאָף.
כ'וואָך אַליין אין קרײַז פֿון מײַן שטראַף,
וואָס מוז פֿאַר אונדז ביידן אַן אָרט געפֿינען.
דיינע גלידער טונקלען,
די נאַכט רעמט אײַן דיין קאַפּ.

אין דיין האַנט טרוי איך מײַן רן.
אין דיין גוטער האַנט.

געטרייע זינד

מינע געטרייע זינד,
איך האב אייך קיין מאל נישט אמת געזינדיקט
און אייך נישט געטאָן
ווי מען מוט מעשים טובים.
איך האב אייך תמיד אָפגעפרעפלט ווי אַ חובֿ,
איר האָט מיך נישט דורכגעדרונגען,
דורכגערייצט ביזן ביין,
ווי מצוות וואָס זייער זין
פֿלאַמערט אין געדעכעניש
ווי אַ גוטער, ווייניקער פּסוק.

געבענטשט זאָלן זיין די ליבע אויגן,
וואָס האָבן מיר פֿאַרמצוהט
שטיקער רוי לעבן, שטיקער גראָז,
וואָס אויף זיי רוט איצמער מיין קאָפּ
און חלומט שאַרפֿע חלומות.

באַשערט ביסטו מיר געווען.
געבענטשט ביסטו מיר געווען.

א ליכטיקער בוים

די קילע לופט ארום א ליכטיקן בוים
האט מיר אן איינציקע
ניט-פֿאָרגייענדיקע רגע געגעבן.
זאל דיר דער געשאנק זיין א מאַס
פֿאַר אַ באַווונדערט לעבן.

מיט דער מתנה מעסט דינע טריט.
פֿאַרגין זיך נישט די ווייט.
זוך דעם ווירבל פֿון אייביקייט
אין דעם פֿויגלפיק פֿון צייט.

פֿאַרוויסט מער נישט דינע טעג און נעכט
מיט אַ זאַרגעוודיקער גריל,
טראַכט אַרײַן די געשענקטע רגע
אין דיין געמיט — און לעב שמיל.

איצטער ביסטו כּכּוח צו ווערן אַ גביר.
לערן זיך אויס מיט אַ באַריר
אַ באַזונדערע רגע אַפּצושפּאַרן,
אַ באַשייד פֿון אַ חלום צו פֿאַרוואַרן.

איז וואָס, אז ווי אַ קלוגער האַן
זוכסטו אויף די וועגן
קערנדלעך דימענטמאַן?
באַצווילינגטער באַגריס פֿלאַטערט דיר אַנטקעגן.

און ווער ס'זעט נים די פֿיספֿינגער
דורך דעם טרעט פֿון וואַרעמע שיכלעך,
ווער ס'ציילט נישט
זייער קינדישן צאָפּל,
האַט סײַ זוי בלוז געלייענט פֿון ליבע
אין ביכלעך
און אליין קיין מאָל נישט דערגרייכט
דעם שטאַפּל.

די שעה

מיין טייערע, די שעה פֿון דערלייז
הויקערט אונדז איין.
מיר האָבן נישט קיין כוח
די נסיונות צו פֿארטראַגן.
מיר עפֿענען ספֿרים. מיר געדענקען זאָגן.
ס'שווינגן אויך די נביאים מיט פֿאַרכאַפטן אַמעם.
ס'בלענדט אונדז דער שיין
פֿון אויפֿגאַנג און טאָגן.
מ'הערט נישט קיין שעלטן און שטראַפֿן.

און דו און איך לאַמיר אונדזער מידיקייט באַזיגן
און די גאולה שלימה נישט פֿאַרשלאַפֿן.

ווי מידע ביימער

די נאקעמע חוה האט מיט מיר געמיילט
דעם לעצמן כים פֿון עפל.
א פֿארשעמטער האט גאט זיך פֿארשמעלט
פֿאר אן עלעקטריש קנעפל.
איך האב עס געגעבן א באריר,
ס'איז געוואָרן ליכטיק
צווישן מיר און איר.

געבענמשט זאלסטו זיין,
האב איך איר געזאָגט.
כ'האָב פֿאַרחלומט אין זיך א מידער
אן איינציקע רגע,
מיט אזוי פֿיל ערשטיקן טונקל
אין מינע גלידער,
פֿון אוצר פֿון יענע געציילטע טעג,
וואָס האָבן זיך ביסלעכווייז גענומען זאמלען
מיט יעדער טריט אויף אונדזער וועג
אין שטיקער צייט;
פֿון יענע נאָגנדיקע שטאַמלען,
וואָס זענען געוואָרן באַטייט.
דערמאָנסט זיך ?

דערמאָנסט זיך,
ווי מיר האָבן זיך געפֿעדערט
און געקומען יונגערדייט,
אַבער גאָט האָט שוין פֿאַר אונדז
אַלץ געהאַט צוגעגרייט.

ווי פֿרי מיר זענען געקומען,
איז ער געקומען א ביסל פֿריער.
מיר האָבן תמיד געפֿרעגט:
ווער איז געווען ערשט, ער צי מיר?

מיר האָבן שוין געהאט
א גאנצן וואַלד מיט זינגענדיקע פֿייגל,
שטאַרקע חיות און געטרניע ליכט.
און אלע מאַל איז ער צווישן אונדז
אויסגעוואַקסן אומגעריכט.

דערמאָנסט זיך?
מיר זענען געזעסן אויף דער ערד,
געגעסן די ערשטע פֿרוכט פֿון שווייס.
געפֿלאַפֿלט. א פֿאַרדרימלמער
האַט ער זיך צוגעהערט.
ס'איז געווען קוים, אַקערשט ערשט,
ס'איז זיך נאָך גאַרניט פֿאַרלאָפֿן.
ווי מידע ביימער זענען מיר
איינער אין אַנדערן
שאַטנדיק אַרײַנגעשלאָפֿן.

איינגעזינדיקט

איך בין געקומען צו דיר איינגעזינדיקט
ביו איבערן גארטל,
דו האסט עם אזוי פשוט פארגעבן,
מיט די זינד פֿון אייגענעם לעבן.

ניין, נישט קיין פֿארקאלטנמע בעל-תשובות
זענען מיר,
נאר ליכטיקע גייערס אויף הייסע וועגן.
אט באלד, מיר מוזן דערגרייכן.
אויב ס'איז ערגעץ נאענט א קילער איביקער וואלד,
וועלן מיר זיך שוין צו אים דערפֿרעגן.

מיט מיין דור

באגלייטערין מינע, זיי מיר אן אַנשפּאַר.
האַלט מיך פֿעסט. לאַז מיך נישט מאַכן צו נאַר.
גיב מיר שטאַרקייט אין מיין פֿאַרמאַטער.
מיר זיצן שוין אין זעלביקן פינצטערן טעאַמער
מיט מיין דור. ס'ווערנט מיך אַ קהלשע טרער.
ס'צענייען אין מיר און ס'גלעטן
אַלע זייערע זיסע באַנאַליטעטן.
ס'ווערט שווער מיר און וואַרעם.
דער גאַנצער האַרעם פֿון מיין בענקשאַפֿט פֿאַרשווינדט
און צעטריפֿט זיך ווי אַ ליכטל אין ווינט.

שוין לאנג

שוין לאנג אויפגעגעבן
דעם אומזיסטיקן פארמעסט
מיטן זיכערן מאג.
זינט איך בין אוועק
אויף אייגענע קעסט,
איז אליך וואס כ'האב פאראיבריקט
און פארמאג
שטייט איין אין משוגענע הענט:
א דאך איבערן קאפ,
פארשריבענע, באמאלענע פיר ווענט,
א לעפל געקעכטס,
עמלעכע אפגעקליבענע אייגענע רייד,
און ס'איינציקע ביסל רעכטס,
א מיידל מיט געדולדיקער פרייד.

כ'בין תמיד געווען
א געדונגענער ארעמאן.
די משוגענע הענט
האבן מיך געהאלטן אין שפאן
און געווארגן,
ארויסגעשלינדערט פון פארהלומטן בעט
יעדער קוים אויסגעבלויטן מארגן.

גאנץ אפֿט בענק איך שטארק
נאכן מאג ווען א משוגענע האנט
וועט מיך א פאק טאן ביים קארק
און מיר נאכווארפֿן
א ביטערע עלטער.
וועל איך פארגעסן מיין פארהארעוועטן נאמען,
צוואמען מיט מיין מיידל בעמלען א פארשמעלטער
און זיך גארניט באקלאגן,
נאר אויף ס'נני טועם זיין א פריש ווארט
אויפֿן הונגעריקן מאגן.

דיין זילבערנער צוקום

א ווילערישע לבנה שווימט אין טייכל —
דיין מאַרגנשאַפֿט,
דיין זילבערנער צוקום.
(איך בין שמוס. איך בין גרייט דיר אלץ פֿאַרגעבן.)

דו זינגסט א פֿאַרשניט ליד
צו דיין באַשערט, נאַקעט קליין לעבן.
(מיניע פֿולע יאַרן וואַכן.)
דו לאַכסט, דיניע נאָך ניט געהאַטע קינדער לאַכן.
ס'לאַכט דער יונג, וואָס קומט דיך אומוואַרפֿן.
ס'יאַגן זיך טעג אויף בליציקע שאַרפֿן.
דיין פֿרייד איז ליכטיק אויך אין געוויין.

ס'גייט אויף דיין פֿאַרלאַזענער בוך.
(מיניע זעטיקע יאַרן ציטערן.)
לויבסט און זינגסט צו אלץ
וואָס קענסט ניט פֿאַרשמיין.
לאַזסט זיך ניט דאָס קליינע לעבן פֿאַרביטערן.

שטילקייט

די באשערמע שמילקייט ווי יונגער שניי
ליגט אומבאטראַטן פֿאַר אונדזער שוועל.
דו דרימלסט. דיין חלום איז אַ קליין ליד
פֿון מאַנצנדיקע מיידעלעך.
דער מאַג עלטערט נישט. נאָר זעמיקט מיט לעבן.
די בייטן פֿון דרויסן זענען צעאָקערט מיט ליכט.
כ'חלום זיך אַרײַן ווי אַ שפּילקאַסטן
אין דיין ליד.

דיינע אויגן עפֿענען זיך און פֿאַלן צו.
דיין שמייכל בויערט זיך דורך
ווי אַ נײַ געבוירן פֿלאַמעל
און מאַנצט אויף דיין שלאַפֿנדיק פנים.

צו מיר קומט

צו מיר קומט דײַן טרויער
מיט אַ הייליקן ניגון.
דײַנע מעשים, לײַכט ווי פֿליגל,
די מאַמע דײַנע אין וויגל פֿאַרוויגן.
איך בין ניט צו אַלט
צו הערן דעם ניגון.

ניט די נאַכט אַזאַ חלום פֿאַרמאַגט,
נאַר דו שפּינסט אים צוקאַפּנס
אַ געזאַנג, אַ געשאַנק,
דאַס האַסטו דער מאַמען
אַ גוטע נאַכט געזאַגט
און אײַנגעגעבן טראַפּנווייז דײַן קול
ווי שלאַפֿגעטראַנק.

געשטאַרקט זאַלסטו זײַן,
דײַנע הענט, דײַנע פֿים
זענען מצוות פֿון שײַנקייט.
כ׳האַב געזען, ווי דו האַסט געזאַלכט
דער מאַמעס אַלטן גוף,
פֿאַרקרענקט אין פֿאַרשרומפּענער קלײַנקייט.
דײַנע פֿים, דײַנע הענט זענען מצוות.

וויג אײַן דעם קראַנקן טרויער צווישן אונדן,
וואָס איז ווי אַ מתנה אונדז געגעבן.
כ׳בין ניט צו אַלט, זיך צו לערנען בײַ דיר
דעם טראַף פֿון אַ געעלטערט לעבן.
פּבד! ווען די מאַמע ווערט אַ קינד
אויף איר וועג דעם פֿינאַלן,
טראַגט די טאַכטער מיט געטרייען אַפּצאַל
דער מאַמעס רענאַלן.

שעמעוודיקער בעכער

די גילדענע קרוין דעקט צו
דעם שעמעוודיקן שבת-בעכער.
דער אראמאט פֿון רויטער פֿיכטקייט
וויניקט-דורך דעם הייליקן ווילן.
די דרימלענדיקע פֿלאַש ציטערט אויף
מיט אַ קידוש אַ שטילן.

די מלכה שבת נידערט אויף זינגענדיקע דעכער.

די ברכה איז פֿול, דער בעכער איז גרייט.
מיט ניגון פֿון שול קומט די פֿלאַש נעענטער
מיט פֿארעקשנמן ווילן.
די מלכה שבת באַשטייט
און זאָגט אַמן.

זי פֿאַרדעקט מיט איר קרוין
דעם בעכער דעם שטילן.

באוונדער

ער האָט זי אוועקגעזעצט פֿאַר אַלעמענעם באַוונדער
און יעדער באַזונדער קומט צו איר
מיט זײַן פֿאַרנייג און באַריר.
פֿון ווײַטנס זעט ער אַצינד,
ווי זי קען זײַן קלוג
און מיידליש קיניגן איבער אַ הויזגעזינד
פֿון אַרומגערינגלטן מענערישן ווילן.

ער געטרויט איר דעם ריזיקאלישן וועג.
איר קול איז פֿאַרטרוילעך
צום גאַלאַנטן געיעג און פֿינקלען פֿון בלוט.
און אין איר בליק דעם שמילן
איז פֿאַרווייבט צו אים אַליין
געטרישאַפֿט,
וואָס איז ווי אַ שווערער שטיין
אויף אַ ברונעם,
וואָס בלויז איין יעקב
קאַן אים אַראַפקויקלען.

גוטסקייט

דיין גוטסקייט איז דיין יונגשאַפֿט,
ס'נעמען אויף די נייגעריקע ווענט
דאָס געזאַנג אין די אַדערן,
וואָס גיט דינע מידע הענט אזוי פֿיל
ליכטיקע באַניונג.

דער פאַרמעט פֿון פנים
ווערט טאַג-טעגלעך איבערגעשריבן
מיט געלעכטער-רייד
אויף קליינער קינדישער פֿרייד,
וואָס איז שטראַלנדיק און וואַרעם.

די טיר אונדזערע שטייט אָפֿן,
די אורחים קומען מיט געשאַנקען.
דער טיש מיט די עסנס און געטראַנקען
איז זייערער.
דער שמועס איז באַטעמט
מיט ניט-איבערגעשפיצטער קלוגשאַפֿט.

און וווּ דו זיצסט
פֿאַלט אויף אונדז אַלעמען
דער פֿינקל פֿון דיין קרוין.
די זייד פֿון דינע באַהאַלטנסטע געדאַנקען
איז פֿרום מיטן שאַרף
פֿון פֿאַרגינערישער פֿריינדשאַפֿט.

א נס

כ'נאג די גראָזן פֿון די שמילע מעג.
א קליינע פֿרייד געשעט ווי א נס.
ס'האָט טויזנט חנען און איינציקער מעת-לעת
און גרויס ווערט אונדזער דלת-אמות —
א ברייטער וועג
מיט שמעגן געשפּרייט צו אזוי פֿיל
נייע ווונדער.
קיין איין רגע גייען מיר ניט באַזונדער.
אין צווייען ווערט יעדער געלעכטער צימער
אן אוצר, א געווייטער פֿון אינהאַלט.

מיר ווערן אַלט
מיט שפרודלדיקן נייגער,
אז קיין איין רגע
קאָן זיך נישט דורכגנבענען
און א באַטעמטן איבערקלער,
און א פֿלאַטער וואָס זאָל ביים צעשיידן
באַרירן מיט אַ גלעט
די קעפּ פֿון אונדז ביידן.
ס'מינדסטע גאַרניט ווערט אַ שכלדיקער עפעס
דורך דיין פֿאַרטייטש, זאָג און פֿרעג.
מיר זענען געבענמישט מיט דער חומשיקער ברכה
פֿון לאַנגע טעג.

שארך פֿון יארן

דער שאַרך פֿון יארן
האַט דורכגעצײמערט מיין געמיט
מיט אַ באַריר, וואָס האָט מיך אָפּגעברײט
ווי דער אָנזאָג פֿון אַ באַלדיקער ספּנה-בריק,
פֿאַרוואַקסן מיט שטעכלקעס איז דער צוריק.

פֿאַרפֿאַלן. ס'וועט ניט העלפֿן קיין פעס, קיין צאַרן,
מיין יונג לעבן גײט פֿאַרויס
צום קריג מיט אַלטע יאַרן.
קויל נאָך קויל וועט מיך טרעפֿן און פֿאַרווינדן.

טײַער מיידל, וואָס האָסט זיך אַזוי צוגעבונדן,
אַפֿשר דאַרפֿן מיר זיך דאָ שײַדן,
באַלד און די קוילן וועלן טרעפֿן אונדז ביידן.

קום ארנין

קום ארנין, פֿארמאך די מיר.
דאָס וואָרט צווישן מיר און דיר
איז אינגעוונגען און פֿארשלעפֿערט.
אַבער ס'לעצטע וואָרט פֿון מענטשלעכן סידור
וועט פֿלאַמערן ווידער
אונטער אונדזער גלעט,
וואָרעס מיט צוטרוי און געכעט.

איבער די דעכער טראָגן זיך אייבערפֿליגן.
דער געשפּאַט פֿון זייערע זיגן,
פֿון זייער צעפֿלויגענעם רום,
מאַכט דיך און מיך שטום.

אַט זענען זיי אויף ס'ניי אָנגעפֿלויגן
און פֿאַרשראַקן אונדזער גלויבן,
אויפֿגעציטערט אונדזערע שויבן
מיט מוראס.
מיט ליפֿן און אויגן
לייענען מיר ווי שטומע
דעם געמורמל פֿון דורות.

אז געשאנקען

אַרעם בין איך. כ'ברענג דיר מער נישט
קיין געשאנקען צו טראַגן.
כ'קום צו דיר נאַענט מיט ליידיקע הענט.
די פסוקים מיט אַפגעטייטשמע קעפלעך
האַב איך לאַנג אוועקגעוואַרפֿן.
כ'ווייס, ווי דו האַסט תמיד אַנגעקוואַלן
פֿון סימבאָלן.

ווי צו טרויעריקע שולן,
צו שוועלן פֿון גלויבן,
אַזוי שווער איז צוריקצוקומען
צו אַמאָליקע ווערטער.
באַקאַנט זענען דיר זייערע ערטער.
הערסט זייער ברומען, וויי מיר.
קומסט אַ מאָל נאַענט, קוקסט פֿאַרבענקט
דורך די שויבן.

אַבער דו וואָס רוסט נאָך אין שאַטן פֿון תנ"כישע ביימער,
אַ, זינג מיר קילע טרייסט
פֿון אַלץ וואָס געדענקסט, אַלץ וואָס דו ווייסט.

עלטער

כ'וויל דיך נישט בניקומען.
טו מיט מיר אלץ וואס דו ווילסט,
כ'נעם אן דיין שטראף.
באצייכן מיר, צעקנייטש מיר,
פֿארסימן מיר
ווי דינעם א פאסטעך
פֿון שלעפֿעריקע שאף.

און אז איך וועל זיך אונטערגעבן,
וועל איך מאכן פֿון די נעכט
א נייעם הימל, אויסגעשטערנט
מיט ווונדער-געוועבן
און אינדזלען מיט זילבערנע נעמען.

גאט, ווי די עלטער זאל ניט רוען,
האט זי דאך א סך ניי געבוירענע שעהען,
מ'דארף זיי קאנען בויגן,
פֿארזיגלען אין גוטע אויגן,
אין געטרײַע, צעפֿינקלטע שפיגלען.
טייער מיידל, ווי גוט ס'איז איינצוהלומען אין דיר
דאס פֿארבלענדעניש — פֿאר גאטס
צעבלעטערטער צייט,
וואס ווערט צעאייביקט און יונג,
פֿול מיט פֿארשמענדעניש
און באטיט.

די פֿרייד פֿון ייִדישן וואָרט

איינס

ווי טרויעריק ס'מיטשן זיך די ווערטער
אין שעה פֿון פֿולער אַחריות.
דער באַפֿעל איז אַ שטרענגער,
די קעפלעך פֿון די אותיות זענען געבויגן.
דאָס ווונדער לעשט זיך אין דינע אויגן.

ס'ציטערט אַזש די הויט. דאָס געזאַנג
שפּראַצט ווי פֿריש גראַז,
נאָר דו טרעסט דעספּאַטיש
און גרינקייט ווערט אומגעבראַכט מיט אַ געשריי.
פֿאַרמישפטסט דעם גאַנצן האַריוואָנט צו פֿאַרטייטש.
אין האַנט פֿון מיסטער אַ בלענע כּייטש.

און אַזוי אַ פֿאַרקנעכט
זיפֿצט דער גאַנצער וואָרטפּייזאַזש.
ס'זענען נאָך ווערטער קיין מאַל
אַזוי יונג נישט פֿאַרקרענקט געוואָרן.
דו, דער צוימער פֿון אַזוי פֿיל ווילדער שיינקייט,
לייגסט דעם קאַפּ פֿון אַ לייב, אַ מיגער.
ווערסט אַלס, פֿאַרנייגסט זיך,
דו איינזאַמער, טרויעריקער באַזיגער.

צוויי

זינג אַרײַן אין מאַל פֿון ביינערדיקע ווערטער:
שטייט אויף אַת צו אַת.
כ'האַב אַיך ליב, טויטע וועלט פֿון מיין יונגשאַפֿט.

איך באַפֿעל, שמיים אויף, לעבט אויף די פֿרייד,
נענט אַות צו אַות, אין וואַרעמען צימער
און מיינט גאַרניט,
נאַר טאַנצט אַנטקעגן וועלט.
ווי ליכטיקע פֿייגל די וואַלקנס פֿאַרשמעלט.

דער טאַל זינגט, דער הימל ווערט קיל באַזוימט מיט זילבער.
מענטשן מיט ספֿק אויף די ליפֿן
פֿאַרגלייבן טיפֿער זייער צער
און ברעכן זיך די הענט.
וואָס איז די טייַטש פֿון דעם אַלץ?
פֿרעגן זיי, ווען גאַטס אַטעס
איז אַזוי טוייק-גוט
און דער צייכן איז פֿרייד
און דער שמייכל איז מוט.

ד ר יי

אַ לאַזט מיך צו צו דער פֿרייד פֿון ייִדישן וואַרט.
גיט מיר גאַנצע, פֿולע מעת-לעתן.
פֿאַרקניפט מיך, פֿאַרוועבט מיך,
טוט מיך אויס פֿון אַלע אייטלקייטן.
באַשפּיזט מיך דורך קראַען, שענקט מיר קרישקעס,
אַ געלעכערטן דאַך און אַ האַרט בעט.
אַבער גיט מיר גאַנצע, פֿולע מעת-לעתן,
לאַזט מיך נישט דאָס ייִדישע וואַרט
אויף אַ רגע פֿאַרגעסן.

איך ווער שמרענג און געביטעריש
ווי די האַנט פֿון מיין פֿרנסה.

די קאפהענער און דער שאמפאניער
אומפארדייען מיין צייט.
דאס יידישע ווארט ליגט פארשפייכלערט,
דער שליסל זשאווערט אין מיין האנט.
מיין מיושבדיקער טאג רויבט מיין פארשטאנד.

א זינג, דערזינג זיך צו נאקעטער קנאפקייט.
די וועלט ווערט פעט אויף דיין געלעגער.
פאר אייך ביידן איז באלד קיין ארט נישטא.
דאס יידישע ווארט ווארט אויף דיר געטריי און שמום.
און דו זיפצסט אין געצונדענעם חלום:
איך קום, איך קום.

פיר

וועסטו, וועסטו, וועסטו ווען עס איז קומען?
דער פארטאג וועט דיך זען אויסגעטאן און אויסגעשפאנט.
דאס יידישע ווארט פינקלט דיר
ווי אפנארעריש גאלד פון ווייטנס.
וויילסט לויפן אנטקעגן, אבער די קייטן פון דיין חלום
קלינגען קנעכטיק און וועגן שווער.
דיין טראם איז פון א מידן בער.

דאס יידישע ווארט לאכט פון דיין אלטן טראם.
ליגסט גוט אין פעסל, טראכטסטו.
דער וועקזייגער וועט שוין באלד אנהייבן קרייען.
עפעס גרימפלט אין די געדערים.
ס'איז א שווערער געדאנק געבליבן שמעקן
און קאנסט אים נישט פארדייען.

פֿינף

די האַנט איז וואַרעם, דאָס פנים איז ליכטיק
און דער שמייכל באַשיידט אַלע חלומות,
לייזט אַלע רעמענישן.
די קאווע וואַרטשעט שוין,
די קאַשע מיט מילך איז גרייט,
די שמעקשיך נאַרן אָפּ מיט באַרוועסער רון.
דער זייגער פאַקט דיך ביים האַלדז.
דרימלסט, ביסט קוים דאָ, קוים פֿאַראַן.
דער שמייכל איז ליכטיק
און גייט מיט דיר אין שפּאַן,
גייט מיט דיר, טראַט בני טראַט,
גייט מיט דיר אין שפּאַן.

אַ גוט מאַרגן, גוט מאַרגן,
ס'האַט זיך מיר געחלומט
די פֿרייד פֿון ייִדישן וואַרט
און אַ גאַנצער טאָג, אַ פֿרייער טאָג
מיט גאַלדענע רגע־רעדלעך און אַ זינגענדיקן פּערפענדיקל,
און מיר ביידע לעבן אויף טייַבל־קרישקעס,
מיר אַ שטיקל, דיר אַ שטיקל.
אַ זיי געזונט, זיי געזונט.
ניט פֿאַרליר מיר, זוך מיך אָפּ.

אויף דער מאַפע פֿון אזוי פֿיל דאָנות,
ערגעץ וווּ בין איך פֿאַראַן.
אַ וואַרעמע האַנט, אַ פֿאַרטערט אויג,
אַ שמייכל גייט מיט מיר אַ גאַנצן טאָג אין שפּאַן.

וואַלקן-ייד

איינס

דער וואַלקן-ייד, דער גרויער,
קומט אָן מיט זײַן דורכזיכטיקן טרויער.
ס'פֿאַלט אויף גלײַכגילטיקע פֿענצמער
אַ דערשטווינטער דרימל.
דער וואַלקן-ייד שרײַבט ייִדישע אותיות
אויף אַ ווילד-פֿרעמדן הימל.
כ'וויל זיי נעמען לײענען,
טײַטשן, דערקלערן.
זיי צערײַנען גיך ווי טרערן,
פֿעדימדיקע טרערן,
אידער כ'באַווײַז צו באַשיידן זײערע מײַנען.

אַ שײַן, בלינד אויף אַלע דרײַ אויגן,
ווערט געלענגלט, אויסגעצויגן,
בײַ זײַ בלײַבט הענגען אַ האַרץ,
וואָס טונקל-אַן אַ צימער
פֿון אַ צעטראַטענעם געבאַט,
אויף די רױטע צלמים
פֿון אַ פֿאַרקלױסטערטער שטאַט.

די לײדיקע שול לײזט זיך אויף.
דער וואַלקן-ייד טראַגט זײַ אַוועק אין די הײבן.
ס'גײבן זיך אַ רײס העק און הענט,
אַבער זײ קאַנען נישט דערגרײבן.
בלײַז בײַ מיר אַלײן צימערן די לײפן,
ווי די פֿאַרנאַכטיקע האַרץ,
ווען די באַשערטע זעננג
שליסט מיר די אויגן,
מיט איר הײליקער שאַרף.

צוויי

א גרויסער ברענענדיקער פֿאַרצימישער טרויער,
פֿון אַ פּנקס מיט צעפֿאַלענע בלעטער,
האַט זיך אין מיר אינגעדענקט
און ביסלעכווייז אָפּגעשווענקט
אַקאַרשטיקע צייכנס
פֿון ייִדישע געסלעך, ייִדישע געוועלכער,
שולן, מצבות.

אַ פּחד האָט מיך דורכגענומען,
ווען כ'האַב דעם וואַלקן-ייד —
פֿאַרשמערנט אין די אותיות,
אויף זיין ייִדישן הימל,
געוואַלט אייגענען, דערקענען.
די אותיות האָבן זיך גענומען באַהעפֿטן,
גענענען.
איך האָב די פֿייער-מגילה
מיט פֿאַרכט געלייענט :

„נאָך איידער מ'האַט דעם גוף מיניעם
איברימווייז פֿון מיר אַוועקגעפֿיניקט,
בין איך שוין מער נישט געווען באַזונדערער טאַטע,
נאָר אַ פּונק ייִדישע קדושה.
אַזוי זאַלסטו אַרײַנטימטן מיך אין דיין ליד,
זון פֿון אייביקן וואַלקן-ייד“.

געזעצט און געדרוקט בן
מאָרסטין פּרעס, אינק',
228 איסט 45 סט', ניו-יאָרק
אייגנטימער: י. לאַנדאָן

